శ్రీగణేశాయనమః.

శ్రీవేదవ్యాసప్రోక్త స్కాన్దపురాణాన్తర్గతం

శ్రీమచ్చిదమ్బర మాహాత్మ్యమ్.

మైసూరుసంస్థాన న్యాయసభా ప్రాడ్వివాక

మద్దగిరి - వి. కృష్ణరాయపణ్డిత-ప్రేరణేన

చెన్న రాజధానీనివాసి

పాళయం-వేలుశ్రేష్ఠివర్య ప్రేరణేనచ

చెన్నపురీ ముత్యాలపేట ఆంగ్లోవర్నాక్యులర్ పాఠశాలా

ప్రధానోపాధ్యాయ వేదాభిధానవంశసమ్భూత

వేఙ్కటరాయశాస్త్రి

కృతసంస్కారపూర్వకం,

చిదంబర దేవస్థానస్థానిక పూజాధికార్యన్యతమ

మార్కణ్డేయస్వామిదీక్షితై స్తదనుజైశ్చ

శేల్వాగణపతిదీక్షితైః.

చెన్నపురి:

కలారత్నాకర ముద్రాక్షరశాలాయాం

ముద్రాపితం సత్ విజయతేతరామ్.

కలియుగాది - ౪౯౮౭.

ప్రకటన.

ఇందువలన సకలమైనవారికిఁ దెలియఁజేయునది యేమనఁగా, ఇదివఱకు సంస్కృతములో ప్రచురింపఁబడని యీ చిదంబరమాహాత్మ్యమును, నాలుగైదుప్రతులు తెప్పించి పరిశీలించి తప్పులు సవరించి ఇప్పుడు ముద్రించినాము.

ఈ పుస్తకము వలయువారు కూడలూరిజిల్లా చిదంబరములో రథముపోయెడు దక్షిణపువీధిలో ౮-వ నంబరు గృహమునందు నివసించునట్టియు దేవస్థానస్థానికధర్మకర్తృ పూజాధికారులలో నొకరైన, స. శెల్వగణపతి దీక్షితులవారి వద్దనున్న, చెన్నపట్టణము ముత్యాలపేట తంబుసెట్టివీధి (౨౮౯) కలారత్నాకర ముద్రాక్షరశాలయందును తెప్పించుకొనవచ్చును.

పూజార్హమగునట్లుగా పట్టుకట్టడముకట్టినది వెల అణాలు ౧౨.

விளம்பரம்.

இதனால் யாவருக்கும் அறிவிப்பது யாதெனில், இதுவரைக்கும் ஸமஸ்கிருதத்தில் அச்சிடாத இந்தசிதம்பரமாஹாத்மியம், நாலு அஞ்சு பிரதியைக்கொண்டு சுத்தமாய் திருத்தி இப்போது அச்சிடப்பட்டது.

இப்புஸ்தகம் வேண்டுவோர்கள் கடலூர் ஜில்லா சிதம்பரத்தில் தேரோடும் தெற்குவீதியில் அ - வெ. வீட்டில் சிதம்பரம் தேவஸ்தான ஸ்தானீகம் தார்மகற்த்ருத்துவம் பூஜகாகளில் சிலர்களாகிய மார்கண்டசாமி தீக்ஷிதரிடத்திலும், ஷை யார் தம்பியாகிய செல்லக்கணபதி தீக்ஷிதரிடத்திலும், சென்னபட்டணம் முத்தியால்பேட்டை தம்புசெட்டிவீதி (உஅகூ) கலாரத்நாகர அச்சுக்கூடத்திலும் பெற்றுக்கொள்ளலாம்.

பூஜைக்கி யோக்கியமாயுள்ளபட்டுகெட்டடம் விலை அணா கஉ.

శ్రీసాంబసదాశివపరబ్రహ్మణే నమః.

విజ్ఞాపనమ్.

శ్రీమదోఙ్కారనిలయో బ్రహ్మవిష్ణుమహేన్ద్రాదిపుణ్యపూరుషసంసేవ్యమానో భక్తవత్సలః పరమేశ్వరః కదాచిద్దారుకావనే తత్రత్యమహర్షిజనేషు ధృతవాత్సల్యస్తాణ్డవమకార్షీత్. తన్మహాద్భుతం దృష్ట్వా శ్రీమన్నారాయణస్తదేవ సమాధౌ భావయఞ్ శేషశయనే అనన్తగురువిగ్రహోఽభూత్. ఉపసంహృతసమాధిం తం ప్రణమ్య శేష ఆకస్మికదేహగౌరవకారణమప్రాక్షీత్. హరిస్తు తత్కారణత్వేన దారుకావనశివతాణ్డవం వర్ణయామాస. తద్దిదృక్షుశ్శేషో హరిముపాయమప్రాక్షీత్. బహూనియుగాని కైలాసే కృతేన తపసా తత్సిద్ధ్యతీతి హరిరుపాదిశత్. తథైవ తప్తుం నారాయణాదనుజ్ఞాం లబ్ధ్వా శేషః పతఞ్జలినామ్నా భూమావవతీర్య కైలాసే మహేశ్వరం ప్రతి మహోగ్రం తపశ్చచార. పరమేశ్వరస్తు ప్రత్యక్షీభూయ "తపసో విరమ మయా ప్రదర్శ్యమానాసు మహోన్నతపదవీషు కాంచన అనుభవ" ఇతి బహుధా పతఞ్జలిం విలోభ్య శివతాణ్డవదర్శనైకలాలసమన్యవిషయవిరక్తం తం జ్ఞాత్వా "తిల్వవనే శివతాణ్డవదర్శనార్థం తపస్యతా వ్యాఘ్రపాదేన సహ మిళిత్వా తాణ్డవకాలం ప్రతీక్షస్వ" ఇతి తమాజ్ఞాపయత్. అత్రాన్తరే మాధ్యన్దినిరితి కశ్చన మహర్షిశ్శివతాణ్డవదర్శనార్థం తిల్వవనే ఉగ్రం తపశ్చరన్నవతిష్ఠ. సకదాచిత్ పూజాకుసుమార్థం స్వనిర్మితాయాః పుష్పవాటికాయాః వృక్షాణామరుణోదయవేళాయాం పూజాకుసుమార్థమారోహణే హిమాన్యా పాదపాణిస్ఖలనం మాభూదితి స్వస్య వ్యాఘ్రపాదత్వం శివవరాత్ చక్రే. తతః ప్రభృతి వ్యాఘ్రపాద ఇతి ఖ్యాతస్తత్రాశ్రమే తపస్యన్న

వర్తిష్ట. అథశ్రీమాన్భాష్యకార ఆగత్యతేనసంభూయతస్మిన్క్షేత్ర
శివతాణ్డవకాలంసంస్మరన్న వర్తత. బ్రహ్మవిష్ణ్వాదయస్సర్వేదే
త్రిసహస్రమునీశ్వరాః సర్వేమహర్షయశ్చ తత్రాగత్య ప్రతీక్ష
ణాస్తస్థుః. తదాపరమేశ్వరః శ్రీమచ్ఛివకామసుందరీసమేత ఆగ
తాణ్డవ మకార్షీత్. తద్దృష్ట్వాసర్వేజనాః సర్వేపశుపక్ష్యాదయ
ముక్తింప్రాపుః. నటేశోపితస్యక్షేత్రస్యచిదంబరమితినామ కృత్వా
స్వకాశితోప్యుత్కృష్టంవ్యధాత్. అత్రావసరేగౌడదేశాత్ సిం
వర్మేతిరాజావైరాగ్యేణ తపస్తప్తు మిదంక్షేత్రమాజగామ. అత్ర
పతఞ్జలివ్యాఘ్రపాదయోః కృపయాస్వంసింహరూప మపహాయ
స్వభూనం మానుషదేహంలబ్ధ్వా తతఆరభ్యహిరణ్యవర్మేతిఖ్యాతః
తాణ్డవమపిదృష్ట్వా కృతార్థఃస్వదేశం గత్వాససైన్యః ప్రత్యావృ
తత్రక్షేత్రే దేవాలయాదీన్ నిరమాపయత్. మహోత్సవాది
పాదంజలశాస్త్రరీత్యా కల్పయత్. తతఃప్రభృతి తత్రపరమేశ్వ
సేవితుం బ్రహ్మవిష్ణ్వాదయస్సర్వేదేవాః సర్వేమహర్షయశ్చదినే
ఆగచ్ఛంతిస్మ. తతఃప్రభృతితస్మిన్ క్షేత్రే పరమేశ్వరస్య కరుణా
షేణసర్వేషాం ప్రాణినాంముక్తిర్భవతిస్మ. ఏతాదృశీఃశ్రీసాంబస
శివపరబ్రహ్మణో భక్తలోకసంరక్షణావిలాస విశేషసత్కథాః
యదేతత్ శ్రీచిదంబరమాహాత్మ్యం మహాపురాణ మాదౌపరమేశ్వ
నందీశ్వరాయ తతఃపరమ్పరావశాత్ శ్రీసూతోనైమిశారణ్యమ
ర్షిభ్యః సకలలోకసన్తారణార్థముపాదిశత్. అస్యపఠనశ్రవణాదిమ
పుణ్యమితః ప్రభృతిసర్వేషాం శైవశిఖామణీనాం కరతలగతనవనీ
భూయాత్!!! ఓం ఇతిశ్రీ శివకామ సుందరీసమేత శ్రీతాణ్డవేశ
పరబ్రహ్మణేనమః.

వేదః వేఙ్కటరాయశాస్త్రి.

శ్రీసాంబ సదాశివ పరబ్రహ్మణేనమః.

విజ్ఞాపనము.

శ్రీమదోంకార స్వరూపుండును బ్రహ్మవిష్ణు మహేంద్రాది పుణ్యపూరుష సంసేవ్యమానుండును భక్తవత్సలుండునగు పరమేశ్వరుండు దారుకావనమందు అచ్చటి మహర్షులయందలి వాత్సల్యముచేత తాండవము చూపుటయు, ఆమహాద్భుతమును శ్రీమన్నారాయణుండు చూచి దానినే సమాధియందు భావించుచు శేషశయనమందు బెండువలె తేలికనై యుండుటయు, సమాధి నుపసంహరించినవెనుక ప్రణతుఁడై ఆకస్మిక దేహలాఘవ కారణ మడిగిన శేషునికి శ్రీహరి దారుకావనశివతాండవమును వర్ణించుటయు, అంతట ఆమహాద్భుతమును చూడఁగోరి శేషుఁడు అందుల కుపాయమడుగుటయు, నారాయణుండు అనేకయుగములు కైలాసమున తపస్సుచేసిన నది సిద్ధించునని యుపదేశించుటయు, అట్లు తపసించుటకు శేషుఁడు సెలవడుగగా నారాయణుం డొసంగుటయు, అంతట శేషుఁడు పతంజల్యవతారమెత్తి కైలాసమున మహోగ్రతపస్సును అనేకయుగములు చేయఁగా బ్రహ్మరూపమున ప్రత్యక్షుఁడై పరమేశ్వరుండు తపస్సుమానుమనియు మహోన్నత పదవుల నెన్నిటినో చూపి అందొక్కదాని ననుభవింపుమనియు ప్రలోభించుటయు, శ్రీమత్పతంజలివారు శివతాండవదర్శనముతప్ప మఱియేమియు నొల్లకుండుటయు, అంతట మహేశ్వరుండు సంతుష్టుఁడై నిజరూపమునుదాల్చి తపస్సుచేత అస్థి

శేషమయిన యీమహామునియొక్క దేహమును వజ్రదేహమును గావించి ఆయనతో "దక్షిణారణ్యమందు తిల్వవనములో మాధ్యందినియను నొకమహర్షి అస్మత్తాండవ దర్శనార్థము తపస్సుచేయుచున్నాఁడు ఉభయులకును అచ్చటనే తాండవదర్శన మిచ్చెదను అచ్చటికి పోయి యుండుము" అని ఆజ్ఞాపించుటయు, అంతటకృతార్థులైనపతంజలిమహామునివారు తిల్వవనమునకువచ్చి మాధ్యందిని మహర్షితోఁ కలిసి తాండవకాలమును నిరీక్షించుచుండుటయు, మాధ్యందినిమహర్షియొక్క తపోవృత్తాంతంబును, ఆమహర్షి శివపూజార్థము పుష్పులకుగాను నిర్మించిన తోటలోని పూలచెట్లను ఎక్కునప్పుడు అరుణోదయకాలమందు మంచుచేత కాలుసేతులు జారకుండుటకుగాను తనకు వ్యాఘ్రపాదములు కలుగునట్లు పరమేశ్వరునివలన వరము పొందుటయు, తాండవ దర్శనార్థము అచ్చటికి బ్రహ్మవిష్ణ్వాది సకలదేవతలును సకల మహర్షులునువచ్చి కనిపెట్టుకొనియుండుటయు, శ్రీమచ్ఛివకామ సుందరీసమేతుండైవచ్చి పరమేశ్వరుండు తాండవము చేయుటయు, సకలజనులును పశుపక్ష్యాదులుకూడ తాండవమును దర్శించి ముక్తిఁబొందుటయు, ఆక్షేత్రమునకు చిదంబరమని నటేశుండు పేరుపెట్టి కాశికంటె దానిని ఉత్కృష్టక్షేత్రమునుగా సేర్పఱుచుటయు, గౌడదేశమునుండి సింహవర్మయను రాజు వైరాగ్యముచేత తపస్వియై యీ క్షేత్రమునకు వచ్చుటయు, పతంజలి వ్యాఘ్రపాదులయొక్క కరుణచేత తనసింహరూపమును పోఁగొట్టుకొని దేదీప్యమానమైన మనుష్యదేహమునుబొంది హిరణ్యవర్మయను పేరునుబొంది నటేశతాండవమునుచూచి ధన్యుఁడై తనరాజ్యమునకుబోయి మరలి దండుతో

గూడవచ్చి ఆక్షేత్రమందు దేవాలయాదినిర్మాణము చేయుటయు, అదిమొదలుగా అచ్చటికి ఆభగవంతునియొక్క సేవకైనిత్యంబును బ్రహ్మ విష్ణు మహేంద్రాది దేవతలెల్లవచ్చుచుండుటయు, అదిమొదలు సకలప్రాణులకు ఆక్షేత్రమందు తాండవమూర్తియొక్కకృపావిశేషముచేత ముక్తి కలుగుచుండుటయు, ఇట్టి మహాపావనములైన శ్రీసాంబసదాశివ పరబ్రహ్మముయొక్క భక్తలోకసంరక్షణావిలాస విశేషములను వర్ణించుచున్న యీచిదంబర మాహాత్మ్యమను మహాపురాణమును శ్రీపరమేశ్వరులవారు నందీశ్వరులకును, అట్లు పరంపరావశమున శ్రీసూతులవారు నైమిశారణ్యమహర్షులకును సకలలోకసంతారణార్థముగా నుపదేశించిరి. అట్టి యీమహాపురాణముయొక్క పఠనశ్రవణాది మహాపుణ్యము, అముద్రితపూర్వమైన యీ గ్రంథమిప్పు డచ్చుపడినందున, శైవశిఖామణులకెల్ల నికమీదు అరచేతిలోని నవనీతమువలె నత్యంతము సులభమగునుగాక!!! శ్రీశివకామసుందరీసమేత శ్రీతాండవేశ్వర పరబ్రహ్మణేనమః.

వేదము - వేంకటరాయశాస్త్రి.

ఓం శ్రీగణేశాయనమః.

శ్రీ చిదంబరమాహాత్మ్యమ్.

శ్రీపరమానందతాండవేశాయనమః.

శుక్లాంబరధరంవిష్ణుం శశివర్ణంచతుర్భుజం।
ప్రసన్నవదనంధ్యాయే త్సర్వవిఘ్నోపశాంతయే॥

ఓంకారనిలయందేవం గజవక్త్రంచతుర్భుజం।
పిచండిలమహంవందే సర్వవిఘ్నోపశాంతయే॥

యస్మాత్సర్వంసముత్పన్నం చరాచరమిదంజగత్।
ఇదంనమోనటేశాయ తస్మైకారుణ్యమూర్తయే॥ (౧)

ఋషయోనైమిశారణ్యే సర్వసంపత్సమన్వితే।
నివసంతిస్మవిమలే చరంతోదుష్కరంతపః॥ (౨)

వివృణ్వాన్తఃపరంబ్రహ్మ నిత్యమానందదాయకం।
నిదానంసర్వలోకానాం భవభీతినివారణం॥ (౩)

విద్యావిద్యోతమానాస్తే దాంతాశ్శాంతిపరిగ్రహాః।
నిర్వాణశేషసర్వాశా భూయోనిర్వాణలాలసాః॥ (౪)

ప్రసన్నాఃపుణ్యతపసః పూర్ణోల్లాసావిమత్సరాః।
సంత్యక్తాన్యసమారంభా శ్శివపూజాపరాయణాః॥ (౫)

తపోభిశ్చపురాణానా మాగమానాంచచింతయా।
అసంఖ్యేయదినంకాలం నయంతఃక్షణమాత్రవత్॥ (౬)

సూర్యమండలసంకాశ జ్వలద్వహ్నిజటాభరాః।
తన్వంతోదృష్టిపాతేన విశ్వంశుద్ధంసమంతతః॥ (౭)

ఆనందవల్లరీకందా శ్శాంతిసింధునిశాకరాః।
పాపాటవ్యాశ్చదహనాః పుణ్యబీజసుభూమయః॥ (౮)
జన్మదుఃఖంపరిత్యక్తు న్నిత్యంబ్రహ్మసమాశ్రితాః।
నియతాఃపుణ్యహృదయా జగత్పావనహేతవః॥ (౯)
నిర్మలానిరహంకారా స్తత్త్వజ్ఞానప్రదర్శకాః।
సుప్రసన్నముఖాంభోజా దుష్కృతధ్వాంతపావకాః॥ (౧౦)
కదాచిదథతే సర్వే నఖండానందసంపదః।
ఆజగామమునిర్ద్రష్టుం సూతోవ్యాసతపఃఫలం॥ (౧౧)
పురావిదాంతమగ్రణ్యం సూతందృష్ట్వామునీశ్వరాః।
ప్రత్యుద్గమ్యమహాత్మాన ముత్ఫుల్లానందచేతసా॥ (౧౨)
నివేశ్యవిష్టరేతత్ర క్షణేనాత్యంతగౌరవాత్।
అపూజయన్యథాన్యాయం సమ్యగర్ఘ్యాదిపూజయా॥ (౧౩)
పురతశ్చసమాసీనాః కృతాంజలిపరిగ్రహాః।
మహోత్సవంయథాపుణ్యం ననందు స్తస్యదర్శనం॥ (౧౪)
ప్రసన్నవదనంసూతం పూజయాపరయాభృశం।
పప్రచ్ఛుర్ముదితస్వాంతా మునయ స్తేమహౌజసః॥ (౧౫)
సూతవేత్తాపురాణానాం సర్వేషాంత్వంమహామతే।
పూతంసర్వంద్వితీయేన భానునేవత్వయాజగత్॥ (౧౬)
నిఖిలానాంపురాణానాం త్వమేవాధారమవ్యయం।
లోకానుగ్రహకర్తాహి వేదవ్యాసఃపురాసృజత్॥ (౧౭
శివస్థానానితీర్థాని భువితేషాంచవైభవం।
త్వయోక్తానిపురాణాని విస్తరేణైవనఃపురా॥ (౧౮

తేషుభూయశ్చ వృచ్ఛామః పుండరీకపురాశ్రయం।
ప్రభావంపుణ్యదన్నిత్యం భుక్తిముక్తికరంపరం॥ (౧౯)
భవార్జితానిమర్త్యానాం హంతిపాపానియచ్ఛ్రవణాత్।
త్వన్ముఖాదిహతచ్ఛ్రోతు మస్మాకంచాదరోమహాన్॥ (౨౦)
అతస్సూతవరప్రాజ్ఞ వైభవంతస్యవిస్తరాత్।
అర్హసివ్యాసశిష్యత్వం వక్తుంతత్త్వార్థకోవిద॥ (౨౧)
ఇత్యుక్తోమునిభిస్సర్వై స్తత్త్వచింతాపరాయణైః।
ప్రహర్షమతులంప్రాప్త స్సూతఃపౌరాణికాగ్రణీః॥ (౨౨)
జగదాదిమనాద్యంతం పురుషంపురుషార్థదం।
వ్యాసాఖ్యంచగురున్నత్వా వక్తుంసముపచక్రమే॥ (౨౩)
మునయస్సాధుయుష్మాకం బుద్ధిర్భాగ్యానుసారిణీ।
యత్ప్రష్టుముద్యతాశ్చింత్యం స్థానంజన్మశతైరపి॥ (౨౪)
వేదాగమైర్యదద్యాపి పరిచ్ఛేత్తుంనశక్యతే।
వైభవంతస్యవిజ్ఞాతుం కోనుశక్తోజగత్త్రయే॥ (౨౫)
ఆద్యోదివిషదాంశ్రేష్ఠో వాచామీశోబృహస్పతిః।
దైతేయానాంపురోధాశ్చ శుక్రోనీతివిశారదః॥ (౨౬)
సహస్రవదనశ్శేష ష్షణ్ముఖోపిమహామతిః।
హేరంబోవిఘ్నభేత్తాచ సవితాతేజసాంపతిః॥ (౨౭)
నాయకాశ్చదిశాంసర్వే ప్రభూతోత్తమవిక్రమాః।
విశ్రోతుమస్యమాహాత్మ్యం నైవశక్తాస్తపోధనాః॥ (౨౮)
గుహ్యాత్ గుహ్యతరంచైతత్ బ్రహ్మారూపమిదంపురం।
తాండవస్యసదాశంభో రాద్యరంగంసువిస్తృతం॥ (౨౯)

సత్యమేతద్వదామ్యత్ర శృణుధ్వంమునిసత్తమాః।
యత్పరంశంకరోవేత్తి నేత్తానాన్యోజగత్త్రయే॥ (౩౦)

బ్రహ్మవిష్ణుప్రపంచశ్చ యస్యాంశఃపరికీర్తితః।
తత్తేజస్సతతంయత్ర కరోత్యానందతాండవం॥ (౩౧)

తత్సమీపేమహాదేవీ సదాతాండవసాక్షిణీ।
సావిత్రీసర్వలోకానాం శివస్యానందదాయినీ॥ (౩౨)

యస్యాస్స్మితప్రభాదేవ్యా లోకమాక్తికదీపికా।
యాదేవీపరమానంద చంద్రోదయవిభావరీ॥ (౩౩)

లభ్యతేసకలాసంపద్య స్యాఃకారుణ్యవీక్షణాత్।
శివపూర్వపదానామ్నా భవానీకామసుందరీ॥ (౩౪)

చిదంబరాభిధానస్య స్థానవర్యస్యవైభవం।
మహాభాగోమహేశోపి భగవాన్ వేత్తివానవా॥ (౩౫)

అష్టాదశపురాణేషు యత్పురాణంపరంమతం।
భుక్తిదంముక్తిదంచైవ శృణ్వతామఘనాశనం॥ (౩౬)

ఇదంచిదంబరోత్పన్నం పురాణంనందికేశ్వరః।
ఉమానాథముఖాచ్ఛ్రుత్వా పురాప్రీతోమహామతిః॥ (౩౭)

సనత్కుమారమునయే కథయామాసవిస్తరాత్।
సోపిచైతత్ప్రవిస్తార్య వ్యాసాయప్రయతాత్మనే॥ (౩౮)

తేనాశుకధితందివ్యం తదిదమ్మమవృచ్ఛతః।
తతద్యసంప్రవక్ష్యామి కర్ణాయుష్యంతపోధనాః॥ (౩౯)

అశ్రద్ధయాపియోమర్త్య శ్చిదంబరసమాశ్రయం।
పురాణంశృణుయాత్తస్య పాపరాశిఃప్రణశ్యతి॥ (౪౦)

తస్యస్నానానిదానాని సఫలానితపాంసిచ।
పశ్యత్యబ్జనిభంశంభోః పదంతాండవగంధియత్॥ (౪౧)

ఓం ఇతి శ్రీస్కాందేపురాణే ఋషిసూత్రప్రశ్నోనామ
మహేశ్వరనంది సంవాదోనామ ప్రథమోధ్యాయః.

ఓం శ్రీసాంబనటేశాయనమః.

ద్వితీయోధ్యాయః.

సూతః॥ చూడామణింప్రసన్నాభం శివంకైలాసభూభృతః।
ప్రణిపత్యపురానందీ గణవర్యోవ్యజిజ్ఞపత్॥ (౧)
నందికేశ్వరః॥ చరాచరాత్మకేవిశ్వే దేవశంకరసంతతం।
త్వమేవకరుణారూపో విహరన్ప్రతిభాసిమే॥ (౨)
మహాంశ్చపరమాణుశ్చ సకలంత్వంమహేశ్వర।
త్వమేవసర్వలోకానాం సృష్టిస్థిత్యంతకారణం॥ (౩)
తృణంచనచలత్యేవ భవచ్ఛక్త్యావినాశివ।
దేవస్యకరుణాదృష్ట్యా ప్రాప్యతేసుఖమక్షయం॥ (౪)
కదాచిదపిసేవాతే లభ్యతేయదిమానవైః।
క్షణమాత్రేణతేముక్తాః పాశైర్జన్మనిబంధనైః॥ (౫)
దుష్కరైఃకింతపోభిశ్చ తేషాంకింతీర్థసేవనైః।
కింజపైఃకిముహోమైశ్చ కింకర్మాచరణైస్తథా॥ (౬)
ఉపవాసైఃకిమన్యైశ్చ కాయక్లేశానుబంధిభిః।
ఇతిహాసైఃపురాణైశ్చ కింశాస్త్రాగమచింతనైః॥ (౭)

అసిద్ధాస్సిద్ధయోయాస్తు తపోభిరతిదుష్కరైః।
క్షణమాత్రేణసిధ్యంతి తవపాదాబ్జసేవయా॥ (౮)
సేవయాపరయాదేవ తవలోకానిరాకులాః।
లభంతేసర్వకార్యాణి సర్వంత్వన్మయమేవహి॥ (౯)
యత్రయత్రప్రదృశ్యేతే తవపాదౌశుభోదయౌ।
తత్రతత్రైవసిధ్యంతి సిద్ధయస్సర్వసంపదాం॥ (౧౦)
సర్వేషులోకేషుమహత్తరాణి స్థానాన్యనేకానితవేశసంతి।
ఉక్తానిచైకంపునరేవతేషు పృచ్ఛామిదేవేశతదుచ్యతామ్మే॥ (౧౧)
పుండరీకపురంనామ విద్యతేభువియత్పురం।
ఇచ్ఛామితస్యమాహాత్మ్యం శ్రోతుంత్వద్వదనాంబుజాత్॥ (౧౨)
కథంహివైభవంతస్య వైభవశ్రావిణోమమ।
మహతావిస్తరేణైవ కథయస్వమహేశ్వర॥ (౧౩)
సూతోవాచ॥ నందినోక్తంవచశ్శ్రుత్వా ప్రసన్నవదనశ్శివః।
ప్రోవాచభగవాన్ప్రీతః పార్వతీపతిరవ్యయః॥ (౧౪)
ఈశ్వరః॥ గణవర్యమహాబుద్ధే సాధుతుష్టోస్మ్యహంతవ।
మాహాత్మ్యమఖిలంతస్య ప్రవక్ష్యామిసువిస్తరం॥ (౧౫)
మయావినాతువక్తాపి తత్రశ్రోతాపినాస్తిహి।
పుండరీకసమాఖ్యస్య పురస్యాద్భుతసంపదః॥ (౧౬)
శ్రోతుమప్యఖిలంతస్య వైభవంనైవకశ్చన।
సాక్షాత్తత్త్వస్వరూపస్య వక్తానాస్తీతికింపునః॥ (౧౭)
జానంతిపరమంగుహ్యం యేరూపంమమనిర్మలం।
పుండరీకపురస్యాస్య ప్రభావంతేపినైవహి॥ (౧౮)

యస్యస్మరణమాత్రేణ కోటిజన్మసమార్జితైః।
కిల్బిషైస్సకలైర్ఘోరై ర్నరస్సద్యః ప్రముచ్యతే॥ (౧౯)
అహమప్యస్యనైవాస్మి శక్తో వైభవవర్ణనే।
స్థానానామపిసర్వేషాం తన్మే ప్రియతమం సదా॥ (౨౦)
తచ్చయోజనవిస్తీర్ణ మాయామేపితథావిధం।
మునిభిర్మమసర్వైర్హి సేవితం కాలనాశనం॥ (౨౧)
మహతా గౌరవేణైవ మల్లోకమతివర్తతే।
నాస్త్యేవసదృశంతస్య త్రిషులోకేషుతచ్ఛృణు॥ (౨౨)
నశక్నోమి ప్రభావేనస్థానంత్యక్తుం నిరంతరం।
గోపురాణ్యపిచారూణి మమమూర్త్యంతరాణిహి॥ (౨౩)
అశేషసంపదాధారే నిరుపాధౌ మమప్రియే।
పుణ్యరాశిలతోద్యానే విద్యావాసేశుభోదయే॥ (౨౪)
కలావిలాసినీక్రీడా విధౌ సాధోపమేవరే।
కాళరాత్రిసమేనిత్యం కలేః పాపస్వరూపిణః॥ (౨౫)
క్షణమప్యత్రయేమర్త్యా నివసంతికృతాదరాః।
సంసారదుస్తరాంభోధి రుత్తీర్ణస్తైర్గణోత్తమ॥ (౨౬)
తఏవకృతకృత్యాశ్చ మమనిత్యంప్రియంకరాః।
విధూతజన్మపాప్మానో విశ్వపావనహేతవః॥ (౨౭)
తేమాన్నిత్యంప్రపశ్యంతి దృష్ట్యాజ్ఞానస్వరూపయా।
అనంతమపరిజ్ఞేయమాధారం జగతాంప్రభుం॥ (౨౮)
వందనీయామమాప్యేవ సత్యజ్ఞానస్వరూపిణః।
అత్యంతశుద్ధజన్మానోవా గగోచరవైభవాః॥ (౨౯)

పుండరీకపురేమర్త్యాః క్షణమాత్రంవసంతియే।
మమలోకేమహీయంతే సతతంతేమహామతే॥ (౩౦)

ఓం౹శ్రీమితిస్కాందే మహాపురాణే చిదంబరమాహాత్మ్యే
మహేశ్వరనంది సంవాదే ద్వితీయోఽధ్యాయః.

ఓం౹శ్రీసాంబనటేశాయనమః.

తృతీయోఽధ్యాయః.

ఈశ్వరః॥ పుండరీకపురంవక్ష్యే స్సదృశంతద్విశోధనే।
మునిభిర్యోగనిష్ఠాత్మై స్సేవితంభుక్తిముక్తిదం॥ (౧)
మయాచవిష్ణునాధాత్రా హేరంబాద్యైస్తథాదరాత్।
నిషేవితంపురందివ్య మాస్తికైర్మునిపుంగవైః॥ (౨)
శ్రుతిస్మృతిభ్యాంతత్స్థానం యత్నేనాపిపురాతనం।
అలక్ష్యగోచరీకర్తుం పుణ్యసీమాతలంశుభం॥ (౩)
మయావిలోకితైఃపుంభి ర్లభ్యన్నాన్యైరిదంపురం।
అశుభధ్వంసనంసద్య స్సర్వసిద్ధేఃపరంపదః॥ (౪)
ఆనందకారణంనిత్యం వసతాంభువితత్పురం।
మహతాంతేజసాంసంధి స్సమమాదిత్యకోటిభిః॥ (౫)
పురాతనానాంపుణ్యానాం నిత్యమక్షీణసంపదాం।
మయాతన్నిర్మితంస్థాన మనపాయమనుత్తమం॥ (౬)
స్థానమేతదతిసంపదుజ్వలం వేదవిద్భిరఖిలైర్నిషేవితం।
పూజితంచనియతంమయాభృశం సాదరేణసహశైలకన్యయా॥ (౭)

తత్రైవపరమంనృత్త్యం శుద్ధబోధసుఖావహం।
హృదిస్థితంచభక్తానాం నందికేనిత్యంకరోమ్యహం॥ (౮)
భవానీజగతాంమాతా మమవామాంగభూషణా।
ఆనందకారితన్నృత్య మాదరాత్పరిపశ్యతి॥ (౯)
విఘ్నాంధకారచండాంశు ర్గజవక్త్రోమహాయశాః।
పశ్యన్ననిమిషంనృత్య మ్మోదతేముదితాననః॥ (౧౦)
బ్రహ్మావిష్ణుస్సహస్రాక్షః పద్మజాపిసరస్వతీ।
ప్రీత్యాసంఫుల్లవదనా విలసత్పద్మలోచనా॥ (౧౧)
మధ్యందినసుతస్యాపి విమలజ్ఞానచక్షుషః।
శబ్దసీమాభువఃపత్యుః ఫణినాంజగతీభృతః॥ (౧౨)
మునీనాంత్రిసహస్రస్య నృపతేర్హేమవర్మణః।
ఆనందతాండవందివ్యం తత్రసాక్షాద్భవిష్యతి॥ (౧౩)
నదృష్టంయేననృత్యమ్మేకీటస్తత్రసకేవలం।
తస్యపుణ్యంచసుమహాత్పా పరూపంచజాయతే॥ (౧౪)
మత్ప్రసాదాత్తుజాతేన చక్షుషాదివ్యతేజసా।
దదృశుర్మామకందివ్యం తత్రైవానందతాండవం॥ (౧౫)
మోహితాశ్శబ్దజాలేన తర్కేణాపిచయేనరాః।
నతుతేదదృశుర్నృత్తం భక్తిహీనాఅనుత్తమం॥ (౧౬)
వేదబాహ్యాచసరణిః కేవలాశ్చప్రజాఃపునః।
యేభోగైర్మోహితాస్తేచ దదృశుర్నైవతాండవం॥ (౧౭)
తత్రపశ్యంతియేనృత్తం మమతాదృగభంగురం।
ఇచ్ఛంతినైవతేయజ్ఞై స్స్వర్గలోకంతుభోగదం॥ (౧౮)

చిద్ఘనాంసుఖసంపన్నాం వరాంముక్తించతాదృశీం।
చిత్తేనాపినవాంఛంతి మమన్యత్రావలోకినః॥ (౧౯)
చక్షుషాముత్సవంనందిన్ పరమానందతాండవం।
లభతేనహియస్తత్ర పాపినామగ్రణీర్మతః॥ (౨౦)
జన్మాపివిఫలంతస్య మనోబుద్ధిఃప్రధార్మికః।
అముక్తోబహుభిఃశాస్త్రైః భ్రమత్యేవసజన్మసు॥ (౨౧)
కిమత్రబహునోక్తేన తస్యస్థానస్యవైభవం।
కధితంవిస్తరేణైవగు హ్యమన్యమిదంశృణు॥ (౨౨)
తపోభిర్దుష్కరైర్లభ్యా ముక్తిఃపుణ్యవతాంచిరాత్।
అయత్నలభ్యాసానందిన్ తత్రసంవసతాంనృణామ్॥ (౨౩)
పుండరీకపురముత్తమోత్తమం నిత్యతాండవవిధర్మహాంకణమ్।
కల్పితంభువిమయైవయత్నతః సర్వలోకనయనోత్సవోమహాన్॥ ()
సూతః॥ తస్యస్థానస్యమహాత్మ్యంనంది నేవిమలాత్మనే।
కధితంశంభునాపూర్వం మయాప్యద్యతపోధనాః॥ (౨౪)
ముక్తయేమునయస్తస్మాత్ పుండరీకపురంమహత్।
సేవాన్తైశివమోక్షాపి సదాభజతసువ్రతాః॥ (౨౫)
యఇమంపఠతేదివ్య మధ్యాయంశృణుయాచ్చయః।
సర్వక్లేశవినిర్ముక్తో జీవన్ముక్తోభవేదయం॥ (౨౬)

ఓమ్ ఇతి శ్రీస్కాందపురాణే చిదంబరమాహాత్మ్యే
మహేశ్వరనంది సంవాదే తృతీయోధ్యాయః.

ఓం శ్రీసాంబనటేశాయనమః.

చతుర్థోధ్యాయః.

ఓం శ్రీ ఈశ్వరః॥ యత్రనృత్యతిదేవేశః స్వాత్మానందప్రకాశకః।
సోహమేవసదాగౌరి తత్రమాంపరిపశ్యతి॥ (౧)

తత్రభక్తిమతాన్నృణాం ప్రసన్నోహమనుక్షణం।
జగన్మాంతత్రనృత్యంతం దృష్ట్వాపాపైఃప్రముచ్యతే॥ (౨)

స్థానానామపిసర్వేషాం తస్మైస్థానంప్రియంసదా।
తత్రజప్తంహుతందత్త మసంఖ్యేయగుణంభవేత్॥ (౩)

తటాకమస్తితత్రత్యం శివగంగాభిధానకం।
తస్యదక్షిణతీరేహంక రోమ్యానందతాండవం॥ (౪)

శ్రవణాదేవయస్యాశు పాపరాశిఃప్రణశ్యతి।
మర్త్యానాంభవమగ్నానాం కోటిజన్మసమార్జితః॥ (౫)

ఉత్తమంసర్వతీర్థానాం పుణ్యవృద్ధికరంశుభం।
యత్తీర్థంమజ్జతాంసద్యో మమసాయుజ్యకారణం॥ (౬)

దృష్ట్వావతరతోయస్మిన్ లీలార్థమపిమానవాన్।
కంపతేహృదయంనిత్యం యమస్యచభయోత్తరం॥ (౭)

యస్మింస్తుమజ్జతోతీర్థే లీలయైవకదాచన।
ఆలోక్యమామకోలోకో వాంఛత్యేవవిశాలతాం॥ (౮)

తీర్థేయస్మిన్కృతస్నానః కదాచిదపిమానవః।
అన్యత్రాపిమృతోనిత్యం మమలోకేమహీయతే॥ (౯)

యస్మింతీర్థవరేదివ్యే స్నాత్వాయఃప్రమథోత్తమ।
తత్రదర్భసభానాథం మాంవిలోక్యముదాసహ॥ (౧౦)

అష్టోత్తరసహస్రంతు మంత్రమాద్యంషడక్షరం।
జపతిప్రీతిసంయుక్త స్సర్వపాపైఃప్రముచ్యతే॥ (౧౧)
ఆదిత్యేమేషమాయాతే తీర్థేస్మిన్నతిపావనే।
స్నానంకుర్వన్ నరఃపాపై స్సర్వైస్సద్యోవిముచ్యతే॥ (౧౨)
ప్రాప్తేతుమిథునంభానౌ తటాకేపుణ్యజన్మని।
కృష్ణాష్టమ్యాంనరఃస్నాత్వా పుణ్యమాశుసమశ్నుతే॥ (౧౩)
తులాంప్రాప్తేసహస్రాంశౌ భగదైవేతుతారకే।
ప్రాతఃస్నాత్వాతటాకేస్మిన్ భవభీత్యాప్రముచ్యతే॥ (౧౪)
సప్తాశ్వేమకరంప్రాప్తే పుష్యర్క్షేర్కవాసరే।
సకృత్స్నాత్వాతటాకేస్మిన్ సురలోకేమహీయతే॥ (౧౫)
మాఘమాసేమఖర్క్షే చ తటాకేస్మిన్ మహత్తరే।
అనిచ్ఛయాపియస్స్నాతి విబుధేశోభవేన్నరః॥ (౧౬)
ఫాల్గునేమాసియోమర్త్య స్తటాకేభానుదైవతే।
స్నానంకుర్వన్భవాన్ముక్తో మమరూపంసమశ్నుతే॥ (౧౭)
భృగువాసరేతుశైలాదే స్నానంతస్మిన్ కరోతియః।
మయాపితస్యమాహాత్మ్యం ప్రోచ్యతేనైవవాధునా॥ (౧౮)
మాఘమాస్యసితేపక్షే వ్యష్టమీసంయుతేదినే।
శివగంగాభిధానేతు సర్వతీర్థోత్తమేశుభే॥ (౧౯)
కృతస్నానవిధిశ్శ్రాద్ధం యఃకరోతిధృతాదరః।
పితృమాతృకులోద్భూతాం స్తర్పయేత్సశతంపితౄన్॥ (౨౦)
శ్రావణేమాసియఃశ్రాద్ధం కురుతేత్రమానవః।
త్రిస్సప్తకృత్వస్సపితౄన్ తర్పయేత్క్షణమాత్రతః॥ (౨౧)

మాసేచమార్గశీర్షాఖ్యే సితేపక్షేసితేపివా।
కరోతితత్రయఃశ్రాద్ధం సపితౄన్ సన్తర్పయేత్॥ (౨౨)

అర్కగ్రహణకాలేతు శివగంగాసమీపతః।
నక్షత్రేమామకేనన్దిన్ కరోతిశ్రాద్ధమాదరాత్॥ (౨౩)

కులదీపోయమగతిం క్షుద్దుఃఖపరిపీడితం।
ఉత్తారయేత్క్షణేనైవ కులమాబ్రహ్మమాత్మనః॥ (౨౪)

బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్తస్యాస్తీరేయఃకేవలంముదా।
స్వవంశసంయుతస్సద్యో ముక్తిమాప్నోత్యనుత్తమాం॥ (౨౫)

తత్తేనసదృశంస్థానం విశ్వేనాస్తిగణోత్తమ।
తత్రైవవర్తమానస్తు ముచ్యతేభవబంధనాత్॥ (౨౬)

తత్రాన్నంసహపానీయం బ్రాహ్మణేభ్యోదదాతియః।
సర్వపాపవినిర్ముక్తస్సయాతిపరమాంగతిం॥ (౨౭)

గృహంవామఠికాంవాపి యోగిభ్యస్తత్రయోదదేత్।
భవభీతివినిర్ముక్తో భవత్యేవమయాసమః॥ (౨౮)

స్నానంతస్మాన్మనుష్యాణాం సర్వదోషనివృత్తయే।
మయైవనిర్మితన్నన్దిన్ కేవలంతత్కృపాబలాత్॥ (౨౯)

అనేకకోటిభిఃకల్పైరార్జితైఃపుణ్యరాశిభిః।
సజ్జనానాంపరంస్థానం లభ్యతేత్యంతశోభనం॥ (౩౦)

సర్వముక్తమ్మయానన్దిన్ తస్యస్థానస్యవైభవం।
ముక్తిప్రత్యర్థంసదాదివ్యం స్థానంతత్సేవ్యతేజనైః॥ (౩౧)

వక్ష్యామిశృణు తేకించి త్ప్రి భావంతద్ద్విజన్మనాం।
శృణ్వాతాంయస్సదానందిన్ కర్ణయోరమృతాయతే॥ (౩౭)

ఓం ఇతిస్కాందే మహాపురాణే శ్రీచిదంబరమాహాత్మ్యే
మహేశ్వరనంది సంవాదే చతుర్థోధ్యాయః.

శ్రీసాంబసదేశాయనమః.

పంచమోధ్యాయః.

శ్రీమహేశ్వరః॥ త్రిసహస్రద్విజాః స్తత్ర నివసంతినిరంతరం।
వాగేవమధురాయేషాం శారదేతినిగద్యతే॥ (౧)

ద్విజన్మానస్సుజన్మాన స్తపోభిశ్శుద్ధచేతసః।
వేదేషుతేగణాధీశ సర్వేవర్యాయవేధసః॥ (౨)

సుదక్షైర్మహాయజ్ఞై స్తర్పయంతస్సదాసురాన్।
అకృత్రిమేణచిత్తేన మమపూజాంప్రకుర్వతే॥ (౩)

అజడాబాలచంద్రేణా వ్యఫాలాంతరచక్షుషా।
అవామావామభాగే నవపుషామమమూర్తయః॥ (౪)

సుప్రసన్నాముఖేవాణీ కటాక్షేకమలాసనః।
శాంతిశ్చిత్తేషుదేహేషు కాంతిస్తేషాంస్థితాసదా॥ (౫)

కామక్రోధాదిభిఃర్దోషై ర్ముక్తాస్తేభాగ్యశాలినః।
అన్యేషాంతుమనుష్యాణాం దుష్కృతచ్ఛేదిదర్శనాః॥ (౬)

సత్యవ్రతేషుసంరక్తాః పావకోజ్జ్వలతేజసః।
ధర్మాద్రిశిఖరంప్రాప్తాః పాపధ్వాంతదివాకరాః॥ (౭)

లబ్ధనిర్బీజయోగత్వ నిర్మలజ్ఞానదాయినః।
శివంచిత్తేషుపశ్యంతో మోదంతే తేతపస్వినః॥ (౮)

పరంనిర్మలవర్ణాశ్చ వాచస్తేషాంద్విజన్మనామ్।
ఉన్మూలయంతిపాపాని మానవానామహేతుకం॥ (౯)

కలావిలాసినీకాంతా విద్యాయువతివల్లభాః।
శాస్త్రాబ్ధిశశినోనంది న్యాగమారామకోకిలాః॥ (౧౦)

అతిథేయాస్సదాతేచ షట్కర్మాచరణేరతాః।
మూర్తయస్సత్యశుద్ధానా మాచారాణాంద్విజోత్తమాః॥ (౧౧)

అహమప్యేకఏవాస్మి తేషునందిన్ ద్విజన్మసు।
తత్రైవవర్తమానస్తై స్సాకంప్రీతోభవామిచ॥ (౧౨)

తఏవమమజానంతి వైభవంపరతఃపరం।
కించిదప్యుత్తమంనైవ జానేతేషాంతువైభవం॥ (౧౩)

సకృదాలోకనంతేషాం చిరకాలతపఃఫలం।
తదీయస్మరణాదాశు విలయంయాంతిపాతకాః॥ (౧౪)

చిదంబరస్యతేసాక్షా ద్రక్షితారస్స్వశక్తిభిః।
తత్ప్రభావంచజానంతి సమ్యగ్వాచామగోచరం॥ (౧౫)

మహాత్మత్ప్రసాదానా మాలయానిలయాస్సదా।
హస్తామలకవచ్ఛక్తి మ్మమజానంత్యమాయినః॥ (౧౬)

భూతేర్విందంతిమాహాత్మ్యం ప్రసూతేస్సర్వసంపదాం।
తస్యధారణమాహాత్మ్యం ధారణస్యాపిలక్షణం॥ (౧౭)

మాహాత్మ్యంమమపూజాయా వైభవంచయథావిధి।
స్వనిర్మలేనచిత్తేన ప్రవిజానంతితేద్విజాః॥ (౧౮)

అనన్యవైభవేచిత్తే యేనలింగేస్థితోస్మ్యహం।
జానంతితేపరంగుహ్యం ద్విజేంద్రాస్తస్యకారణం॥ (౧౯)
తేషాంచిత్తంసమాశ్రిత్య సదాతిష్ఠతిసంతతం।
క్షమాచప్రమథాధీశ సర్వహేతురభంగురా॥ (౨౦)
భస్మభూషితమూర్తీనా మేకదాపిద్విజన్మనాం।
అక్లేశకారిదేహస్య దర్శనంసుమహత్తపః॥ (౨౧)
అయత్నసులభంసత్యం సర్వతీర్థనిషేవణం।
శివస్థానస్యసర్వస్య సేవనంతత్ప్రకీర్త్యతే॥ (౨౨)
భావయంతితథానందిన్ బుద్ధ్యాయేతాన్ద్విజన్మనః।
మామేవతేమహేశానం మత్ప్రియంచప్రకుర్వతే॥ (౨౩)
తేషామేవసదాప్రీత్యై తస్యాంకల్యాణసంసది।
దర్శయామిప్రకాశేన పరమానందతాండవం॥ (౨౪)
తేషామాగమలీలానాం మత్పరాయణచేతసాం।
సమోహమేకఏవాస్మి నాస్త్యన్యోభువనత్రయే॥ (౨౫)
హ్రియాధియాభియావాపి కామాతోక్రోధాచ్చమోహతః।
యదృచ్ఛయావాపశ్యంతి యేతత్రమమతాండవం॥ (౨౬)
తేపిదర్శనమాత్రేణ ముక్తాఏవనసంశయః।
కింపునర్భావభక్తిభ్యాం యేజనాఃపర్యుపాసతే॥ (౨౭)
తదీదృశంమహద్దివ్యం తాండవంపరమాద్భుతం।
యథావత్తేహిజానంతి ద్విజాస్తత్క్షేత్రవాసినః॥ (౨౮)
తదిదంగణముఖ్యస్య తవసత్యాన్మయోచ్యతే।
తేషాంసర్వమహంవక్తుం నైవశక్నోమివైభవం॥ (౨౯)

హేమవర్మా చ నృపతి ర్వ్యాఘ్రపాదః పతంజలిః।
ద్రక్ష్యంతి తే ద్విజేంద్రాశ్చ మమ నృత్తమభంగురం॥ (౩౦)
సూతః॥ ఇత్యుక్తం శంభునా పూర్వం వైభవం తద్ద్విజన్మనామ్।
కధితం విస్తరేణాద్య మునయశ్శంసితవ్రతాః॥ (౩౧)
యః పఠేదిదమధ్యాయం శృణుయాద్వా సమాహితః।
స వినిర్ధూతసర్వాఘ శ్శివలోకే మహీయతే॥ (౩౨)

ఓం ఇతి శ్రీస్కాందే మహాపురాణే శ్రీచిదంబరమాహాత్మ్యే
మహేశ్వరనంది సంవాదే పంచమోఽధ్యాయః.

ఓం శ్రీసాంబనటేశాయ నమః.

షష్ఠోఽధ్యాయః.

ఋషయః॥ పుండరీకపురే తస్మిన్ తత్త్వనిష్ణాతసేవితే।
వ్యాఘ్రపాదమునిశ్శ్రీమా నకరోత్ కిం పురాతనః॥ (౧)
స కథం దుర్లభం చిత్రం వ్యాఘ్రపాదత్వమాప్తవాన్।
కథం తత్ర మహేశేన తస్మై నృత్తం ప్రదర్శితం॥ (౨)
ఏతత్సమస్తం విస్తార్య బ్రూహి సువ్రత సూతనః।
అస్తి నో మహతీ వాంఛా శ్రోతుమీదృశమద్భుతం॥ (౩)
సూతః॥ మునీనామగ్రణీశ్శ్రీమాన్ బ్రహ్మనిష్ణాతచేతసః।
జజ్ఞే మధ్యందినో నామ మునిః పుణ్యతపాః పురా॥ (౪)
తపస్సత్యం దయా శాంతి రస్మాద్ధర్మో వ్యజాయత।
పవిత్రితా చ యేనాసీ దుర్వీ గుర్వీ మహౌజసా॥ (౫)

తస్యసూనురభూద్ధీమాన్ పావకాదివపావకః।
శివజ్ఞానప్రకాశాత్మా విశ్వక్లేశప్రణాశనః॥ (౬)
ఏకమేవసుతంలబ్ధ్వా సపితాలోకవిశ్రుతః।
మనసాపరమానంద మువాహమునిపుంగవాః॥ (౭)
ధర్మజ్ఞస్సవిధాయాస్య సర్వంకర్మకులోచితం।
సమధ్యాప్యచకాలేన వేదాన్సాంగానయత్నతః॥ (౮)
పంచాక్షరమ్మహాదివ్యం పాశవిచ్ఛేదకారణం।
సరహస్యంసదోపాస్య ముపదిశ్యయథావిధి॥ (౯)
యత్రతేవర్తతేవాంఛా మహతీవత్ససువ్రత।
విథాస్యామ్యద్యతత్సర్వం ప్రోచ్యతామితిసోబ్రవీత్॥ (౧౦)
ఇత్యుక్తవంతంపితరం ప్రణిపత్యసుతస్తదా।
వినయేనసహోవాచ కృతాంజలిపరిగ్రహః॥ (౧౧)
సూతః॥ తపసామ్ముక్తిమూలానాం నిత్యమక్షీణసంపదాం।
యత్తపోదుష్కరంలోకే సర్వసిద్ధిదముత్తమం॥ (౧౨)
భవాంబురాశిమగ్నానాం సద్యఉత్తారకంతుయత్।
యద్దదాతిసదానందం యచ్చక్లేశైర్వివర్జితం॥ (౧౩)
పూజ్యతేయేనదేవేశో భగవానంబికాపతిః।
విస్తరాత్తన్మమాచక్ష్వ జనకత్వంసునిర్మలమ్॥ (౧౪)
ద్రష్టాసర్వరహస్యానాం శ్రుత్వాపుత్రవచఃపితా।
మందంసుధాముచంవాచం పునరాహతపోనిధిః॥ (౧౫)
హేమంతేశిశిరేకాలే వర్షాకాలేశరత్సుచ।
మధునామనికాలేచ కామగర్వాకరేభృశం॥ (౧౬)

ఘర్మకాలేపి నితరాం తీవ్రసంతాపితేపివా।
అన్యేషు పుణ్యకాలేషు తపనగ్రహణాదిషు॥ (౧౭)
ధారాశీతలదుర్వార పవమానాసు రాత్రిషు।
జలమధ్యేషు తుంగేషు శిఖరేషు మహీభృతాం॥ (౧౮)
శివక్షేత్రేషు దివ్యేషు దుర్గమేషు వనేషు చ।
సరిత్తీరేషు శీతేషు మూలేష్వపి మహీరుహాం॥ (౧౯)
ఆరామేషు సముత్ఫుల్ల కలికాశోభిశాఖిషు।
దేశేన్యస్మిన్ తదన్యేపి తపోధామ్ని మనఃప్రియే॥ (౨౦)
కందమూలఫలాహారైస్తరుపర్ణాశనైస్తథా।
జలపానధృతప్రాణైస్స్నాననిర్మలమూర్తిభిః॥ (౨౧)
పావనాశనతృప్తైశ్చ బ్రహ్మతత్పరబుద్ధిభిః।
క్రియతే యత్తపోలోకైస్సర్వదైవ సుదుష్కరం॥ (౨౨)
తద్బ్రహ్మలోకసంప్రాప్తి సాధనం నైవ కేవలం।
పునరావృత్తిరహితం శివసాయుజ్యకారణం॥ (౨౩)
పదమాస్థాతుమాస్థా చేత్ కురు సేవాముమాపతేః।
నైవ హేతుః పరాముక్తేః క్రియతే యదిచేతసా॥ (౨౪)
శివసేవార్చనం కర్తుం యదివాంఛాతవోత్తమం।
అలమన్యేన తపసా సర్వం తేనైవ లభ్యతే॥ (౨౫)
భవోపి స్యాత్పరిత్యక్తః దూరతః పాపబంధనః।
భవేత్తు పరమానంద సంసారక్లేశనాశకః॥ (౨౬)
సూతః॥ గురుణోక్తం వచశ్శ్రుత్వా మధురం మధురాకృతిః।
ప్రహృష్టహృదయో బాలః పునరాహ మహామతిః॥ (౨౭)

ఏతేషుసర్వలోకేషు చంద్రాలంకృతమస్తకః।
సాన్నిధ్యంకురుతేయత్ర శివః కారుణ్యవిగ్రహః॥ (౨౮)
జనకత్వమ్మహాచక్ష్వ తదిహస్థానముత్తమం।
కరిష్యామిమహత్తత్ర తపోజన్మనివృత్తయే॥ (౨౯)
పితా॥ శివస్యసన్నిధిస్సర్వః ప్రపంచోస్తాదయానిధేః।
నాస్త్యేవసుమతేపుత్ర తద్విముక్తంజగత్క్వచిత్॥ (౩౦)
భావయంతినయేబుద్ధ్యా తద్విధంసకలంజగత్।
చిత్తపాకేనతేహీనాః సదాముహ్యంతిజన్మసు॥ (౩౧)
తపఃపాకవిహీనాస్తే జ్ఞానహీనావృథాజనాః।
కీటాదిసహజన్మానః పాపసంవృద్ధిహేతవః॥ (౩౨)
తథాపియత్రసాన్నిధ్యం కురుతేసతతంశివః।
అస్త్యేవతాదృశంస్థానం సర్వలోకైరభిష్టుతం॥ (౩౩)
సభూమిఃపుణ్యబీజానాం నవఖండావసుంధరా।
మూలతఃసంయుతాహ్యేషా విశ్వాధారేణమేరుణా॥ (౩౪)
తాదృశైరతితుంగాగ్రైర్మహద్భిశ్చకులాద్రిభిః।
ముక్తారత్నసుసంపూర్ణై రుదన్వద్భిరలంకృతా॥ (౩౫)
నావార్యతేమహాసీమా వసుధాయాంమహాత్మనా।
గిరీశేనాపిసంక్షిప్య వక్తుంవర్షశతైరపి॥ (౩౬)
సర్వాధారేసునిస్తీర్ణే తస్మిన్నత్రమహీతలే।
నివసంతిమహాత్మానో బహవఃపరమాజసః॥ (౩౭)
తేషావిముక్తయేదేవోప్య ఖండానందవిగ్రహః।
భూమాస్థానేష్వనేకేషు సాన్నిధ్యంకురుతేసదా॥ (౩౮)

తథావిధానిస్థానాని సహస్రాణిమహీతలే।
ప్రియంకరాణిదేవస్య వత్ససంశృణుసువ్రత॥ (౩౯)
తేషుతిల్వవనందివ్య స్తపోవృద్ధికరంమహత్।
సర్వైర్వరపిపురాణై స్తదుత్తమంపరికీర్తితం॥ (౪౦)
తస్యమధ్యగతంస్థానం శ్రీమూలస్థాననామకం।
యస్యమధ్యేజగద్దీప శ్శోభతేనిశ్చలశ్శివః॥ (౪౧)
పూజ్యతాంసశివోనిత్యం త్వయాముగ్ధేందుభూషణః।
స్వయంభువిపరేలింగేయ స్సదానుతశోభతే॥ (౪౨)

ఓం ఇతిశ్రీస్కాందే మహాపురాణే శ్రీచిదంబరమాహాత్మ్యే
వ్యాఘ్రపాదోత్పత్తిర్నామ షష్ఠోధ్యాయః.

ఓం శ్రీసాంబనటేశాయనమః.

సప్తమోధ్యాయః.

మధ్యందినః॥ అన్యమస్యప్రభావంతే ప్రవక్ష్యామిహితంశృణు।
జయావహంమహాప్రాజ్ఞ కర్ణాయుష్యమనుత్తమం॥ (౧)
యస్మిన్ కృతేనతపసా మహతామేఘవాహనః।
భగ్నోపిశత్రుభిర్లేభే పునఃస్వర్గమకంటకం॥ (౨)
ఆసీత్పురామహావీరో వాల్కలిర్నామదానవః।
త్రిదశానామజయ్యోసౌ గంధర్వాణాఞ్చరక్షసాం॥ (౩)
వీర్యోద్రేకాదసౌసర్వం వశీకృత్వామహీతలం।
కదాచిత్సైనికోర్దైత్యై ర్జగామత్రిదశాలయం॥ (౪)

తత్రాభవన్మహద్యుద్ధ మన్యోన్యభయకారణం।
అమరాణాంతుదైత్యానా మాత్మీయజయమిచ్ఛతాం॥ (౫)
తేషాంతత్రచవర్షాణా మయుతంజయకాంక్షిణామ్।
అవిజ్ఞాతంగతంహ్యాసీద్యు ద్ధమోహితచేతసాం॥ (౬)
ఆసీత్కర్దమితాభూమి స్సర్వత స్తదసృక్జలైః।
మేరుమందరకల్పాశ్చ తదీయాహ్యస్థిసంచయాః॥ (౭)
తతోవర్ష సహస్రాంతే క్లాంతోయుద్ధేనవాసవః।
నిర్జితోభూత్సమందేవై స్తేనవాల్కలినాతదా॥ (౮)
తతస్స్వర్గంపరిత్యజ్య సర్వైర్దేవగణైస్సహ।
జగామశరణంవిష్ణుం లక్ష్మీనాథమజంవిభుం॥ (౯)
శ్వేతద్వీపంసమాసాద్య దృష్ట్వాతంక్షీరసాగరం।
లోచనానాంసహస్రస్య ప్రపేదేపరమంఫలం॥ (౧౦)
యత్రవైభగవాన్విష్ణు ర్యోగనిద్రాంకరోతివై।
శయానశ్శేషశయనే లక్ష్మీసంవాహితాంఘ్రికః॥ (౧౧)
వైదికైరథతంసూక్తై స్తుత్వావిష్ణుంజగత్పతిం।
భక్త్యాపరమయాయుక్తో నమశ్చక్రేసురోత్తమః॥ (౧౨)
ఉత్థాయాథజగన్నాథః ఫణిపుంగవతల్పతః।
ప్రణతంవాసవంపశ్యన్ ప్రాహతఃకమలలోచనః॥ (౧౩)
సుధాస్రుతిసమాంవాచం జగదానందకారిణీం।
కమలావిద్యుదుద్భాసి కాలమేఘఇవాపరః॥ (౧౪)
భగవానువాచ॥ కచ్చిత్సుఖంసహస్రాక్ష తవనైషాన్నభస్సదాం।
కచ్చిత్త్వంచతథైతేచ స్వాధికారేప్రతిష్ఠితాః॥ (౧౫)

స్వర్గకార్యాణిసన్త్యజ్య సాంప్రతంకింపురందర।
పరిక్లాన్తస్సమాయాత స్సాకమేతైర్మరుద్గణైః॥ (౧౬)
ఇంద్రః॥ వాల్కలిర్నామదైత్యేంద్రో బలీలబ్ధవరశ్శివాత్।
అజయ్యస్త్రిదశైస్తేన నిర్జితోస్మిరణేవిభో॥ (౧౭)
స్వర్గేకృతాచవసతి స్తేనాద్యమధుసూదన।
అతస్త్వాంశరణంప్రాప్త స్సాకందేవైస్సురోత్తమ॥ (౧౮)
పురాభయాద్ధిరణ్యాక్ష హిరణ్యకశిపూద్భవాత్।
వయంత్రాతాస్త్వయైవస్మ తథాన్యాసురజాదపి॥ (౧౯)
అస్మాదపివిభోత్రాహి దానవాద్బలదర్పితాత్।
వాల్కలేస్త్వాంవినాసత్య న్నాస్త్యన్యాగతిరచ్యుతా॥ (౨౦)
విష్ణుః॥ తమహంనిగ్రహీష్యామి ప్రాప్తేకాలేబలోత్తరం।
శక్రత్వంసమయోయావత్ కురునిత్యంమహత్తపః॥ (౨౧)
తపసాయేనతేశక్తి ర్జాయతేత్రిదశేశ్వర।
దైతేయస్యవధంకర్తుం వాల్కలేస్తస్యపాపినః॥ (౨౨)
ఇంద్రః॥ క్షేత్రేకస్మిన్ జగద్యోనే కరిష్యామితపోమహత్।
నాశాయతస్యదైత్యస్య తన్మేకీర్తయకేశవ॥ (౨౩)
సూతః॥ క్షేత్రాణ్యపిచతీర్థాని చిరమాలోచ్యచేతసా।
నిశ్చిత్యప్రాహభగవాన్ ప్రసన్నస్సురనాయకః॥ (౨౪)
భగవానువాచ॥ విశ్వభూత్యైతువిశ్వాత్మా పరమానందతాండవం।
సదాయత్రకరోతీశః పార్వతీనయనోత్సవం॥ (౨౫)
శ్రీమత్తిల్వవనంశస్తం పరంతత్సర్వసిద్ధిదం।
శక్రతత్రద్రుతంగత్వా తద్వధార్థంతపఃకురు॥ (౨౬)

ఇంద్రః॥ వినాభగవతాత్ర యాస్యామో నైవ కేశవ।
తస్యవీర్యాద్వయంసర్వే సదాభీతాజగత్పతే॥ (౨౭)
దేవతస్మాత్త్వమాగచ్ఛ స్వయమేవజనార్దన।
త్వయాహంరక్షితస్తత్ర కరిష్యామితపోమహత్॥ (౨౮)
తథేత్యుక్త్వాథభగవాన్ విష్ణుస్సర్వసురైస్సహ।
లక్ష్మ్యాచసేవితఃప్రాప శ్రీమద్వ్యాఘ్రపురంతదా॥ (౨౯)
తత్రగత్వాసురాస్సర్వే మహితానాశ్రమాన్ క్షణాత్।
తపసేమహతేచక్రు రతిప్రీతిసమన్వితాః॥ (౩౦)
పుణ్యాలయేతదాతస్మిన్ భగవాన్ భక్తవత్సలః।
ఆనినాయక్షణేనైవ క్షీరాభోధింసుశోభితం॥ (౩౧)
తంకృత్వాశయనంతస్మిన్ యోగనిద్రారతోభవత్।
స్తూయమానస్సురైఃపశ్యన్ శంభోరానందతాండవం॥ (౩౨)
ఆషాఢస్యాథసంప్రాప్తే ద్వితీయేతుతిథౌశుభే।
కృష్ణపక్షేతవస్యంతం జగాదేంద్రంబృహస్పతిః॥ (౩౩)
అశూన్యశయనన్నామ ద్వితీయాయాంపురందర।
వ్రతంప్రియతరంవిష్ణోః ప్రసుప్తస్యమహాదధౌ॥ (౩౪)
అస్యాంప్రపూజితోవిష్ణు ర్యావన్మాసచతుష్టయం।
హృదిధ్యాతోదదాత్యేవ సర్వకామాన్దయానిధిః॥ (౩౫)
తస్మాచ్ఛాస్త్రవిధానేన త్వమింద్రైనంప్రపూజయ।
సంప్రాప్స్యసిపునస్సద్య స్స్వర్గలోకమకంటకం॥ (౩౬)
సూతః॥ గురుణోక్తంవచశ్శ్రుత్వా సహస్రాక్షోపిసాదరః।
అశూన్యశయనన్నామ వ్రతంచక్రేయథావిధి॥ (౩౭)

ఆషాఢస్యద్వితీయాయాం కృష్ణపక్షేపురందరః।
సమారభ్యజగద్యోనిం కమలాప్రాణనాయకం॥ (౩౮)

శంఖచక్రాదిభిర్దివ్యై రాయుధైఃపరిసేవితం।
తార్క్ష్యధ్వజంస్ఫురద్వక్త్రం లక్ష్మీశోభిభుజాంతరం॥ (౩౯)

విస్తీర్ణదివ్యశయనే దివ్యపుష్పైరలంకృతే।
శయానంపుండరీకాక్షం మఘువాన్ వరదంహరిం॥ (౪౦)

సశ్రద్ధంపూజయామాస మానిమానియథావిధి।
గంధైఃపుష్పైశ్చధూపైశ్చ దీపికాభిస్తథైవచ॥ (౪౧)

నైవేద్యైర్వివిధైశ్చాపి భక్ష్యైర్భోజ్యైరనేకశః।
అకృత్రిమేణచిత్తేన సదావిజయకాంక్షిణా॥ (౪౨)

కృతస్నానశుచిర్వ్రజీ తస్మిన్ క్షేత్రేజయావహే।
పూజయామాసతందేవం యావన్మాసచతుష్టయమ్॥ (౪౩)

కార్తికేమాసిసంప్రాప్తే సమారాధ్యహరిర్హరిం।
ఉత్థానసమయేచక్రే పునరుద్వాసనంహరేః॥ (౪౪)

అథానీయమునీనింద్రో వేదవేదాంగపారగాన్।
అర్చయామాసతత్రైవ వస్త్రైరాభరణైరపి॥ (౪౫)

వైదికైశ్చస్తవైఃస్తుత్వా చక్రపాణింసవల్లభం।
జిష్ణుస్సమాపయామాస అశూన్యశయనంవ్రతం॥ (౪౬)

అథతస్యప్రభావేన మహతాసపురందరః।
విజయీబుభుజేస్వర్గం విధ్వస్తారిభయంభృశం॥ (౪౭)

అతస్త్వందేవదేవస్య సేవాస్మైకరుణానిధేః।
శ్రీమత్తిల్వవనేదివ్యే కురునిత్యంతపోమహత్॥ (౪౮)

పితా॥ ఏతంపఠతిసశ్రద్ధ మధ్యాయంయచ్ఛృణోతివా।
విజయస్సర్వత్రస్య భవతిశ్రీశ్చనిశ్చలా॥ (౪౯)
ఓం ఇతిస్కాందేపురాణే సనత్కుమార సంహితాయాం
శ్రీచిదంబరమాహాత్మ్యే వాసవతపస్సిద్ధిఃనామ
సప్తమోధ్యాయః.

ఓం శ్రీసాంబనటేశాయనమః.

అష్టమోధ్యాయః.

పితా॥ పుత్రకించప్రవక్ష్యేహమస్యత్తే త్రస్యవై భవం।
శృణుత్వంశ్రద్ధయోపేత స్సద్యః పాపప్రణాశనం॥ (౧)
యేనస్థానవిశేషేణ సర్వపాపంప్రణశ్యతి।
యద్ధ్యానేననిమేషార్థం లభతేసకలంశుభం॥ (౨)
ఆసీత్కశ్చిత్ పురాపాపీ పుల్కసోనామమానవః।
కృపాణేనసుతీక్ష్ణేణ కులంహత్వాద్విజన్మనాం॥ (౩)
మార్గేపిధనమాహృత్య ప్రాణిహింసాపురస్సరం।
స్వేచ్ఛావృత్తిశ్చిరంభూమౌ చచారేషహినిష్కృపః॥ (౪)
ధూర్తఃకశ్చిదభూన్మిత్రం ద్విజన్మాతస్యనిఘృణః।
హృతాదర్థంధనంప్రీతః పుల్కసోస్మైప్రదత్తవాన్॥ (౫)
ధనలాభేనసంతుష్టః కృపణోపిచసద్విజః।
దదౌతస్మైమతింశాంతాం పుల్కసాయసుఖావహం॥ (౬)
బ్రాహ్మణః॥ పాపశీలేనదుర్బుద్ధే త్వయాపాపానినిర్ఘృణ।
కృతానిసర్వధామూఢ నానుతాపంకరోషిచ॥ (౭)

ఇత్యేవంబోధిత స్తేన దురాత్మా సహిపుల్కసః।
నైవాదాసీత్తదాపుత్ర భృశన్నిర్విణ్ణమానసః॥ (౮)
అహోపాపానిఘోరాణి కృతాన్యేవమయాద్విజ।
కింకరోమిప్రమూఢోహ మద్యనిష్కృపమానసః॥ (౯)
ఉపాయంపాపనాశాయ వదత్వంద్విజపుంగవ।
చిన్తావిష్టంతుమేచిత్త న్నైవజానాతికించన॥ (౧౦)
బ్రాహ్మణః॥ సాధుసాధుత్వయాపృష్ట మత్రవక్ష్యేహితంశృణు।
పుణ్యక్షేత్రోత్తమేదివ్యే పురాణేవసుధాతలే॥ (౧౧)
మునిభిస్సిద్ధగంధర్వై రమరైశ్చనిషేవితే।
శ్రీమత్తిల్వవనేయత్ర ప్రనృత్యత్యంబికాపతిః॥ (౧౨)
తత్రత్వంశ్రద్ధయోపేతః ప్రాతస్స్నాత్వాయథావిధి।
దూరేదభ్రసభాందృష్ట్వా ప్రణమ్యభువిదండవత్॥ (౧౩)
యోగినాంభోగినాన్నృణాం దత్వాసర్వస్వమార్జితం।
స్థానమేతత్ భయేజాతే రక్షనిత్యంప్రయత్నతః॥ (౧౪)
ఏవముక్తేద్విజేంద్రేణ పుల్కసఃప్రీతమానసః।
శ్రీమత్తిల్వవనంపుణ్యం శ్రద్ధయాసహితోయయౌ॥ (౧౫)
ద్విజన్మాపిసమంతేన సాదర స్తదవావసః।
పుల్కసోసౌప్రహృష్టాత్మా జ్ఞాత్వాసదయమానసః॥ (౧౬)
యోగిభ్యశ్చతథాన్యేభ్యో దత్వాసర్వస్వమార్జితం।
శ్రీమద్దభ్రసభాందివ్యాం నిత్యమద్భుతవైభవాం॥ (౧౭)
దృష్ట్వాదూరేనమస్కృత్య పంచక్రోశాద్బహిఃక్వచిత్।
ఉవాసపరమప్రీతి రేవంకుర్వన్దినేదినే॥ (౧౮)

ఇతి కాలే కతిపయే స మతీతే సపుల్కసః।
స్థానసంరక్షణవ్యాజాత్తత్రైవ మరణం గతః॥ (౧౯)
శ్రీమానస్తాతతః పుణ్యాత్ భుక్త్వా భోగాన్యథేప్సితాన్।
శ్రీమద్వ్యాఘ్రపురీశస్య ప్రసాదాదంబికాపతేః॥ (౨౦)
అత్ర ముక్తింపరాం లేభే సచ్చిదానందలక్షణాం।
బ్రాహ్మణోపి తథైవైతత్ స్థానం ప్రాప్య మహామతిః॥ (౨౧)
స్నానం కృత్వా మహాదేవమంబికాపతిమవ్యయం।
పూజయామాస పూర్వోక్త ప్రకారేణ నటేశ్వరం॥ (౨౨)
పూజాం కృతవతే తస్మై ద్విజేంద్రాయ దయానిధిః।
శ్రీమద్దభ్రసభానాథః ప్రదదౌ ముక్తిముత్తమాం॥ (౨౩)
సూతః॥ ఇత్యుక్త్వా తనయం ప్రీతం తపసే కృతనిశ్చయం।
ఆలోక్య భస్మ విన్యస్య తత్ఫాలే విమలే శుభే॥ (౨౪)
ఆశీర్భిరేవ నితరాం కృత్వా సాభిసరం వరం।
పరిష్వజ్య సమాఘ్రాయ శిరసి ప్రాహిణోత్పితా॥ (౨౫)
సోపి తత్ర ప్రసన్నాత్మా ఫుల్లపద్మసమాననః।
ప్రణిపత్య తదా సమ్యక్ పితరం మాతరం తథా॥ (౨౬)
హితాయ సర్వలోకానాం ప్రాప్తజన్మా మునేస్సుతః।
ధ్యాయన్నీశపదాంభోజం తపసే తద్వనం యయౌ॥ (౨౭)
తారకాపఙ్క్తిసచ్ఛాయ ముక్తాజాలసుశోభినా।
తటే నోపగతం సింధోస్తపోమూలమనుత్తమమ్॥ (౨౮)
మృగేన్ద్రైశ్చ కరీంద్రైశ్చ తథాన్యైరపి జంతుభిః।
సర్వతో దుర్గమోద్దేశం నృణాం సంత్రాసకారణమ్॥ (౨౯)

చందనాగరుమాకన్దచం పకాసనశోభితమ్।
ఋతూనాంసర్వదాషణ్ణాం లీలోద్యానమనుత్తమమ్॥ (౩౦)
తమాలతాలహాళీభి రలంకృతమితస్తతః।
పఙ్క్తిభిర్వారివాహానాం నిశ్చలాభిరివామ్బరమ్॥ (౩౧)
లోచనానాంచసర్వేషా మగమ్యంవిపులాశయమ్।
ఆనేకాభిస్స్రవంతీభిస్స మన్తాత్పావితాన్తరమ్॥ (౩౨)
ఉద్యానంపుణ్యవల్లీనాం నిత్యముల్లాసకారణమ్।
వినశ్వరంనదీతీరం మహతాంపాపశాఖినామ్॥ (౩౩)
అదృష్టపూర్వంవిస్తీర్ణం మనోభిరతిదుర్గమమ్।
పంచాక్షరసహాయోయం ప్రాపతద్వనమాదరాత్॥ (౩౪)
తస్యమధ్యేచమహితం వేదధ్వనిపవిత్రితమ్।
సఙ్గీతమురజాభోగం సమస్తమునిసేవితమ్॥ (౩౫)
ప్రస్యందమధుపూర్ణాభిః భ్రమరీరమ్యపఙ్క్తిభిః।
కలికాభిరనేకాభి రలంకృతమనేకధా॥ (౩౬)
హేమపద్మతటాకాఖ్య తీర్థరాజపరిష్కృతమ్।
నదీపర్యంతకల్హార రజోభిఃపరివాసితమ్॥ (౩౭)
పురందివ్యంసమాలోక్య పరమానందకారణమ్।
మేనేచశుద్ధమాత్మానమ్ము దమాపతథాపరామ్॥ (౩౮)
తతశ్చసర్వపాపానాం సద్యోనాకరంశుభమ్।
హేమపద్మతటాకాఖ్యం తీర్థన్తత్ప్రణిపత్యచ॥ (౩౯)
తస్యదక్షిణతీరేణ జన్మసాఫల్యకారిణా।
శనకైరన్తరంగత్వా తత్రస్థానందదర్శసః॥ (౪౦)

మూలంసమస్తజగతాం మూలస్థానాభిధంపరమ్।
స్మృతేయస్మిన్ప్రణశ్యన్తి పాపాన్యాశుతపోధనాః॥ (४०)
తస్యమధ్యేమహాదేవం శశాంకకృతశేఖరమ్।
లింగేస్వయంభువివ్యక్తం లీలయాపరమేశ్వరమ్॥ (४१)
గఙ్గాతరఙ్గమాలాభిః పరిశోభిజటాధరమ్।
ఆనన్దవల్లరీమూలంకోటిసూర్యసమప్రభమ్॥ (४३)
మన్దస్మితప్రభాలోకైస్సమన్తాత్పరిశోభిభిః।
జ్యోత్స్నాయితవనాభోగం దృష్ట్వాజ్యోతిర్మయంవిభుమ్॥ (४४)
ఆనన్దనిర్భరస్సోయం ప్రణిపత్యపునఃపునః।
జగన్మూర్తింమహేశానమస్తౌషీదఞ్జలిమ్॥ (४५)
దేవదేవజగన్నాథ జగతీభారధారక।
ప్రసీదత్వంవిరూపాక్ష ప్రణౌమిత్వామ్మహేశ్వర॥ (४६)
బ్రహ్మావిష్ణురుమానాథ ఇతిలోకవివృద్ధయే।
త్రేధాకృతస్వరూపాయ శూలపాణేనమోస్తుతే॥ (४७)
ఇతిస్తుత్వామహేశానం ప్రణిపత్యపునఃపునః।
ఉవాచమూర్ధ్నిదేవేశం కృతాఞ్జలిపరిగ్రహః॥ (४८)
క్రియతేయామయాపూజా తవపాదసరోరుహే।
న్యూనాపాప్యధికావాపి ప్రీతయేభవతోస్తుసా॥ (४९)
ఇతిప్రార్థ్యతమీశానం పూజయిత్వాచసాదరమ్।
తతోనిర్గత్యశనకైస్సుకృతిర్మునిపుంగవః॥ (५०)
తస్యైవశూలినఃపశ్చాన్నాతిదూరేసువిస్తృతే।
తటాకస్యోత్తరేభాగే పుష్పవృక్షసమాకులే॥ (५१)

నిర్మాయమఠికాంరమ్యాం తపసేకృతనిశ్చయః।
తస్యమధ్యేచదేవేశం ప్రతిష్ఠాప్యవిధానతః॥ (౫౨)
నియతంతఞ్చవిశ్వేశం శ్రీ మూలస్థానవాసినమ్।
పూజయన్పరయాభక్త్యా తపస్తీవ్రంచకారసః॥ (౫౩)

ఇతి శ్రీస్కాన్దేపురాణే చిదమ్బరమాహాత్మ్యే వ్యాఘ్రపాదతపః
ప్రసాదోనామాష్టమోధ్యాయః.

ఓం శ్రీసాంబనటేశాయనమః.

నవమోధ్యాయః.

సూతః॥ తపఃక్లాన్తశరీరస్య తత్రైవవసతశ్చిరమ్।
శివపూజాపరస్యాస్యకాలోనంతోగతోభవత్॥ (౧)
జాతుభస్మకృతస్నానః ప్రాతరుత్థాయసువ్రతః।
దండంకమణ్డలుంచైవ బిభ్రత్పుష్పకరణ్డకమ్॥ (౨)
జటాభిరయమష్టాభి రలంకృతశిరామునిః।
జగామవిపినంశంభోః పూజాకుసుమహేతవే॥ (౩)
తత్రపుష్పాణిఫుల్లాని సుగన్ధీనిమహాన్తిచ।
స్వాదూనికన్దమూలాని జీవధారణహేతవే॥ (౪)
కుశాన్పత్రాణిసమిధస్స మాదాయవనాత్తతః।
ఆగతస్స్వాశ్రమంతఞ్చ యత్రసన్నిహితశ్శివః॥ (౫)
పూజాంవిధాతుమీశస్య పుష్పాణిపరిశోధయన్।
ప్రసూనంక్రిమిసందష్టం దృష్ట్వాభీతస్సమబ్రవీత్॥ (౬)

ఉదయంభాస్కరేప్రాప్తే యద్యహంస్యాంగతోవనమ్।
తావద్భవంతిపుష్పాణి దూషితానిమధువ్రతైః॥ (౭)

ప్రత్యూషస్యేవచోత్థాయ యదిగంతుంకృతోద్యమః।
నిశాన్ధకారసంఛన్నా స్తస్యమార్గానిరంతరాః॥ (౮)

తథాప్యహంగతస్తత్ర పూజాకుసుమహేతవే।
కేవలంగమనాయాసో నైవకించిత్కృతమ్భవేత్॥ (౯)

ప్రస్యన్దితైర్హిమైస్సమ్య గభిషిక్తాఇవద్రుమాః।
అభ్రంలిహాశ్చనిశ్శాఖా ఋజవోవిపులాభృశమ్॥ (౧౦)

ప్రస్యందిహిమధారేషు భూరుహేషుసమన్తతః।
ఆరురుక్షోర్నసజ్యేతే హస్తాపాదౌచకుత్రచిత్॥ (౧౧)

భృఙ్గభుక్తానిపుష్పాణి ముకుళైస్సంయుతానిచ।
పూర్వవాసరఫుల్లాని నిర్గన్ధానివిశేషతః॥ (౧౨)

వర్జ్యాన్యాగమవాక్యేన తానిసర్వాణిపూజనే।
కిఙ్కరోమీతిచిన్తాభిః భృశన్నిర్విణ్ణమానసః॥ (౧౩)

చన్ద్రచూడమహేశాన గఙ్గాధరజటాధర।
ప్రసీదభగవన్నద్య శంకరేశదయానిధే॥ (౧౪)

మామద్యరక్షితుంసత్యం కారుణ్యంయదితేవిభో।
భక్తిహీనస్యమేవాంఛాం దేహిదేహిజగద్గురో॥ (౧౫)

త్వయావినాశరణ్యేన నహిమేగతిరీశ్వర।
ఇతినిశ్చితచిత్తోపిని ర్వేదాత్పునరబ్రవీత్॥ (౧౬)

క్వభక్తిపరిహీనోహం క్వచపూజామయాకృతా।
క్వభగవాన్పరమేశానో బ్రహ్మవిష్ణుసురార్చితః॥ (౧౭)

నరాణాంభక్తిహీనానాం తవరూపన్నదృశ్యతే।
ఇత్యాగమానాంవాక్యాని జానేగూఢానితత్త్వతః॥ (౧౮)
ఇతిదుఃఖితచిత్తస్య తస్యబాలమునేఃపురః।
ఆరూఢవృషభస్సాంబః గణసేనాసమావృతః॥ (౧౯)
అభితస్తూయమానశ్చ హరిబ్రహ్మాసురాసురైః।
ఆవిర్బభూవభగవా నఖండానందవిగ్రహః॥ (౨౦)
ఆవిర్భూతమజందృష్ట్వా సుకృతిర్మునిసత్తమః।
ధారారూపసముద్భూత హర్షాశ్రురుచిరేక్షణః॥ (౨౧)
అఞ్చితోద్భూతపులకై ర్వహన్నానందసమ్పదః।
ప్రణనామచిరంభూమౌ సమ్యక్ప్రీతిసమాకులః॥ (౨౨)
ప్రణతంపుణ్యతపసం ముదితంతముమాపతిః।
పశ్యన్సుధాముచంవాచం జగాదపురశాసనః॥ (౨౩)
తుష్టోస్మితవశీలేన తపసాపితపోధన।
సశ్రద్ధంకృతయానిత్యం పూజయావ్యనఘానయా॥ (౨౪)
యత్రవస్తునితేవాఞ్ఛా భౌమేదివ్యేథవాన్తరే।
తద్వదత్వమ్మహాభాగ ప్రదాస్యామితవేప్సితమ్॥ (౨౫)
సూతః॥ ఏవముక్తఙ్గిరీశేన వచశ్శ్రుత్వాతపోనిధిః।
ముదితఃప్రార్థయామాస వరమేతమ్మహాద్భుతమ్॥ (౨౬)
పుష్పార్థంగచ్ఛతఃకల్యే తవపూజావిధాయినః।
నియతంహస్తపాదేషు వ్యాఘ్రరూపంశివాస్తుమే॥ (౨౭)
నేత్రేచకిఞ్చమేస్యాతా న్తత్రతత్రైవసుప్రభే।
యథాపురామహేశాన తవపూజాకృతామయా॥ (౨౮)

వ్యాఘ్రరూపధరేణాపి తథైవ క్రియతాం సదా।
స్నానాతిరిక్తసమ్భూత స్తస్యదోషోపిశామ్యతు॥ (౨౯)
అద్యారభ్యదయాధార మమనామ్నాపుర స్త్విదమ్।
ఖ్యాతమస్తుసమస్తేషు భువనేష్వమ్బికాపతే॥ (౩౦)
తేనైవంవాఞ్ఛిత స్తత్ర సర్వేషామతిదుర్లభమ్।
సుప్రసన్నముఖ స్తస్మై దదౌహర్షేణశఙ్కరః॥ (౩౧)
అమితాత్మాసురైస్సర్వై ర్దేవదేవోపిదుర్లభమ్।
దదాత్యేవవరంసర్వం కృపయామునిసత్తమః॥ (౩౨)
అథసంహృష్టచిత్తస్య మునేస్సుకృతశాలినః।
ప్రావర్తతమహత్తస్య భృశమానన్దజంవయః॥ (౩౩)
తథావిధోమునిస్సోయం శఙ్కరంలోకశఙ్కరమ్।
సాదరోవినయావిష్టః ప్రణనామపునఃపునః॥ (౩౪)
తత స్తస్యవరందత్వా భగవాన్భక్తిభావనః।
తిరోధధేతదాకాశే సాకమద్రీన్ద్రకన్యయా॥ (౩౫)
తదారభ్యమునే స్తస్య తపోరాశేర్మహాత్మనః।
వ్యాఘ్రపాదఇతిఖ్యాతి రాసీదద్భుతకారిణీ॥ (౩౬)
తతశ్చసమునిశ్శ్రీమాన్ శివపూజాపరాయణః।
ఉషస్యేవసముత్థాయ నిత్యంభక్తిసమన్వితః॥ (౩౭)
సర్వఙ్కర్మయథాపూర్వం కృత్వాదినముఖోచితమ్।
నిర్భయస్సర్వసత్త్వానాం భీతిముత్పాదయన్స్వయమ్॥ (౩౮)
నాజిఘ్రన్తిప్రసూనాని యావద్భ్రమరపఙ్క్తయః।
తావదేవవనంగత్వా తైస్తైస్సద్యస్సమావృతైః॥ (౩౯)

శ్లాఘ్యగన్ధైఃకురవకై శ్చమ్పకైర్హేమకాన్తిభిః।
మాణిక్యాంకురసచ్ఛాయైః పాటలైఃపుణ్యసౌరభైః॥ (౪౦)
మాధవీకుసుమైర్నవ్యై ర్మల్లికాకుసుమైస్తథా।
పద్మైఃకువలయైఃఫుల్లైః కల్హారైశ్చసుగన్ధిభిః॥ (౪౧)
పాదారవిన్దమీశస్య తస్యనిత్యంసమార్చయత్।
ఉవాసపరమప్రీత శ్చిర న్తత్రైవసువ్రతః॥ (౪౨)
య ఇదమ్పునరధ్యాయం సమ్పఠేచ్ఛృణోతివా।
ససర్వకామసంయుక్త శ్శివసాయుజ్యమాప్నుయాత్॥ (౪౩)

ఇతిశ్రీస్కాన్దేపురాణే చిదమ్బరమాహాత్మ్యే వ్యాఘ్ర
పాదవరలాభో నామ నవమోధ్యాయః.

ఓం శ్రీసాంబనటేశాయనమః.

దశమోధ్యాయః.

సూతః॥ ఏతస్మిన్నన్తరేశ్రీమా న్పితాతస్యమహాతపాః।
శ్రుత్వాసర్వముదన్తన్తం శఙ్కరానుగ్రహాశ్రయమ్॥ (౧)
సుజన్మానంతపోరూపం వంశదీపంతపోనిధిమ్।
పుత్రంతథావిధంద్రష్టు మాజగామతపోవనాత్॥ (౨)
ఆయాన్తమ్పితరంప్రీతం దృష్ట్వాపుత్రస్ససంభ్రమః।
ప్రత్యుద్గమ్యతదాసద్యః ప్రణనామమహీతలే॥ (౩)
సోపిచైనంసముత్థాప్య పరిష్వజ్యపునఃపునః।
అవాపమహతీంప్రీతిం తదాలోకనసమ్భవామ్॥ (౪)

ప్రాదిష్టవర్త్మా తేనైవ సుతేనాద్భుతరూపిణా।
హేమపద్మతటాకాఖ్యం తీర్థమావశనైశ్శనైః॥ (౫)
కృతస్నానవిధిస్సద్య స్తస్మిన్ తీర్థవరే శుభే।
శ్రీమూలస్థాననిలయం పూజయామాస శఙ్కరమ్॥ (౬)
ఆత్మనోమఠికాయాఞ్చ తేన పుత్రేణ యశ్శివః।
స్థాపితో భూద్విధానేన తఞ్చ భక్త్యా సమార్చయత్॥ (౭)
స్వాదుభిః కన్దమూలాద్యై స్తర్పయ స్తద్వనోద్భవైః।
తత్ర కాలమసంఖ్యేయం నినాయ క్షణమాత్రవత్॥ (౮)
తతః కాలే గతే సంఖ్యే కదాచిన్మునిసత్తమః।
విధాయ పూజామీశస్య పార్శ్వస్థం సుతమబ్రవీత్॥ (౯)
సుప్రతిష్ఠాం గతో వంశ స్త్వయా వత్స మహామతే।
పూతా చ సకలా సత్య ముచ్చైర్భూతా చ మేదినీ॥ (౧౦)
అతః పర స్తు వంశ్యానాం పితౄణా న్తృప్తయే సదా।
ఆత్మీయ ఋణనాశాయ దృఢం పుత్రమనః కురు॥ (౧౧)
ఆశ్రమో యం త్వయా పూర్వో యథైవ శుచినా సుత।
ప్రసిద్ధో భూద్ద్వితీయోపి తథైవ క్రియతామిహ॥ (౧౨)
అత స్త్వమస్మద్వచన మఙ్గీకురు విశేషతః।
ఇత్యుక్త్వా మధురం వాక్యం ధర్మవిత్స పితా తదా॥ (౧౩)
వసిష్ఠభగినీం కన్యాం శీలరూపవిభూషణాం।
సూనో స్తస్య విధానేన ధర్మపత్నీఞ్చకార హి॥ (౧౪)
తతశ్చ వ్యాఘ్రపాదేన తస్యాం కాలేన శీలవాన్।
ఉత్పాదితస్సుతశ్శ్రీమా నుపమన్యుసమాఖ్యకః॥ (౧౫)

ధర్మపత్నీ వసిష్ఠస్య ధర్మసత్యమయీ సతీ।
ఋషేశ్శ్రుత్వా సుతం జాతం సమాగత్య తపోవనాత్॥ (౧౬)
స్నేహాకులా సమాదాయ తం బాలం పుణ్యలక్షణమ్।
సర్వోపకారకం రమ్యం పునరాప స్వమాశ్రమమ్॥ (౧౭)
యథాకాలం యథాప్రాప్తం యథాశ్రద్ధమనిందితా।
సౌరభేయేన పయసా తమ్మింపర్యవర్ధయత్॥ (౧౮)
వసిష్ఠస్యాశ్రమే తస్మిన్ తద్దారపరిరక్షితః।
కఞ్చిత్కాలమయం బాలో గమయామాస లీలయా॥ (౧౯)
పితరౌ లోకవిఖ్యాతౌ తత్స్నేహాకులమానసౌ।
తమేన మదిదృక్షేతా మాత్మజం గుణినాం వరమ్॥ (౨౦)
సురభేః క్షీరపానేన మహాతేజస్స బాలకః।
ఆనీయత పునస్తస్మాజ్జనకేన స్వమాశ్రమమ్॥ (౨౧)
ఆనీయ జనకౌ పుత్రం లలితం క్షీరపాయినమ్।
కన్దమూలాని శాకాని దదతుస్స్వాశ్రమోచితమ్॥ (౨౨)
దత్తాని తాన్యనాదృత్య మాత్రా పిత్రా చ సాదరమ్।
ఆరేభే రోదితుం స్మృత్వా సౌరభం తత్పయశ్శిశుః॥ (౨౩)
సుతస్య వదనం దీనం పరిక్లాన్తం భృశం తదా।
దయాళుః పురతః పశ్యన్ వాక్యమేవమువాచ సః॥ (౨౪)
కిం రోదిషి సదా వత్స రుదిత్వా పుత్ర కిమ్భవేత్।
అకిఞ్చనో హ్యహం సత్యం శివమేకం వినా విభుమ్॥ (౨౫)
సురభిస్సా చ పరమా తపోలోకే హి తిష్ఠతి।
రసఞ్చ తస్యాః పయసో నైవ వేద్మి కదాచన॥ (౨౬)

సత్యంసత్యంవదామ్యేవ శృణుబాలమహామతే।
వినా సేనమహేశేన విద్యతేనైవకిఞ్చన॥ (౨౭)
అమరాణామ్పురాశమ్భు ర్నిఖిలానాన్దయానిధిః।
దదౌసుధాంరసోత్కూలాం నిత్యమానన్దకారిణీమ్॥ (౨౮)
తవాపిసుమతేసూనో శమ్భురేవవరాగతిః।
యత్ప్రసాదేనలభ్యన్తే సర్వైస్సర్వాశ్చసమ్పదః॥ (౨౯)
ఇత్యుక్త్వామధురంవాక్యం మూలస్థాననివాసినమ్।
శరణ్యంజగతామీశం దర్శయామాససూనవే॥ (౩౦)
సోపిబాలఃపరిక్లాంతః పయఃపానకృతాదరః।
జగన్మాత్రేశ్శివస్యాపి రురోదపునరగ్రతః॥ (౩౧)
పురస్స్థితంరుదంతంతం దేవఃక్షుత్పరిపీడితమ్।
ప్రసూనమాతపక్లాన్త మివదృష్ట్వాసశఙ్కరః॥ (౩౨)
కారుణ్యపూరలహరీ పరిపూర్ణవిలోచనః।
క్షీరార్ణవందదౌతస్మై శిశవేక్షీరపాయినే॥ (౩౩)
సోపిబాలోవరంలబ్ధ్వా దయామూర్తేరుమాపతేః।
ప్రసన్నహృదయస్తస్థౌ దిక్షువిశ్రుతవైభవః॥ (౩౪)
అథతజ్జనకశ్శ్రీమాన్ వ్యాఘ్రపాదమహామునిః।
సన్నిధౌపరమేశస్య మూలస్థాననివాసినః॥ (౩౫)
ప్రయతోయతవాక్కాయ మానసశ్శివభావనః।
శైవమానన్దజననం యోగంకర్తుంప్రచక్రమే॥ (౩౬)
వామంపాదమధఃకృత్వా శ్రోణ్యాస్పృష్టమహీతలః।
సంతమ్యోదరమాక్లిష్ట మురస్థలముదారధీః॥ (౩౭)

ఈషన్నమ్రభుజోద్భాసీ స్థాణువన్నిశ్చలాకృతిః।
ఉత్తానితకరద్వన్ద్వ మఙ్గమధ్యేమనోహరే॥ (౩౮)
నిశ్చలాంమహతీంకాంతాం దీర్ఘీకృత్యశిరోధరామ్।
దంతాస్పృష్టస్వజిహ్వాగ్ర శోభమానముఖామ్బుజః॥ (౩౯)
కల్యాణలక్షణేదిష్టే నాసాగ్రేన్యస్తలోచనః।
సేవితోమరుతామన్దం పుష్పమంజరిగంధినా॥ (౪౦)
ఇతిపద్మాసనస్థస్య మునేఃపరమతేజసః।
తదాచిత్తేసుప్రసన్నే శివయోగోమహానభూత్॥ (౪౧)
తస్యైవంవర్తమానస్య కదాచిద్యోగవైభవాత్।
ఆవిరాసీత్ హృదిస్వచ్ఛే ప్రవృత్తిఃపారమేశ్వరీ॥ (౪౨)
అత్రాన్తరేమహాదేవ శ్శఙ్కరశ్శశిభూషణః।
సంహృత్యమోహంకృపయా సర్వానుగ్రాహకశ్శివః॥ (౪౩)
యోగనిర్ధూతతమసా మ్మునీనాంభావితాత్మనామ్।
దేవదారువనేదివ్యే దర్శయామాసతాణ్డవమ్॥ (౪౪)
తద్దిదృక్షాసముద్భూత గాఢోత్కణ్ఠానిపీడితః।
సబబంధమనశ్శంభోః పరమానందతాండవే॥ (౪౫)
తస్యత్వనుపలమ్భేన దుఃఖితోస్సౌముహుర్ముహుః।
బభూవసుచిరంతత్ర చింతాకులితచేతనః॥ (౪౬)
కారుణ్యమూర్తిరీశానః సాక్షాద్యత్రమహీతలే।
తాండవంతనుతేనిత్య మానందాబ్ధిసుధాకరమ్॥ (౪౭)
తపసేతద్వనంగచ్ఛే త్యశానిత్త్వైవపృచ్ఛతః।
మూలస్థానంభజస్వేతి పిత్రామేకథితంకుతః॥ (౪౮)

అథహాతత్స్వసంవేద్యం సర్వలోకశుభావహమ్।
పాదారవిన్దమీశస్య కథంద్రక్ష్యామిభూతలే॥ (౪౯)
కిఞ్చవాతాదృశీభక్తిర్మమనాస్త్యేవనిశ్చలా।
పరయాయస్యపాదాబ్జం యయాతత్పరిదృశ్యతే॥ (౫౦)
తస్మాన్మమకథందేవ సమంశైలేంద్రకన్యయా।
జ్ఞానేనైవపరందృశ్యం తాండవందర్శయిష్యతే॥ (౫౧)
ఇతినిర్విణ్ణహృదయః పితృవాక్యవశేస్థితః।
స్వభావంసంతతంశంభోర్బబంధానందతాణ్డవే॥ (౫౨)
పునరప్యస్యహిమునేశ్చింతాసంతప్తచేతసః।
ప్రత్యగ్భావదమేవార్థం స్వఖేదధ్వంసకారణమ్॥ (౫౩)
యత్రనృత్యతిదేవేశః పరమానందవిగ్రహః।
సర్వమంగళయాసాకం సగణస్సర్వదాప్రభుః॥ (౫౪)
తస్యదేశస్యనామాని శ్రుతాన్యేతానిభూతలే।
తద్గురుశ్చపరంతత్త్వం సర్వకామప్రదోనిధిః॥ (౫౫)
అమలంసత్పరంనిత్యం మహాన్కోశోహిరణ్మయః।
అంతఃపురంవివిక్తశ్చ పుండరీకంగుహావరమ్॥ (౫౬)
గగనంపరిశుద్ధంచ పరమద్భుతముత్తమమ్।
సత్యాస్పదంసుషుమ్నాయా మాత్మజ్ఞానసుఖోదయమ్॥ (౫౭)
చిదంబరంస్వముక్తిశ్చ లసద్బ్రహ్మసురోత్తమా।
శక్తిశ్చమహాలీదివ్యా విపులశ్చశివాలయః॥ (౫౮)
ఏతానిచైతదన్యాని శ్రుతాన్యేతానికోటిశః।
ఉక్తానినియతంవేదై రాగమైరఖిలైరపి॥ (౫౯)

ఏవముక్త్వాపరాశంభో ర్నృత్తభూమిస్సువిస్తృతా।
కేనదృష్టాపురాభూమ్యా మితఏవేతిసాసభా॥ (౬౦)
తథాపిభూతలేశంభో స్తాండవంమునిసత్తమైః।
దృష్టమిత్యవబుద్ధ్వాత్వా త్తన్మమాప్యత్రసేత్స్యతి॥ (౬౧)
ఇతినిశ్చితచిత్తోపి తాండవాలోకనేచ్ఛయా।
విషాదహర్షవారాశౌ సమమజ్జమహామునిః॥ (౬౨)
పునఃప్రబుద్ధస్యమునేః ప్రసాదాత్పరమేష్ఠినః।
యోగానుభూతనృత్తస్య సేయంబుద్ధిరజాయత॥ (౬౩)
కారుణ్యమూర్తిరీశాన స్సాక్షాదత్రచిదంబరమ్।
దర్శయిష్యతిమేదేవ స్సహాయశ్చసదాస్యతి॥ (౬౪)
ఏవంమనసినిశ్చిత్య వ్యాఘ్రపాదమునిశ్చిరమ్।
తత్రానన్యమనాభూత్వా తస్థౌనృత్తపరాయణః॥ (౬౫)
యఃపఠత్యేతదధ్యాయ మేకదాపిమునీశ్వరాః।
శృణోతివాజనస్సద్యః జీవన్ముక్తోభవేదయమ్॥ (౬౬)

ఇతిశ్రీస్కాన్దేపురాణే చిదంబరమాహాత్మ్యే వ్యాఘ్ర
పాదచరితన్నామ దశమోధ్యాయః.

ఓం శ్రీసాంబనటేశాయనమః.

ఏకాదశోధ్యాయః.

సూతః॥ ఏవన్నివసతస్తస్మి న్మూలస్థానేమహౌజసః।
ప్రాదురాసన్నిమిత్తాని శోభనానితపోధనాః॥ (౧)

తతఃపతఞ్జలిశ్శ్రీమా న్సర్వశాస్త్రవిశారదః।
ఆజగామమునిఃకర్తు మత్రతీవ్రతరంతపః॥ (౨)

ఋషయః॥ ఇతిసంవత్సర స్తత్ర యోగతత్పరచేతసః।
మునేరస్యకథంప్రాప సకాశంసపతఞ్జలిః॥ (౩)

సూతః॥ క్షీరోదన్వతివిస్తీర్ణే లహరీమాలికావృతే।
ముక్తాప్రవాళశోభాభి స్సర్వదిక్షుగవాక్షితే॥ (౪)

కల్పకస్తబకోద్భాసి మౌలిభిస్సురసత్తమైః।
వేదైస్తువద్భిరఖిలై స్తూయమానోమునీశ్వరైః॥ (౫)

ఫణామణిప్రభాదీప మాలాపఙ్క్తిసుశోభితే।
శేతేస్మశేషశయనే భగవాన్కమలాపతిః॥ (౬)

జాతుసంత్యజ్యతాందివ్యాం యోగనిద్రాంసకారణాత్।
ఉత్థాయతతఆసీన స్తత్రదధ్యౌచిరమ్ప్రభుః॥ (౭)

తదానీంనిజభోగస్థ మానన్దగురువిగ్రహమ్।
తద్ధ్యాననిరతంవోఢుం నశశాకఫణీశ్వరః॥ (౮)

తతశ్శివశివేత్యేవ వదన్సరచితాఞ్జలిః।
అలక్షితపరానన్దో మణిదీపఇవజ్వలన్॥ (౯)

తందృష్ట్వాకమలాదేవీ భీతిమాపతదాహృది।
శయ్యాభూతస్తదాతస్య సోపిశేషోభయాకులః॥ (౧౦)

తతస్సపుణ్డరీకాక్షో దృష్ట్వాభీతింతయోఃపరామ్।
ఆమీలితేచనితరా మున్మీలవిలోచనే॥ (౧౧)

అన్ధకారంప్రపఞ్చస్య సంహర్తుమఖిలమ్క్షణాత్।
ఉదితౌభాస్కరౌబిభ్ర దుదయాద్రిరివాబభౌ॥ (౧౨)

చక్రపాణిః ప్రసన్నాత్మా ఫుల్లతామరసాననః।
ఆనన్దస్య తదా ముద్రాం శనైస్త్యక్త్వా దయానిధిః॥ (౧౩)
సంధ్యాం ప్రాభాతకీం దేవీం సముపాస్య యథావిధి।
స్తూయమానస్సురైస్తత్ర దివ్యే మాణిక్యమంటపే॥ (౧౪)
బద్ధముక్తావితానాంశు శోభి సింహాసనం శుభమ్।
అలఞ్చకార స తదా భగవానబ్ధిజాసఖః॥ (౧౫)
శివానందామృతం దివ్యం పాయయన్నాయమశేషతః।
సుఖాయమానహృదయస్త్యక్తకృత్యపరః పుమాన్॥ (౧౬)
నీచైర్వేగేన గచ్ఛన్తం నదీపూరమివాతతమ్।
శనైశ్శనైర్మహీముచ్చైః పావయన్నివ యత్నతః॥ (౧౭)
అఖండానందకం భావం శమ్భుతత్పరమాత్మనః।
న్యవర్తయదమేయాత్మా భగవాన్పంకజేక్షణః॥ (౧౮)
నివృత్తభావస్తద్భావాత్ బుధ్వా పూర్వభరాన్వితః।
భారస్యాలాఘవాత్తర్హి ఫణిరాట్సాధు నిశ్వసన్॥ (౧౯)
అర్చయన్స్వఫణారత్నకిరణైః కుసుమైరివ।
ప్రణిపత్య చిరమ్భూమౌ తతో మన్దం వ్యజిజ్ఞపత్॥ (౨౦)
శేషః॥ అద్య కిమ్భగవన్నస్మద్భోగశయ్యాతలే శుభే।
వినిద్రేణ స్థితస్త్వేవ న చ స్వాపః కృతస్త్వయా॥ (౨౧)
అహేతుకమచింత్యం తదేతచ్ఛ్రోతుం కుతూహలమ్।
అస్తి మే దేవ విశ్వేశ ప్రష్టుం చాపి బిభేమి తత్॥ (౨౨)
సత్యం భగవతో నిత్యం కృపా హి యది మమోపరి।
ఏతత్కారణమాచక్ష్వ రక్ష మామ్మాధవ ప్రభో॥ (౨౩)

తేనానన్తేనభగవాన్ విజ్ఞప్తస్సదయానిధిః।
ముదితో విహసన్మన్దం జగాదైవమ్పురఃపుమాన్॥ (౨౪)
శేషత్వఞ్చభయమ్మాఞ్చ భీరువద్మానసేప్రియే।
యువయోఃకథమత్రాసీత్ భయమేతాదృశంమహత్॥ (౨౫)
కరుణానిధినేశేన సామ్ప్రతంమయియఃకృతః।
సప్రసాదోమహేశస్య వక్తుంనైవాత్రశక్యతే॥ (౨౬)
తథాపికథయామ్యద్య విస్తరేణతదద్భుతమ్।
శృణునాగపతేప్రాజ్ఞ సావధానేనచేతసా॥ (౨౭)
ఇహాస్మిన్నేవదివసే సేవాయైజగతాఙ్గురోః।
ఆయాసిషమహంశైలం శైవంసర్వసురార్చితమ్॥ (౨౮)
కైలాసభూషణోదేవః తదాబాలేన్దుశేఖరః।
వినతమ్మాంసమాయాతం దృష్ట్వాఫుల్లముఖామ్బుజః॥ (౨౯)
ఆహూయనికటేమన్దం నయనాఞ్చలసంజ్ఞయా।
సన్నివేశ్యచమామత్ర ప్రీతచేతాబభూవసః॥ (౩౦)
దత్తేహస్తేమయాతస్మా త్సముత్థాయమహీధరాత్।
తారనాదైర్మహాశంఖై ర్దళయద్భిరివావనిమ్॥ (౩౧)
మురజస్యనినాదేన నందిహస్తాహతస్యచ।
సిద్ధగంధర్వయక్షైశ్చ హృష్టయాగణసేనయా॥ (౩౨)
వేదైస్స్తువద్భిరనిశ మాగమైస్తత్త్వమూర్తిభిః।
సేవ్యమానశ్శనైశ్శంభు రఖిలైర్దివ్యయోగిభిః॥ (౩౩)
గీయమానావదానశ్చ నారదేనమహాత్మనా।
తస్యపృథ్వీధరేన్ద్రస్య మూలమాపముదాన్వితః॥ (౩౪)

ఉపవిష్టశ్చతత్రాశు దివ్యభూమాసనశఙ్కరః।
విలోక్యవిహసన్కించిత్ జగాదైవంఫణీన్ద్రమామ్॥ (౩౫)
దేవదారువనేదివ్యే యేవసన్తిమునీశ్వరాః।
తేషామ్మనఃప్రవిజ్ఞాతుం గచ్ఛావస్తత్ర కేశవ॥ (౩౬)
తత్కారణాదహఙ్కారు రూపఙ్కిమపిమోహనమ్।
అంగీకరోమినేత్రాణాం చన్ద్రోదయసమద్యుతి॥ (౩౭)
కురుత్వఞ్చతపఃకాన్తం కాన్తారూపమ్మమోచితమ్।
ఇత్యుక్త్వాస్వవపుర్దివ్య మలఞ్చక్రేమహేశ్వరః॥ (౩౮)
అథదేవోమహాదేవః సర్వాభరణభూషితః।
సురాసురశిరోరత్న రోచిర్నిరాజితఃప్రభుః॥ (౩౯)
పాదారవిన్దసంస్పృష్ట దివ్యమాణిక్యపాదుకః।
సంబద్ధచారుధవళ కౌపీనోద్భాసివిగ్రహః॥ (౪౦)
వక్షస్థలసముద్భాసి యజ్ఞసూత్రవిభూషితః।
మహాభుజశిరోబద్ధ భస్మధారావిరాజితః॥ (౪౧)
వామదక్షిణహస్తోద్య త్కపాలడమరూజ్జ్వలః।
సౌన్దర్యకలికావల్లీ కన్ధరావరిశోభితః॥ (౪౨)
అధరోష్ఠదళోద్భాసి వక్త్రపద్మస్మితాంకురః।
లావణ్యసింధులహరీ కర్ణపాశమనోహరః॥ (౪౩)
జగన్మోహనసన్నద్ధ లసన్నయనవిభ్రమః।
ఘుర్మామ్బుబిన్దుసంశోభి ఫాలదేశేష్టమణ్డలః॥ (౪౪)
సువృత్తేనలసత్ఫాల తిలకేనాతిశోభితః।
ఆరాళమధుపశ్రేణీ రుచిరస్నిగ్ధకుంతలః॥ (౪౫)

మూర్త్యావరమయాశేష పరిభూతప్రవాళయా।
ప్రవాళశిఖరీవేశ శ్శనైర్గన్తుమ్ప్రచక్రమే॥ (౪౬)
ఓమితి శ్రీస్కాన్దేపురాణే చిదంబరమాహాత్మ్యే మాధవశేష
సంవాదే భిక్షాటనప్రసంగోనామ ఏకాదశోధ్యాయః.

ఓం శ్రీశాంబనటేశాయనమః.

ద్వాదశోధ్యాయః.

మాధవః॥ అథాహమపి దేవస్య తస్యాజ్ఞాపరిపాలకః।
మోహనంజగతాంహారి కాన్తారూపమయానిషమ్॥ (౧)
విన్యస్యకబరీభారే భ్రమరీవ క్షౌమసన్నిభే।
వికచాని ప్రసూనాని తిమిరేష్వివతారకాః॥ (౨)
లలాటఫలకే కాన్త మష్టమీచన్ద్రసన్నిభే।
తిలకఞ్చలసద్వృత్తం జగన్మోహనకారణమ్॥ (౩)
చేలాఞ్చలంశుభేన్యస్య స్తనభారేమదాకులే।
పాణిపద్మధృతోద్భాసి ఫుల్లకల్హారశోభితమ్॥ (౪)
బద్ధరత్నసముద్భాసి మంజుశిఞ్జానమేఖలమ్।
ఇత్యాత్మానమలంకృత్య తత్సమీపముపాగతః॥ (౫)
కామారిస్సోపిమాన్తత్ర సమాయాతంధృతాదరః।
మునిసన్మోహనైర్యుక్తం దృష్ట్వాభ్రూవిభ్రమైశ్శుభైః॥ (౬)
అపికామజితోధీరాః క్షణాదేతేతపస్వినః।
విజితాహితరాంసమ్య గథునైవేత్యచిన్తయత్॥ (౭)

సాధుసాధ్వితిమాందృష్ట్వా భ్రూవిక్షేపాంశ్చమామకాన్।
మన్దంజహాసభగవాన్ లోకమోహనతత్పరాన్॥ (౮)
నివృత్యపార్వతీందేవీ స్తత స్తత్రైవభూధరే।
మయానుగమ్యమానోఽసౌ కాన్తావేషేణమన్థరమ్॥ (౯)
అజాతపుణ్యపాకానాం మనోభిరపిదుర్గమమ్।
దేవదారువనంప్రాప మునీన్ద్రైఃపరిసేవితమ్॥ (౧౦)
అధ్యాసితాం స్తదాతత్ర మునీన్ద్రైరాశ్రమాన్శుభాన్।
ఏకైకమేవతాన్గత్వా బహిరఙ్గణసంస్థితః॥ (౧౧)
భూమోడమరుకన్తార న్నాదయన్ముదితాననః।
అనర్ఘనూపురారావ విరాజితజగత్త్రయః॥ (౧౨)
ఆశ్రమాత్తత స్తస్మా ద్భిక్షాందాతుంవినిర్గతాః।
ఉపపశ్యన్నభినయా న్నకరోత్తత్రకోటిశః॥ (౧౩)
తతస్స్మరసముద్భ్రాన్త చేతనాభిరిత స్తతః।
రురుధేభగవాఞ్శంభు ర్భిక్షాదానాపదేశతః॥ (౧౪)
ఆలోలకబరీభార ధారణాకులపాణయః।
కాశ్చిత్తత్రగళత్కాఞ్చీ నీవీబన్ధాఃపురస్స్థితాః॥ (౧౫)
కాశ్చిత్తునిర్మలాంతస్య ప్రశశంసుస్స్మితప్రభామ్।
ఆలింగనసుఖంకాశ్చి న్నితరాంతంయయాచిరే॥ (౧౬)
కాప్యన్నాభావత స్తస్మై దాతుమాదాయతండులాన్।
నిర్జగామబభూవుస్తే పాణౌపక్వాస్స్మరాగ్నినా॥ (౧౭)
ముక్తదుర్వారబాణేన పీడితాశ్చిత్తజన్మనా।
పాత్రబుద్ధ్యైవతాంభిక్షా స్తలేభూమేస్సమార్పయన్॥ (౧౮)

పాత్రేకుసుమమాదాయ కాశ్చిద్వర్షితుముద్యతాః।
వికిరన్తిస్మృతత్వాదే వీక్షమాణాముఖామ్బుజమ్॥ (౧౯)
తత్కరాసక్తనిమ్లాన మవికీర్ణంసమన్తతః।
భైక్షస్యశాకతామ్ప్రాప పూర్వవృత్తస్యభూతలే॥ (౨౦)
కాశ్చిత్పరిచితంకాన్తం ప్రణయాన్మేనిరేస్త్రియః।
రత్యావిరహితంకామం మూర్తంకాశ్చనమేనిరే॥ (౨౧)
పఞ్చాపిబాణాన్యుగప న్ముఞ్చన్మకరకేతనః।
ఆగతస్త్వనయామూర్త్యే త్యేవంకాశ్చిద్బభాషిరే॥ (౨౨)
భిక్షాదానార్థమాయాన్త్యై మహ్యామ్మోహమిమందిశన్।
క్వగచ్ఛసినిశీథిన్యై తమిస్రమివభాస్కరః॥ (౨౩)
అభిఖ్యామృతమాపీయా వ్యసనలమ్భాతచేతసః।
అలమ్భావమ్మహేచ్ఛాయా ఙ్కాచిత్కుర్విత్యువాచతమ్॥ (౨౪)
వలయాన్యధునాయాని గళితానితవేక్షణాత్।
ఆత్రైవతానిమేదత్వా గచ్ఛతూర్ణమితఃపునః॥ (౨౫)
అదత్వానైవగంతవ్యం పదాదపిపదంత్వయా।
ఇతితమ్ముదితఃకశ్చిత్ రురోధతరుణీజనః॥ (౨౬)
దర్శయన్త్యస్తనౌతుంగౌ భిక్షాకపటశాలినే।
ఇతఏహీతితాంకాశ్చి ద్దర్శయామాసురాశ్రమాన్॥ (౨౭)
కిముత్వాభవనేకార్యం యత్రతేమనసోరుచిః।
తదేవభూతలంగేహ మితికాశ్చిద్బభాషిరే॥ (౨౮)
యామహీరోచతేనాథ తవబుద్ధ్యైవనాన్తరే।
కాశ్చిత్తాంహామహీమస్మా న్ప్రాపయేతివచోబ్రువన్॥ (౨౯)

భిక్షాస్తితుభ్యందాతవ్యా క్షుద్గృహే మహతీ ప్రభో।
నయాతవ్యమ్ప్రతిగృహ మిత్యేనం కాచిదబ్రవీత్॥ (౩౦)
ప్రాణాఃప్రాప్తాఇవాస్మాకం దశాంశందేహకారిణీమ్।
పరిష్వజ్యపునర్గేహి తానిత్యూచుశ్చకాశ్చన॥ (౩౧)
యమరూపేణయావన్నః పీడయేన్నసమన్మథః।
తావద్రక్షేతితంభిక్షుం కాశ్చిద్భీతాయయాచిరే॥ (౩౨)
అభిరామంసమాలోక్య శివంతత్రాశుతాదృశమ్।
కాశ్చిత్తద్దర్శనానందా న్ననృతుస్సుభ్రువశ్చిరమ్॥ (౩౩)
నయనానన్దనేతత్ర నృత్తనేవృత్తవత్యపి।
బహూనభినయాన్కాశ్చి త్కుర్వన్తిస్మస్మరాకులాః॥ (౩౪)
ప్రేరితాఇవకామస్య బాణపాతైస్సుదుస్సహైః।
తస్యపశ్చాన్మహేశస్య కాశ్చిత్తన్వ్యోవ్రజవాద్యయుః॥ (౩౫)
భిక్షోన్నైవిధృతంపాత్ర మకరోఃకిమిదన్తవ।
ఇతిదుర్దాన్తకామార్తాః కాశ్చిత్పప్రచ్ఛురీశ్వరమ్॥ (౩౬)
త్వయాదత్తావయంజాతా గతింకల్పయనాథనః।
యాచమానాఇవేశానం తత్పార్శ్వఙ్కాశ్చిదాయయుః॥ (౩౭)
ఆలోలకబరీభార మాలామౌక్తికభూషణాః।
భిక్షార్థమాగతందృష్ట్వా జగుస్తత్పార్శ్వమాగతాః॥ (౩౮)
అన్యాఃకాఞ్చనపద్మాక్ష్యో గళత్కాఞ్చీగుణామ్బరాః।
పుష్పబాణశరావిద్ధా నిపేతురుపరిక్షణాత్॥ (౩౯)
సర్వాస్తత్రతథాభూతా స్తపోధనమనోరమాః।
బాలాశ్చయౌవనోన్మత్తాః ప్రౌఢాశ్చజరతీర్వనే॥ (౪౦)

విమోహ్యానుత్తరాన్తత్ర శుభైర్భ్రూవిభ్రమైఃక్షణాత్।
విహస్యనితరాముచ్చైరాలోకినిపినాకిని॥ (౪౧)

ఓమితిశ్రీస్కాన్దేపురాణే చిదమ్బరమాహాత్మ్యే భిక్షాటన
ప్రసంగోనామ ద్వాదశోఽధ్యాయః.

ఓం శ్రీసాంబనటేశాయనమః.

త్రయోదశోఽధ్యాయః.

మాధవః॥ తద్భర్తృషుచసర్వేషు తాపసేషుమహాత్మసు।
మయాకృతంప్రవక్ష్యామి తాపసీనాంతుసన్నిధౌ॥ (౧)
ఏషానసాధ్వీవనితా నచవారవిలాసినీ।
ఇతితత్రయథాసర్వే మన్యేరన్మామ్మునీశ్వరాః॥ (౨)
తథాచాహంక్షణేనైవ కామినీరూపమాశ్రితః।
సవిధేచమహేశస్య స్థిత్వామందంవిహస్యచ॥ (౩)
చటులానుల్లసద్భాస స్సుతీక్ష్ణాన్దృష్టిసాయకాన్।
సంధాయభ్రూలతాచాపే దృఢంసమ్యగబంధురే॥ (౪)
ఆశ్రమాభ్యర్ణదృష్టానాం మునీనాందివ్యతేజసామ్।
నిశ్చలాన్యక్షిలక్ష్యాణి మయిబోధుంకృతోద్యమే॥ (౫)
తపోవీర్యేణమహతా తేపితత్రతపోధనాః।
యజ్ఞసూత్రంవినాసర్వం ముముచుస్స్వీయలక్షణమ్॥ (౬)
ముక్త్వాచపరమంధైర్యం స్రస్తబన్ధజటాభరాః।
హస్తస్రస్తాక్షమాలాశ్చ గళన్మృదుతరత్వచః॥ (౭)

భూత్వాపరవశా స్తస్య మత్వ తేఃకిలశూలినః।
సన్నిధావేవతేవాంఛాం తేను స్తత్రమహోదరి॥ (౮)
బ్రహ్మవిద్భిర్మయాచాపి తస్మిన్నమితతేజసి।
భిక్షాటనపరేమన్ద మేవమాశ్రమపఙ్క్తిషు॥ (౯)
బ్రహ్మణీవపరంసక్తాః పశ్యన్తోమన్ముఖంభృశమ్।
వితేనుర్జన్మనోహేతు మపరాధపరమ్పరామ్॥ (౧౦)
అథతేమభృశంక్రుద్ధాః కేచిద్వృద్ధా స్తపోధనాః।
కపాలికాకృతిఃకోఽసౌ ప్రాప్యనిర్భయమాశ్రమాన్॥ (౧౧)
పాతివ్రత్యన్తుసాధ్వీనా మాధారంజగతామయమ్।
క్షణాద్ధ్వంసయతీత్యుగ్రా నముచఞ్ఛాపసాయకాన్॥ (౧౨)
ముక్తా స్తథావిధాన్సద్య స్తమప్రాప్యనివర్తినః।
అశాంతకోపాఃపశ్యన్త స్సర్వేతేమునిపుఙ్గవాః॥ (౧౩)
సంకుచ్యనియమంకేచిత్ కుండాన్యపివితేనిరే।
వదన్తఇవతంరుధ్వా దర్శయాత్రేలితాణ్డవమ్॥ (౧౪)
నిధాయపావకంతేషు మహాజ్వాలాసమన్వితమ్।
జప్త్వాతథాచతేమన్త్రాన్ తేషాంవృత్తిర్యథాభవేత్॥ (౧౫)
ద్రవ్యజాలేనసర్వేణ విధే స్తస్యోచితేనచ।
దేవదారువనేదివ్యే మునిసేవ్యేహరీశ్వరమ్॥ (౧౬)
నిర్మలంశివముద్దిశ్య సర్వదోషవినాశనమ్।
అభిచారేణతేచక్రు రాభిచారంతపోధనాః॥ (౧౭)
తథాచిత్తేషునేత్రేషు ప్రజ్వలత్సూగ్రవహ్నిషు।
తత్కర్మవిపినేతస్మి న్తేషుకుర్వత్సుభీతిదమ్॥ (౧౮)

ప్రబభూవాతివేగేన వ్యాఘ్రుస్తస్మాద్ధవిర్భుజః।
జ్వాలాచక్రైరివోచ్చండైః సృష్టో నేత్రైస్సముద్భటః॥ (౧౯)
దళయన్తమివోన్మాదై ర్దిశస్సర్వామునీశ్వరాః।
సహసా ప్రేషయామాసు రీశే సర్వహరే శుభే॥ (౨౦)
అక్షసోఽపి మహేశానః కృత్వా మన్దస్మితం ముదా।
కరజాగ్రేణ తం హత్వా తరక్షుం సర్వభీతిదమ్॥ (౨౧)
పరిధాయ తదుత్కృష్టాం త్వచం పట్టాంశుకత్విషమ్।
అమ్బరాణాం స దివ్యానా ముచితోఽపి తథా బభౌ॥ (౨౨)
తతశ్చ వహ్నేరుద్భూతో భోగిభూతనిషేవితః।
దుర్వారవిషదీప్తాగ్ని ర్జ్వలన్నేత్రఫణామణిః॥ (౨౩)
తమఃపుఞ్జసమో భీమో ముక్తదుస్సహఫూత్కృతిః।
ఋషిభిః ప్రేరితశ్శంభో ర్వేగేనాభిముఖం యయౌ॥ (౨౪)
ఆగచ్ఛన్తం మహావేగ మభిదీప్తఫణామణిమ్।
అకరోత్కఙ్కణం దేవః కరే కల్యాణలక్షణే॥ (౨౫)
భక్తానామప్యసౌ తేషాం మోహచ్ఛాత్రవకారిణామ్।
మునీనాంపురతో రూపం కారుణ్యాదాదదే స్వకమ్॥ (౨౬)
తేతస్యకున్తలాః కాన్తాః బభూవుః పిఙ్గలా జటాః।
ప్రస్తావనాం పదం కర్తుం తాణ్డవస్యైవ చక్రమే॥ (౨౭)
అన్యాచవరమాహాస్త్రా దృష్ట్వాత్ర మునీశ్వరైః।
లలాటే చ దధౌ నేత్రం కాలకణ్ఠో మహేశ్వరః॥ (౨౮)
జాజ్వల్యమానై స్తైః పూర్వం యదపాయిత మగ్నిభిః।
తద్ధ్వాన్తమివ తైర్ధ్యాయః పిణ్డితం భూతముత్థితమ్॥ (౨౯

అంగారాభవలన్నేత్రం జ్వాలాబభ్రుశిరోరుహమ్।
వామనాఙ్గంమహావక్త్రం దీర్ఘదంష్ట్రంలసద్భుజమ్॥ (౩౦)
అనేకేషాంభుజంగానాం సమూహైఃపరిసేవితమ్।
త్యక్తభీతిమహావేగా చ్ఛఙ్కరస్యాన్తికంయయౌ॥ (౩౧)
తదాలోక్యమహేశస్తు నటనాభిముఖోముదా।
పీడయిత్వాపదాజ్జేన పీఠంతత్రచకారసః॥ (౩౨)
స్వప్రయుక్తైరజయ్యన్త మాలోక్యైతేసుదుస్సహైః।
తమేవవముచుర్వహ్నిం వేగాత్తస్యోపరిక్రుధా॥ (౩౩)
సోపివేగాత్స్వమాయాన్తం జ్వాలాచక్రసమన్వితమ్।
లీలయైవసమాదాయ దధౌహస్తతలేశుభే॥ (౩౪)
తతశ్చపరమక్రుద్ధా మునయస్తేమహౌజసః।
ఏతత్క్రిమితిసంచిన్త్య మన్త్రైస్తస్మైప్రచిక్షిపుః॥ (౩౫)
ప్రయుక్తాన్మునిభిర్మన్త్రాన్ శివస్సంగృహ్యపాణినా।
దివ్యకాన్తింతులాకోటిం కృత్వాపాదేసమార్పయత్॥ (౩౬)
అథతత్రమహాదేవ శ్చలచ్చారుజటాభరః।
తాణ్డవాభిముఖంమన్దం చక్రేచిత్తందయానిధిః॥ (౩౭)
మునయోవ్యథతేమోహా న్ముక్తమన్త్రకృశానవః।
శస్త్రహీనాఇవక్లాన్తా శ్చింతావిష్టాస్థితాఃక్షణమ్॥ (౩౮)
తస్యతాణ్డవవేగేన మహతామునయస్తతః।
మోహితాఃక్షణమాత్రేణ నిపేతుఃపృథివీతలే॥ (౩౯)
ప్రవృత్తతాణ్డవేతస్మి న్మహామత్యస్యపార్శ్వగః।
అభూతపూర్వాంమహతీం భీతింప్రాప్తోవిశఙ్కితః॥ (౪౦)

పాణినా మహతీం భిత్తిం ఫణికంకణశోభినా।
తాదృశీం శమయన్వేగాత్ పార్వతీ చిన్తితాగతా॥ (౪౧)
తస్యాం గిరీన్ద్రకన్యాయా మాగతాయాం తదన్తికమ్।
పుష్పవృష్టిం తతః ప్రీత్యా ససృజుస్త్రిదివౌకసః॥ (౪౨)
తదాద్రుతమహంత్యక్త్వా కాంతారూపమ్మనశ్శుభమ్।
స్వాభావికం వపుర్దివ్యం సంప్రాప్తస్తదనుజ్ఞయా॥ (౪౩)
తతః పరమకల్యాణీ శర్వాణీ శఙ్కరప్రియా।
యథాపూర్వమలఙ్చక్రే పార్శ్వమస్య జగద్గురోః॥ (౪౪)
సా దేవీ జగతాం మాతా ఫుల్లపద్మసమాననా।
సాధు సాధ్వితి మాం దృష్ట్వా ననన్ద సుచిరం ముదా॥ (౪౫)
శోభమానస్తతస్సోయం దేవః కారుణ్యవిగ్రహః।
దిగన్తసన్తతాసక్త లోలపింగజటాభరః॥ (౪౬)
పావకేనలసద్భాసా శోభమానకరామ్బుజః।
ఉత్ఫుల్లకరుణాపూరవహదుజ్జ్వలలోచనః॥ (౪౭)
పూరయన్కకుభస్సర్వా స్తాళైర్డామరవైరవైః।
కాలాన్తసహసోద్భూత నిఘాతపరివన్థిభిః॥ (౪౮)
సమాశ్రితాష్టదిగ్భాగైః స్వైస్స్వైర్లోకైర్ధృతాదరైః।
వన్ద్యమానపదామ్భోజ శిఞ్జానమణినూపురః॥ (౪౯)
పార్శ్వస్థాయాశ్చ పార్వత్యా భయముత్పాదయన్మహత్।
పాణినా చ సముద్భాసి ఫణికంకణశోభినా॥ (౫౦)
ఉచ్చైర్భ్రమణవేగేన లసద్వ్యాఘ్రాజినామ్బరః।
జగన్మూర్తిస్తదా శంభుస్తాణ్డవం కర్తుముద్యతః॥ (౫౧)

ఆకుఞ్చితేనపాదేన చలన్నూపురచారుణా।
అనంతంకంకణంకృత్వా మయాప్యనవలోకితమ్॥ (౫౨)
సదేశస్థాముమాదేవీం భయవిహ్వలమానసామ్।
కృపాదృష్ట్యాభృశంపశ్యన్ సదాసానందతాణ్డవమ్॥ (౫౩)
త్వమిమంతాండవరసం పిబేత్యుక్త్వాథపార్వతీమ్।
ఆదిదేశవృషత్వంచ భవతుష్ట ఇతీశ్వరః॥ (౫౪)
తతశ్చమోహితాత్మాన స్సర్వేతేమునిపుంగవాః।
శివశంకరదేవేతి వదన్తోవినయాన్వితాః॥ (౫౫)
నమశ్చక్రురుమాభర్త్రే చంద్రచూడాయశంభవే।
జ్ఞానదృష్టిందదౌసోఽపి తేషాన్తాణ్డవదర్శనే॥ (౫౬)
నృత్తశోభితదాశమ్భు న్నృత్యన్కారుణ్యలోచనః।
మన్దస్మితవికాసేన నిర్మలీకృతకాననః॥ (౫౭)
సమూహమపరాధానాం తదీయానామివస్థితమ్।
జీమూంసురివతద్భూతం పదాత్రస్యోపరిస్థితః॥ (౫౮)
తదాగసాంవినాశాయ సంచితానాంభవేభవే।
కిఞ్చిదాకుఞ్చితంపాదం దర్శయామాసతంశివః॥ (౫౯)
చక్షుషాముత్సవందివ్యం పరమానందతాండవమ్।
కృపయాదేవదేవస్య దదృశుస్తేతపోధనాః॥ (౬౦)
దృష్ట్వానృత్తంపరంశంభో ర్హర్షవిస్మయసంయుతాః।
ఆబధ్యకుడ్తికాదండా నూర్ధ్వీకృత్యాశుపాణిభిః॥ (౬౧)
ఆలోడితజటాభార పిశంగీకృతకాననాః।
శివానందరసావిష్టా ననృతుర్ముదితాశయాః॥ (౬౨)

కిరీటకోటిసందష్ట సపుష్పాఞ్జలిసంచయాః।
స్తువన్తస్తంమహేశానం విబుధాఃపర్యవారయన్॥ (౬౩)
ప్రవీణానారదముఖా వీణాలంకృతపాణయః।
నగాయన్తోనజానన్త స్తస్థుస్తే కేవలంస్థితాః॥ (౬౪)
సర్వాణితత్రభూతాని స్థిత్వాతస్యపురస్తదా।
విలేసురమితంతాని నృత్తంకిమపివేగతః॥ (౬౫)
కరణానిగణాస్సర్వే వివిధానిముహుర్ముహుః।
పతిత్వాపునరుత్థాయ భృశఞ్చక్రుర్ముదాకులాః॥ (౬౬)
అథదేవోమహాదేవో మునీన్బ్రహ్మపరాయణాన్।
ప్రీతచేతాజగాదైతా నతిసన్తుష్టమానసాన్॥ (౬౭)
బ్రహ్మవిష్ణుసురేన్ద్రాద్యాః శృణుధ్వంమునిపుంగవాః।
వచోమమాశ్రుతతర మశేషామరపూజితమ్॥ (౬౮)
పరానన్దమహాసింధు పూర్ణచంద్రోదయమ్మమ।
ఆనందతాణ్డవమ్మత్వా శివలింగమిదంధియా॥ (౬౯)
అస్మిన్నేవవనేతస్మి న్మమనృత్తాంకణేశుభే।
శివలింగంప్రతిష్ఠాప్య పూజయధ్వమతంద్రితాః॥ (౭౦)
పూజయాతస్యలింగస్య భోగమోక్షైకహేతునా।
అనన్యలభ్యంవరమం లభధ్వం సుఖమవ్యయమ్॥ (౭౧)
ఇత్యేవముక్త్వాభగవాన్గిరీశో గౌరీకటాక్షోకరుణార్ద్రవేన్దుః।
పయోంబుచాంవర్త్మనితత్రవేగా దంతర్దధేశేషసమంభవాన్యా॥ ( )
తద్గతామథతాం దేవాః ప్రణిపత్యదిశమ్ముదా।
శివాలోకనసన్తుష్టాః ప్రతిజగ్ముర్యథాగతమ్॥ (౭౩)

శేషస్తద్గతచిత్తత్వాన్నిర్భరానందసంతతిః।
తదేవ చింతయామ్యద్య యోగనిద్రాపరాఙ్ముఖః॥ (౭౪)

ఓమితి శ్రీస్కాన్దే పురాణే చిదంబరమాహాత్మ్యే మాధవశేషసంవాదే
భిక్షాటనప్రసంగో నామ త్రయోదశోఽధ్యాయః.

ఓం శ్రీసాంబనటేశాయనమః.

చతుర్దశోఽధ్యాయః.

ఇతి దేవో రమాకాన్తశ్శేషాయ పరిపృచ్ఛతే।
కథయామాస దేవస్య దివ్యతాణ్డవవైభవమ్॥ (౧)

నృత్తశ్రవణమాత్రేణ శంభోస్స చ ఫణీశ్వరః।
అఞ్జలిం మస్తకే బద్ధ్వా సానందాశ్రువిలోచనః॥ (౨)

దృష్టవానివ తన్నృత్తం పరమానన్దకారణమ్।
ప్రీతిఫుల్లఫణోద్భాసీ ముదమాప తదాపరామ్॥ (౩)

శేషం తథావిధం దృష్ట్వా తద్గతో మధుసూదనః।
మోదమానహృదంభోజో భగవానిత్యచింతయత్॥ (౪)

ఏష శేషో మహేశస్య తాణ్డవోదంతవర్ణనమ్।
కథ్యమానం మయా శ్రుత్వా మజ్జత్యానందసాగరే॥ (౫)

అస్య కృత్యఞ్చ దేవస్య సదా పాదాబ్జసేవనమ్।
మయాప్యేష హి మోక్తవ్యశ్శివానందమయః ఫణీ॥ (౬)

కృత్యం కిమపి మే కార్యమనేనాద్య మహాత్మనా।
ఇతి నిశ్చిత్య చిత్తేన తమాహ ఫణిపుంగవమ్। (౭)

అద్యప్రభృతిభోగీశ శయ్యారూపంవిముచ్యతామ్।
ధన్యోభవసిభూభార ధారణోచితసువ్రత॥ (౮)
అద్యకర్తుంయథాపూర్వం యోగనిద్రాంతవోపరి।
రోచతేనైవమేతస్మాత్పుత్రంతల్పంప్రకల్పయ॥ (౯)
నృత్తంతత్పరమంద్రష్టుం మృగ్యమాద్యగిరామపి।
సత్వరంత్వమితోగత్వా కురుశేషమహత్తపః॥ (౧౦)
ఏవముక్తంవచశ్శ్రుత్వా పంకజాక్షేణసాదరమ్।
వినయావనతశ్శేషః ప్రణిపత్యాబ్రవీద్వచః॥ (౧౧)
వాంఛాయద్యపిమేదేవ శమ్భుతాణ్డవదర్శనే।
త్వాఞ్చమోక్తుంనశక్తోహ మితితత్రాసుదుఃఖితః॥ (౧౨)
ఇత్యుక్తస్తేనశేషేణ దయాళుఃకమలాపతిః।
కైలాసభూధరస్యాశు పార్శ్వంగచ్ఛేత్యదాద్వరమ్॥ (౧౩)
పూజ్యమానస్త్వయాతత్ర సర్వకామప్రదశ్శివః।
అలమ్భావంత్వదిచ్ఛాయా దాస్యత్యేవనసంశయః॥ (౧౪)
ఏవందత్తవరస్తేన విష్ణునాసఫణాధరః।
నిర్విఘ్నమస్తుమత్కార్య మితిభూయోననామతమ్॥ (౧౫)
అథప్రీతమనాశ్శేషో లబ్ధానుజ్ఞస్సకేశవాత్।
కైలాసస్యయయౌపార్శ్వం సద్యఃకైవల్యకారణమ్॥ (౧౬)
తత్రనిత్యంప్రదీప్తానాం పావకానాంసమన్తతః।
గతోమధ్యంసముత్ఫుల్ల ఫణారత్నప్రభావతః॥ (౧౭)
జ్వాలాభిర్నయనాగ్నీనాం త్రస్తచండాంశుమణ్డలః।
శివస్యతాణ్డవంద్రష్టుం తపఃకర్తుంప్రచక్రమే॥ (౧౮)

ధృతజీవోపిపవనై రాహారస్తన్న కేవలమ్।
అకరోదాత్మవాయుశ్చ ముఞ్చతిస్మ నిరాకులః॥ (౧౯)
బ్రహ్మసంసక్తచిత్తత్వా దవిజ్ఞాతదినావధిః।
నవివేదదినఙ్కాల మనన్తఃఫణిపుంగవః॥ (౨౦)
సర్వేషామాత్మనేత్రాణాం నృత్తదర్శనకాంక్షిణామ్।
సర్వావలోకినీంసద్యః ప్రాపయన్నివదివ్యతామ్॥ (౨౧)
అత్యుగ్రతాపసంతాపే దత్తదృష్టిర్వివస్వతి।
శరీరేచన్ద్రసంకాశే కార్శ్యమేవవ్యవర్ధయత్॥ (౨౨)
ఏవంతపాంసికుర్వాణే శేషే శేషఫణీశ్వరే।
భక్తచిత్తేసదావర్తి ర్నృత్తకర్తామహేశ్వరః॥ (౨౩)
దేవదారువనస్థానాం మహర్షీణాంతపస్వతామ్।
మనాంసిసంప్రవిజ్ఞాతుం యథాపూర్వంగతోభవత్॥ (౨౪)
తథాఫణాధరస్యాపి ప్రవిజ్ఞాతుమనామనః।
హంసమారుహ్యవేగేన ప్రాదురాసీచ్చతుర్ముఖః॥ (౨౫)
అనన్తోపివిలోక్యైన మావిర్భూతమజస్తదా।
అర్ఘ్యాదిపూజయాతత్ర కేవలస్తమపూజయత్॥ (౨౬)
గృహీతప్రతిపూజోఽయం తేనశేషేణసాదరమ్।
తమాలోక్యజగాదైవ ముపవిష్టోమహీతలే॥ (౨౭)
అలంశేషమహాప్రాజ్ఞ తపోభిరతిదుష్కరైః।
యత్రవస్తునితేవాఞ్ఛా తస్యహేతురిదన్తపః॥ (౨౮)
అహమద్యప్రదాస్యామి సమస్తమపిదుర్లభమ్।
భోగేవాకిన్తువిద్యాసు కిముసిద్ధిషుముక్తిషు॥ (౨౯)

బ్రహ్మణోక్తంవచశ్శ్రుత్వా ఫణిసమ్రాన్నాయకః।
ఉవాచమధురంవాక్యం శమ్భుతత్పరమానసః॥ (౩౦)
ఏతేషునైవమేవాఞ్ఛా త్వదుక్తేషుచతుర్ముఖ।
కరోమినిర్మలంద్రష్టుమీశమేవతపోమహత్॥ (౩౧)
సఏవభగవానీశః గతిర్నాన్యాపితామహ।
సఏవదాస్యత్యస్మాక మ్మర్లభానీప్సితాన్వరాన్॥ (౩౨)
తస్యతద్వచనంశ్రుత్వా సోఽపివిస్మితచేతసః।
గాఢమస్యప్రవిజ్ఞాతు మ్భావమ్పునరువాచతమ్॥ (౩౩)
తస్యాగమేనకిఞ్కార్యం యదవాప్తుంతపోమహత్।
తప్యతేయేనకేనాపి దీయతాన్తత్ఫణీశ్వర॥ (౩౪)
అతస్త్వంవదమేసత్యం యదవాప్తుంకృతాదరః।
అత్రైవాహమ్ప్రదాస్యామి సర్వమేవతవేప్సితమ్॥ (౩౫)
శేషః॥ కిమత్రబహునోక్తేన బ్రహ్మన్మద్వచనంశృణు।
నహికార్యంత్వయాచాన్యైశ్శివమేకంవినావిభుమ్॥ (౩౬)
సూతః॥ అకృతాదరమన్యేషు దృష్ట్వామాయావిమోచకః।
నిజగాదపునర్వాక్యం హంసవాహశ్చతుర్ముఖః॥ (౩౭)
వాఞ్ఛానైవమదుక్తేషు యదిసత్యమ్ఫణాధర।
కిముద్దిశ్యత్వయానిత్యం తప్యతేసుమహత్తపః॥ (౩౮)
శేషః॥ సంత్యజ్యమనసాసర్వ మీశసంసక్తచేతసః।
భోగైఃకిమ్మమవిద్యాభి స్సిద్ధిభిర్ముక్తిభిశ్చవా॥ (౩౯)
దేవదారువనస్థానాం మునీనాంయత్ప్రదర్శితమ్।
తద్దేవతాణ్డవన్ద్రష్టు మ్మమవాఞ్ఛాప్రజాపతే॥ (౪౦)

బ్రహ్మా॥ విధాయపరమం కార్శ్యం కాయేనపరిశోభినా।
ముఞ్చతిత్వాన్నవాఞ్ఛేయం ప్రాయోదుర్లభకాంక్షిణీ॥ (౪౧)

యోగిభిఃపరమైర్దివ్యై రమితాత్మా మహేశ్వరః।
కేనవాభ్యర్థితఃపూర్వం కేషాన్నృత్తమదర్శయత్॥ (౪౨)

శేషః॥ దర్శయత్యేవమేదేవ స్స్వయమానన్దతాణ్డవమ్।
అభ్యర్థితస్సకేనాపి తత్కథన్నైవదర్శయేత్॥ (౪౩)

బ్రహ్మా॥ అనన్తేవిగతేకాలే శేషసన్తాపకారిణే।
మహాలీనైవతేకస్మా న్నృత్తవాఞ్ఛానివర్తితా॥ (౪౪)

శేషః॥ కాలేపరమసంతాపే కుర్వతోమేమహత్తపః।
కాయఏవగతఃకార్శ్య న్నహికాలఃపితామహ॥ (౪౫)

బ్రహ్మా॥ ద్రక్ష్యసిత్వంతథానృత్తం శంభోరాద్య స్తపన్నగ।
ఆత్మసన్దేహకారిణ్యాం దశాయాంకిఙ్కరిష్యసి॥ (౪౬)

శేషః॥ జన్మాన్తరేచతద్ద్రక్ష్యే న్నశ్యామ్యేవనసంశయః।
శేషస్యాతిస్థిరమ్భావం దృష్ట్వాసరసిజాసనః॥ (౪౭)

హంసఞ్చవాహనంసద్యః కృత్వాతత్రవృషాధిపమ్।
చతుర్భిరాననైరూపం కిమిదన్త్వద్విహాయచ॥ (౪౮)

వామాలఙ్కృతవామాఙ్గ శ్శమ్భురానీత్తదైవసః। (౪౮½)

ఓమితిశ్రీస్కాన్దపురాణే చిదంబరమాహాత్మ్యే మహేశ్వరశేష
సంవాదోనామ చతుర్దశోఽధ్యాయః.

ఓం శ్రీసాంబనటేశాయనమః.

పంచదశోఽధ్యాయః.

సూతః॥ దృష్ట్వాథశఙ్కరంశేషః కమ్పమానకరాఙ్ఘ్రికః।
బద్ధాఞ్జలిఃప్రసన్నస్త మస్తావీదమితౌజసమ్॥ (౧)
మృగ్యరూపవిరూపక్ష మమనాథమహేశ్వర।
బాలేన్దుశేఖరశ్రీమ న్దేవదేవనమోఽస్తుతే॥ (౨)
అజ్ఞానవిహతాన్సర్వా నపరాధాన్సహస్వమే।
కాలకణ్ఠశివానాథ నటనాథనమోఽస్తుతే॥ (౩)
ఇత్యానన్దవిలీనాత్మా శేషఃపుణ్యతపాస్తదా।
వాఞ్ఛితస్పర్శనోద్యుక్తో దణ్డవత్ప్రణనామతమ్॥ (౪)
మహేశోపితతస్తస్య ప్రాపయన్నన్తికంవృషమ్।
ఉత్థాప్యతఙ్కరేణాశు సమాలిఙ్గ్యముహుర్ముహుః॥ (౫)
కృపాఞ్చపరమంకుర్వం స్తస్మిన్సర్వార్థదాయినీమ్।
తస్యమూర్ధ్నికరామ్భోజ న్నిధాయప్రజగాదసః॥ (౬)
శ్రీశివః॥ ఏతాదృశావినాశేష తపసాదుష్కరేణతే।
అదృశ్యంపరమన్దివ్య మ్మమతాణ్డవమద్భుతమ్॥ (౭)
సర్వథాదర్శయిష్యామి తపసాతేవశీకృతః।
జహీహితత్కృతక్లేశ మద్యైవాలమ్ఫణాధర॥ (౮)
యథార్థమత్స్వరూపస్య లోకైరమితతేజసః।
అతిగుహ్యంస్వసంవేద్యం శృణుత్వంవదతోమమ॥ (౯)
ఏషమాయాసముత్పన్నః ప్రపంచఃకర్మణిస్థితిః।
నైవజానాతిమరణం సుఖదుఃఖంభయంద్విషమ్॥ (౧౦)

కల్ప్యతేనియతంకర్త్రా వృత్తికాయాంయథాఘటః।
మాయయామయికల్ప్యన్తే తయాసర్గాదికాఃక్రియాః॥ (౧౧)
సకలంనిష్కలంచేతి మమరూపద్వయంస్మృతమ్।
సకలంచక్షుషాగ్రాహ్యం ధ్యేయఞ్చనియతాత్మభిః॥ (౧౨)
నిష్కళఞ్చనిరాకారం నిరఞ్జనమనామయమ్।
తన్నదృశ్యన్నచధ్యేయ న్నైవాలోచ్యంనృభిఃఫణిన్॥ (౧౩)
తథాపితేతుపశ్యన్తి యేబుధ్యామత్పరాయణాః।
నిర్ద్వన్ద్వానిరహఙ్కారా నిరస్తకలికల్మషాః॥ (౧౪)
పరిపక్వమలానాన్తు నృణాన్దీక్షావిశేషతః।
పాశజాలంపరిచ్ఛేత్తు న్దయమానస్యకేవలమ్॥ (౧౫)
ఆచార్యస్యస్మృతామూర్తి రేకామేతత్ప్రదర్శనే।
అన్యాపిచిన్మయీనిత్యా నిష్కళంకాస్థితామమ॥ (౧౬)
ద్వయోరపిపరస్తస్య జ్ఞానమేవవపుర్మమ।
తస్యప్రాణమయానన్ద స్సోఽహమేవప్రకీర్తితః॥ (౧౭)
ఏవంవిధస్యమేనామ పరజ్ఞానమ్పరాత్పరమ్।
అతిగుహ్యమిదంప్రోక్తం శేషాన్యచ్చవదామితే॥ (౧౮)
పంచకృత్యానిమేనిత్యం తాదృశస్యవిధాయినః।
ఇదమేవపరన్దివ్యం తాణ్డవమ్పరికీర్తితమ్॥ (౧౯)
ప్రకృతానన్దనృత్తమ్మాం సర్వవేదావదన్తిచ।
తస్యహేతుర్దిశంకాలం స్థానంజానన్తినైవచ॥ (౨౦)
దేవదారువనేతస్మి న్పూర్వంయోగినిషేవితే।
సన్నిధౌకేశవాద్యానాం సర్వేషాన్త్రిదివౌకసామ్॥ (౨౧)

ఆనన్దసిన్ధులహరీ పూర్ణచన్ద్రోదయేవరే।
క్రియమాణేమయానృత్తే స్వసంవేద్యైరసాశ్రయే॥ (౨౨)
తద్భారనిస్సహంశేష తదాతచ్ఛతపోవనమ్।
ప్రచలద్భూరుహతల శ్చకమ్పేసుచిరంమహత్॥ (౨౩)
మయావనివ్యథాన్దృష్ట్వా సర్వతోమహతీంక్షణాత్।
ప్రస్తావనావిధావేవ నృత్తంమన్దీకృతమ్పునః॥ (౨౪)
తస్మాచ్ఛేషతవావ్యద్య తత్ప్రకాశయితుంపరమ్।
కృతోద్యమస్యమేవేగాత్ క్షమామేతచ్చనస్థలమ్॥ (౨౫)
తత్సమామహతీకాచి దస్తిదివ్యాసభాభువి।
ఇతిసర్వహితార్థాయ ప్రోక్తవాన్భగవాఞ్ఛివః॥ (౨౬)
సూతః॥ శివస్యవచనంశ్రుత్వా ఫణిరాజోపిసాదరః।
వినయావనతోభూత్వా భూయోవచనమబ్రవీత్॥ (౨౭)
మమభాగ్యాయచేదస్తి సభాభువితథావిధా।
ప్రపఞ్చైరాగమైర్వేదై రలఙ్ఘ్యాయావరాత్పరా॥ (౨౮)
సాక్షాద్భవసిమేదేవ తస్యాంసదసిశఙ్కర।
అస్మాదపివరంకార్య ఙ్కిమునాథదయానిధే॥ (౨౯)
ఏవముక్తస్స్మితస్తేన ఫణినాథేనశఙ్కరః।
తస్మిన్దయామ్బరాఙ్కుర్వ న్వాచమూచేదయానిధిః॥ (౩౦)
భూతలఞ్చశరీరఞ్చ సమంప్రోక్తమ్మహామతే।
ఇడాతస్యమహానాడీ లఙ్కామ్ప్రాప్నోతిసన్తతమ్॥ (౩౧)
అన్యాతుపిఙ్గళానామ హిమవన్తముపాశ్రితా।
తయోర్మధ్యగతాయాచ సుషుమ్నేతిప్రకీర్తితా॥ (౩౨)

ప్రాప్నోతి సంతతం తస్య మధ్యన్తిల్వవనస్య చ।
భూతలస్యాతి విస్తార శోభినః పురుషాకృతేః॥ (౩౩)

మూర్ధ్ని శ్రీపర్వతః ప్రోక్తః ఫాలే కేదారపర్వతః।
శిరశ్చ్యస్య మహాస్థానం కైలాసశిఖరాహ్వయమ్॥ (౩౪)

స్మృతా వారాణసీ శేష భ్రూమధ్యే పుణ్యవాహినీ।
కుచస్థానే కురుక్షేత్రం ప్రయాగో నాభిసంజ్ఞితః॥ (౩౫)

చిదమ్బరన్తు హృన్మధ్యే మూలాధారః కమలాలయః।
స్థానమేతత్పరిత్యజ్య పరస్థానాని యో వ్రజేత్॥ (౩౬)

హస్తస్థం సమహారత్నం త్యక్త్వా కాచం విమార్గతే।
తన్మధ్యే విపులే దివ్యే విమలే బ్రహ్మసన్నిభే॥ (౩౭)

అస్తి లిఙ్గం మహచ్ఛేష శ్రీమూలస్థాననామకమ్।
తస్య దక్షిణభాగే తు నాతిదూరే ప్రకాశినీ॥ (౩౮)

అమ్బరాఖ్యా సభా కాచిదస్తి సర్వశుభాశ్రయా।
అభఙ్గురమహం తస్యాం కరోమ్యానన్దతాణ్డవమ్॥ (౩౯)

చిదమ్బరమితి ఖ్యాతా తస్మాత్సా సర్వవన్దితా।
ఆశ్రయన్తే సభామేనాం మున్యోప్యన్తస్తపోధనాః॥ (౪౦)

యే చ తేషు మహాత్మానః పరమజ్ఞానలోచనాః।
తే తు పశ్యన్తి తాన్నిత్యం సర్వవేదైరభిష్టుతామ్॥ (౪౧)

యాని పాపాని మర్త్యానాం సంచితాని భవే భవే।
సద్యస్తాని వినశ్యన్తి స్మృతే జాతు చిదమ్బరే॥ (౪౨)

అలబ్ధపుణ్యపాకా యే న పశ్యన్తి చిదమ్బరే।
అముక్తాస్తే సదా పాపైర్భూయో జన్మ భజన్తి హి॥ (౪౩)

మయాపి నైవ వర్ణ్యన్తే ప్రభావా స్తస్య పన్నగ।
తత్రాప్యుపాయమత్రైవ శృణుష్వైకాగ్రమానసః॥ (౪౪)
ఆశీవిషం ఫణీన్ద్ర త్వాం జ్వలద్వహ్నివిలోచనమ్।
సహస్రశిరసం దృష్ట్వా భవేల్లోకో భయాకులః॥ (౪౫)
అత్రిర్నామ మహాతేజాః పురా దివ్య స్తపోధనః।
అనసూయా చ తత్పత్నీ పుత్రం త్వాం ప్రాప్తుమిచ్ఛయా॥ (౪౬)
కమలాక్షమజం విష్ణుం ధ్యావ పూజయతాం చిరమ్।
ప్రదదౌ త్వాం తయో శ్శేష సోపి దేవః కృపానిధిః॥ (౪౭)
తదా జన్మభయాద్బాలో లసత్పంచఫణాన్వితః।
తత్పత్న్యస్స్నానశుద్ధాయా దృష్టో భూ స్త్వం కరాఞ్జలౌ॥ (౪౮)
పుత్రాభిలాషిణ్యపి సా కరస్థం బాలరూపిణమ్।
విలోక్య సహసా భీతా త్వామముఞ్చన్మహీతలే॥ (౪౯)
పతఞ్జలి సమాఖ్యో భూ స్తదా తత్పతనాద్భువి।
అద్య త్వన్మాదృశో భూత్వా సహితః ప్రజ్ఞయానయా॥ (౫౦)
నామ్నా పతఞ్జలిఖ్యాతో ధ్యాయన్మాం హృది సన్తతమ్।
వర్త్మనా చారుణా గచ్ఛ న్నాగలోకానుసారిణా॥ (౫౧)
తత్ర మధ్యే మహానద్రి రస్తి తుంగో౽స్య వర్త్మనః।
తస్య దక్షిణపార్శ్వే తు బిలద్వారమనుత్తమమ్॥ (౫౨)
తదగ్రతః ప్రభూతస్య శ్రీమత్తిల్వవనం స్మృతమ్।
తద్ద్వారస్యోత్తరే భాగే వటభూరుహమూలగమ్॥ (౫౩)
శేషాస్తి వరమం లింగం శ్రీమూలస్థాననాయకమ్।
తల్లింగం భూతలే నిత్యం స్థాయతే సకలై స్సురైః॥ (౫౪)

తదేవ పూజయన్భక్త్యా తత్ ధ్యాయన్మమ తాణ్డవమ్।
వ్యాఘ్రపాద ఇతిఖ్యాత స్తపశ్చరతి సువ్రతః॥ (౫౫)
తత్రతిష్ఠ సమస్తేన మునినా పుణ్యశాలినా।
వారే చ గౌరవే తత్ర పుష్యర్క్షే చ శుభావహే॥ (౫౬)
దినస్య మధ్యమం భాగం సంప్రాప్తే చ దివాకరే।
తాణ్డవం దర్శయిష్యామి తవ తస్యాప్యనుత్తమమ్॥ (౫౭)
ఇతి వాచమనన్తోపి శ్రుత్వా తాం శంభునేరితామ్।
ప్రణిపత్య చిరన్తస్థౌ పరమానన్దమోహితః॥ (౫౮)
మహేశోఽపి దయామూర్తిం స్తూయమానో గణోత్తమైః।
అద్రీన్ద్రకన్యయా సాకం క్షణాదన్తరధీయత॥ (౫౯)
తతస్స తద్గతస్వాన్త స్సుతపాః ఫణినాయకః।
ప్రణమ్య తద్గతామాశా మాశావిశ్రుతధీగుణః॥ (౬౦)
పూర్వరూపమ్మహాకాయం పరిత్యజ్యాశుదీప్తిమత్।
పతఞ్జలిత్వమాప్తస్త త్తత ధ్యానపరోఽభవత్॥ (౬౧)
అథ ధ్యానవిశేషేణ మహతా స భుజంగమః।
శమ్భుప్రసాదితం రూప మఙ్గీచక్రే మహాద్యుతిః॥ (౬౨)
శోభమానస్తతస్తేన వపుషా ఫణిపుఙ్గవః।
శనకై రాత్మనో లోక మాపమార్గేణ చారుణా॥ (౬౩)
శ్రుత్వా స్వతపసః పాకం శంభుసాన్నిధ్యకారణమ్।
సర్వే కుతూహలావిష్టాః ప్రత్యాజగ్ముః ఫణీశ్వరాః॥ (౬౪)
స వహన్ శంభునాదత్తం రూపన్తద్విమలోత్తమమ్।
రుద్ధపార్శ్వముదావిష్టై రభూత్సర్వైః ఫణీశ్వరైః॥ (౬౫)

ఈశేనోక్తంప్రసన్నాభ మధత్రమహీధరమ్।
ఏనయావనతశ్శేషః ప్రణనామమహీతలే॥ (౬౬)
కార్కోటకాద్యాఃఫణినః కృతశైలానతిమ్ముదా।
స్వామినంతముపస్తుత్య చిన్తయాపరయాబ్రువన్॥ (౬౭)
అశేషభోగిసంతాన నాథభూభారధారక।
సహస్రశిరసాశైల స్త్వయాసౌకిన్నమస్కృతః॥ (౬౮)
ఇత్యేవంపృచ్ఛతస్సోపి విస్మయావిష్టచేతసః।
స్మయమానముఖోనాగా న్ప్రత్యువాచమహామతిః॥ (౬౯)
అస్యమూలస్తుపాతాళ మగ్రంతిల్వవనంగిరేః।
తస్మాత్సోస్మిన్మహేశానం ప్రాణంసిషమహంప్రభుమ్॥ (౭౦)
మోదమానమ్ముఖజ్యాక్రాన్త ఫణిచక్రభూషణమ్।
భూయోనన్తన్నమస్కృత్య ప్రత్యూచుస్తేభుజఙ్గమాః॥ (౭౧)
అనన్తశృణువక్ష్యామ స్సుమతేవిశ్వరక్షక।
సంశయోఽత్రైవవసతా మస్మాకంవర్తతేఽనఘ॥ (౭౨)
అస్యశైలస్యవన్ద్యత్వ మత్రత్యస్తుబలంచయత్।
తస్యాపిమూలమగ్రంచ నైవవిద్మఃఫణీశ్వరః॥ (౭౩)
బ్రువన్తస్తథ్యమేవన్తే సహాన్యేపిభుజఙ్గమాః।
ఈశరూవధరంశైలం ప్రణేముస్తమ్పునఃపునః॥ (౭౪)
అనన్తోపిమహాతేజా స్తాన్నివర్త్యకృతానతీన్।
పరిశుద్ధంబిలద్వారం ప్రణిపత్యముదాన్వితః॥ (౭౫)
చిన్తయానోదయామూలం ప్రసాదమ్పరమేశితుః।
విశ్వక్లేశవినాశార్థ మారురోహాతమఞ్జసా॥ (౭౬

సమారుహ్యమహాతేజాః పంచాక్షురవిలోచనః।
నిరగాదచిరేణైవ తేనమార్గేణపన్నగః॥ (౨౭)
రత్నాకరేణసతతం రత్నపుష్పైశ్చమౌక్తికైః।
అర్చ్యమానోపకణ్ఠస్త ద్వీచీహస్తైర్మనోహరైః॥ (౨౮)
సచంద్రకేణమహతా నీలకణ్ఠేననృత్యతా।
సదాలఙ్కృతమధ్యస్త ద్దివ్యయోగినిషేవితమ్॥ (౨౯)
జన్మపాపవినాశాయ జగన్మంగళహేతవే।
కామంక్రోధఞ్చలోకానాం మ్మోహధ్వాన్తంనిరాశ్రయమ్॥ (౩౦)
సఫలానిచచక్షూంషి కరిష్యజ్జగతాంసదా।
సర్వసిద్ధికరంశ్రీమ త్పుణ్యంతిల్వవనంయయౌ॥ (౩౧)

ఓమితి శ్రీస్కాన్దపురాణే చిదంబరమాహాత్మ్యే పతంజలి
తిల్వవనప్రాప్తిర్నామ పంచదశోధ్యాయః.

ఓం శ్రీసాంబనటేశాయనమః.

షోడశోధ్యాయః.

శివానన్దైలీనాత్మా ధారానన్దాశ్రులోచనః।
మహితేమస్తకేసద్య స్సంకుచత్పాణిపంకజః॥ (౧)
ఫణారత్నప్రభాజాలై ర్మోహధ్వాన్తవిమోచకః।
ప్రాదురాసబిలద్వారాత్ బోధభానుర్యథాఫణీ॥ (౨)
ప్రాదుర్భూయసలోకానా మవనస్తద్వనమ్మహత్।
తద్విశేషాంశ్చసమ్పశ్య న్నమస్కృత్యకృతాదరః॥ (3)

ప్రావిశ త్తద్వనన్దివ్య మాత్మదర్శనవిస్మితమ్।
వ్యాఘ్రపాదంముని స్తత్ర తపస్య న్తంవ్యలోకయత్॥ (౪)
దివ్యరూపీమునిస్సోపి తదాలోకనహర్షితః।
ప్రార్థయన్నివతమ్పాణిం సముద్ధృత్యజగాదచ॥ (౫)
ఆయాతోసికుతశ్శ్రీమ న్కుత్రవావసతి స్తవ।
క స్త్వంకిన్నామధేయోఽసికింవాదేశంచవాఞ్ఛసి॥ (౬)
ఏతత్సమ స్తంవిస్తార్య వదనిస్సంశయమ్మమ।
త్వన్ముఖాచ్ఛ్రోతుమిచ్ఛామి మహద స్తికుతూహలమ్॥ (౭)
ఇతిపృష్టస్సతేనాథ ప్రహర్షమతులంగతః।
ప్రత్యువాచమునిశ్రేష్ఠం ప్రవృత్తింస్వాంపతఞ్జలిః॥ (౮)
వ్యాఘ్రపాదమునేవక్ష్యే సర్వ స్తవసువి స్తరమ్।
సమాహితమనా స్త్వం శ్రోతుమర్హసిసువ్రత॥ (౯)
యోఽథ త్తేసకలాంపృథ్వీం సశైలవనసాగరామ్।
తమ్మామన న్తంత్వంవిద్ధి సాక్షాద్విష్ణ్వంశసమ్భవమ్॥ (౧౦)
మయితల్పత్వమాయాతే శయానోమధుసూదనః।
కదాచిదద్భుతన్దృష్ట్వా పృచ్ఛతఃప్రాహమేప్రభుః॥ (౧౧)
దేవదారువనేశమ్భో ర్దృష్టమానన్దతాణ్డవమ్।
దిదృక్షమాణంతంశ్రుత్వా ప్రాహిణోత్తపసేచమామ్॥ (౧౨)
ప్రేషితోఽహఞ్చనాథేన గత్వాకైలాసభూధరమ్।
అసంఖ్యేయదినజాలం కృతవాన్సుమహత్తపః॥ (౧౩)
ప్రథమన్ధాతృరూపేణ ప్రాదుర్భూయమహేశ్వరః।
మయాచల స్తపస్థైర్య న్దృష్ట్వాహర్షితమానసః॥ (౧౪)

పశ్చాత్ప్రవాలసంఛాయం స్వరూపంచప్రకాశ్యహే।
పాణింవిన్యస్యభూతేశః పాశనాశాయమూర్ధని॥ (౧౫)
తత్రోపదిశ్యభగవాన్దు ష్ప్రాప్యమకృతాత్మభిః।
శ్రుత్యన్తవేద్యన్దయయాస్వస్వ రూపనిరూపణమ్॥ (౧౬)
దేశకాలసదృశం చదత్వారూపమిదమ్మునే।
నామధేయఞ్చభగవా న్పతంజలిరితీహాషే॥ (౧౭)
పరమంభారతేవర్షే భూమేర్హృదయపంకజమ్।
స్థాన న్తిల్వవనాంతస్థ మస్తిసాగరపార్శ్వతః॥ (౧౮)
తత్రమాధ్యన్దినస్సాషా న్మత్తాణ్డవదిదృక్షయా।
వ్యాఘ్రపాదఇతిఖ్యాత స్తపశ్చరతిసువ్రతః॥ (౧౯)
తవతస్యాపితత్రాహ న్దర్శయిష్యామితాణ్డవమ్।
సత్వంప్రాప్యాత్మనోలోక మ్బిలద్వారేణసత్వరమ్॥ (౨౦)
నిర్గత్యపూర్ణజ్ఞానేన సాకన్తేనమహాత్మనా।
తత్రాస్త్వేతిసమాదిశ్య శఙ్కరోమాంవ్యసర్జయత్॥ (౨౧)
సూతః॥ పతఞ్జలివచశ్శ్రుత్వా వ్యాఘ్రపాదోమునీశ్వరః।
ముమూర్ఛపరమానన్ద పులకాఞ్చితవిగ్రహః॥ (౨౨)
తతశ్చపునరాశ్వాస త్యక్తమూర్ఛఃక్షణాదసౌ।
ప్రోవాచవినయావిష్టః పతఞ్జలిమునిమ్ముదా॥ (౨౩)
యేషాంసకృన్నివతన మిచ్ఛన్తిద్రుహిణాదయః।
తేషాంశంభుకటాక్షాణా మాసంపాత్రంఫణీశ్వర॥ (౨౪)
దేవస్యగిరిజాభర్తుః కారుణ్యాంబుధివీచిషు।
మజ్జ్యంకిన్నామసుకృతం పురాకార్షమహమ్ఫణిన్॥ (౨౫)

ఇత్యానన్దమహామ్భోధౌ మగ్నోన్మగ్నోమునీశ్వరః।
పరమేశమివాలోక్య భగవన్తంపతంజలిం॥ (౨౬)

త్వస్త్వేవమస్మైతాని మంగళానీతిసంస్తువన్।
ఉత్ఫుల్లప్రమదో నాగ మాలిలిఙ్గపునఃపునః॥ (౨౭)

జ్ఞానదృష్ట్యాథసముని ర్దృష్టనృత్తఇవాధికమ్।
పరానన్దప్రహృష్టాత్మా వ్యాఘ్రపాదముని స్తదా॥ (౨౮)

తస్మిం స్తీర్థవరేపుణ్యే తంహిస్నాప్యయథావిధి।
మహేశ్వరస్తతేనైవ శ్రీమూలస్థానవాసినమ్॥ (౨౯)

సమస్తభువనాధారం చన్ద్రమణ్డితమస్తకమ్।
కారుణ్యసిన్ధుపూర్ణేన్దుం తంహిపూజామకారయత్॥ (౩౦)

ప్రదక్షిణీకృత్యచముని స్తమీశమథనిర్గతః।
స్వాశ్రమాభ్యర్ణతీర్థేచ తంసంస్నాప్యపతఞ్జలిమ్॥ (౩౧)

స్వాశ్రమేయోవిధానేన స్థాపితోభూన్మహేశ్వరః।
తస్యాపిఫణినాథేన పుష్పాఞ్జలిమకారయత్॥ (౩౨)

తతస్స్వపర్ణశాలాయాం సన్నివేశ్యవరాసనే।
సాదరమ్పూజయామాస సోపవాసమ్మునీశ్వరః॥ (౩౩)

అన్యేద్యుఃకన్దమూలాని విహితానివనౌకసామ్।
తస్మైస్వాదూనినవ్యాని ప్రదదౌశ్రద్ధయామునిః॥ (౩౪)

తతశ్చజ్ఞానపూర్ణాత్మా ధీమాన్సోపిపతంజలిః।
నాలికేరేమునేస్తస్య పశ్చాద్భాగేమనోహరే॥ (౩౫)

తటాకంమహదుత్ఖాయ పూర్వస్యాన్దిశితీరతః।
ప్రతిష్ఠాప్యవిధానేన దయామూలముమాపతిమ్॥ (౩౬)

తటాకస్యోత్తరేతీరే విరచయ్యోటజక్షణీ।
తత్రోవాసప్రసన్నాత్మా తాణ్డవాలోకలాలసః॥ (౩౭)
తపస్యన్తౌనిరస్యన్తౌ తావుభౌలోకకిల్బిషమ్।
శ్రీమూలస్థాననిలయం స్వాశ్రమాన్తేనివాసినమ్॥ (౩౮)
పూజయన్తౌమహేశానం ముదితావమితౌజసౌ।
శంభోఃకారుణ్యరూపస్య నృత్తదర్శనకాంక్షిణౌ॥ (౩౯)
చిత్తాలంకరణాపేతౌ ప్రసన్నతరమానసౌ।
ప్రవృద్ధతపసావేతా వాసాతామమితద్యుతీ॥ (౪౦)
ఏతస్మిన్నన్తరేసర్వే మృగాస్తద్వనచారిణః।
వ్యాఘ్రరూపీపురేతస్మి న్వసత్యేవవనేమునిః॥ (౪౧)
పునరన్యస్స్వమాయాతః ఫణిరూపోధునామునిః।
ఇతిత్రాసోర్ధ్వకంఠాశ్చ వలమానాయతేక్షణాః॥ (౪౨)
ఇతస్తతశ్చగచ్ఛన్తః ప్రస్ఫురద్రోమసఞ్చయాః।
తేనాపిమునినాసాక మాపుఃకాలేనమిత్రతామ్॥ (౪౩)
ఏవఞ్చరతోస్తత్ర తపఃపరమదుష్కరమ్।
తయోర్ద్విదృష్టావశతో బహవోమునిపుఙ్గవాః॥ (౪౪)
సమాగత్యనమస్కృత్య మూలస్థానపతింశివమ్।
తరుచ్ఛాయాంసమాశ్రిత్య స్థిత్వాతాభ్యాంసమంసదా॥ (౪౫)
చిన్తయన్తోమహేశస్య శ్రీమత్పాదామ్బుజద్వయమ్।
ఈశేనోక్తాంకథాముక్త్వా స్వాగతంచబభాషిరే॥ (౪౬)
తేషాముథవచశ్శ్రుత్వా తావుభౌవిశ్వవిశ్రుతౌ।
చిదమ్బరంహృదిధ్యాత్వా తాణ్డవంచాబ్జికాపతేః॥ (౪౭)

సముద్భూతపరానన్దౌ ప్రసన్నముఖపంకజౌ।
స్థానేతస్మిన్నవసుచిరం కాలమేవంవినిన్యతుః॥ (౪౮)
యశ్చైతదాభక్తియుతేనపుణ్య మధ్యాయమేనంపఠతిత్రిసంధ్యమ్।
పూజ్యస్సలోకైరఖిలైర్మహాత్మా పాతఞ్జలీంవిన్దతికీర్తిమేషః॥ (౪౯)

ఇతి శ్రీమత్స్కాన్దేపురాణే పతంజలి వ్యాఘ్రపాద
ప్రసంగోనామ షోడశోధ్యాయః.

ఓం శ్రీసాంబనటేశాయనమః.

సప్తదశోధ్యాయః.

సూతః॥ ఏవన్తపస్యతో స్తత్ర శమ్భుతాణ్డవదర్శనాత్।
వ్యాఘ్రపాదపతఞ్జల్యోః కాలోనంతోగతోభవత్॥ (౧)
తతస్తౌశుద్ధయోగేన సంయుతౌశంభునేరితమ్।
దినంశ్రీమద్వినిశ్చిత్య పూర్ణోల్లాసౌబభూవతుః॥ (౨)
సుధాక్షీరేక్షుసదృశం పఞ్చాక్షరమయంరసమ్।
పాయంపాయంభృశన్తృప్తే మునిద్వన్ద్వేతపస్యతి॥ (౩)
ఏకదాతుతయోఃపార్శ్వ మాజగ్ముస్తాణ్డవార్థినః।
పూర్వమేవసమాయాతా స్త్రిసహస్రమునీశ్వరాః॥ (౪)
ఆత్మదర్శనతృప్తాంస్తాం స్తావుభౌమునిపుఙ్గవౌ।
ఊచతుఃపరమేశాన తాణ్డవాదర్శనోత్సుకౌ॥ (౫)
దినేతస్మిన్సమాయాతే సమాయాతతపోధనాః।
తపశ్చరన్తస్సంయాత స్వాన్స్వాన్సమ్ప్రీతమాశ్రమాన్॥ (౬)

దుర్వారజన్మతమసాం దిననాథోదయమ్పరమ్।
లోచనానాన్తవఃపాక మీశనృత్తంమహోత్సవమ్॥ (౭)

వయంసర్వేత్రపశ్యామ ఇత్యుక్త్వాతాన్విసృజ్యతౌ।
తమేవవాసరన్దివ్యం గణయన్తౌబభూవతుః॥ (౮)

యథాతృషాపరిక్లాన్తా ధేనూనామివతర్ణకాః।
చాతకాఇవమేఘానా మాగమంకాననాన్తరే॥ (౯)

తథాప్యపశ్యతాంక్లాన్తా దాన్తౌతావృషిపుంగవౌ।
స్మరన్తౌతాణ్డవంశంభో ర్నిన్యతుఃకాలమన్తరమ్॥ (౧౦)

కథితస్యతతస్తస్య వాసరస్యేష్టమాలినా।
పూర్వేద్యురుదయమ్ప్రాప హరిదశ్వోదివాకరః॥ (౧౧)

కైలాసాద్భగవానీశః ప్రాప్తస్తిల్వవనంకిల।
ఆనన్దతాణ్డవంకర్తు మితిజానన్నివాత్మనా॥ (౧౨)

భగవత్యుదితేభానౌ కృతనిత్యక్రియామునీ।
శ్వస్తావదావయోరాశా సేత్స్యతీతికృతక్షణా॥ (౧౩)

నిర్విఘ్నతాయైవిఘ్నేశ మవన్దేతాంహరాత్మజమ్।
పూజాభిర్వివిధాభిశ్చ స్తోత్రైరాగమగర్భితైః॥ (౧౪)

అన్యేద్యుఃప్రత్యుషస్యేవ తయోరాశ్రమవాసినోః।
ప్రాదురాసన్నిమిత్తాని శోభనానితపోధనౌ॥ (౧౫)

ద్రక్ష్యావ్యమరదుష్ప్రేక్ష్య మహామానన్దతాణ్డవమ్।
ఇతీవదుత్వాభగవా నుదయాయపయోనిధౌ॥ (౧౬)

భాసయన్కకుభస్సర్వాః భానుభిఃకనకోజ్జ్వలైః।
వాసరస్యతతోమధ్యం ప్రాపవేగేనభానుమాన్॥ (౧౭)

లోకచూడామణౌ మధ్య మహ్నః ప్రాప్తే దివాకరే।
నిరీయతుర్మునీస్తాత్మ దాశ్రమాత్ప్రీతమానసౌ॥ (౧౮)
అత్రాన్తరేజగత్స్వామీ ప్రణవాత్మానటేశ్వరః।
ఆయాతఇతితత్రోచ్చై ర్దధ్మతుః కాహళాదయః॥ (౧౯)
అనన్తరంశుశ్రువిరే సతాళరవమాంసలాః।
మృదంగశంఖపణవ శృంగవంశాదినిస్వనాః॥ (౨౦)
అథతౌ సర్వవాద్యానాం శ్రుత్వాతాళధ్వనింపురః।
ప్రాప్తౌమహీతలంవేగాత్ పరమానన్దమోహితౌ॥ (౨౧)
సహస్రమూర్ధా ప్రఖ్యాతో భానుకమ్పోగణేశ్వరః।
సహస్రశృంగోవిశద శ్శైలరాజఇవాపరః॥ (౨౨)
శంఖాన్నివేశ్యవక్త్రేషు చన్ద్రమండలసన్నిభాన్।
జగదండంస్వనేనాశు మహతాదళయన్నివ॥ (౨౩)
తారమోఙ్కారముఖర స్తత్రదధ్మౌమహాద్భుతమ్।
ఈశప్రసాదలాభేన వేదేగాన్ధర్వసంజ్ఞితే॥ (౨౪)
సుశిక్షితస్యబాణస్య మేరుశృంగసమాకృతేః।
విలసత్కమలాకారైః పాణిభిఃకటకోజ్జ్వలైః॥ (౨౫)
ఆహతస్యమృదంగస్య విపులస్యధ్వనిర్మహాన్।
అధశ్చకారసహసా ఘోషంధీరమ్బుయోనిధేః॥ (౨౬)
తావుభౌపఞ్చవాద్యానాం వేదానాఞ్చధ్వనిమ్పురః।
తారఞ్చనూపురారావం పాదపద్మస్యశూలినః॥ (౨౭)
గానఞ్చదేవజాతీనాం కర్ణాయుష్యమశృణ్వతామ్।
అపశ్యతాఞ్చమహతీం పుష్పవృష్టిన్నభశ్చ్యుతామ్॥ (౨౮)

ఝుఝుర్క్వన్స్ఫులిఙ్గసంఘాతై స్వమన్త్రాదనుధావతామ్।
పిపాసయాయథా వాయు రనుభూయసరోరుహమ్॥ (౨౯)

పుష్పవృష్టింతతోదృష్ట్వా తౌతదా ప్రీతిమాపతుః।
నమస్కృత్యదిశేతస్మై వృష్టిఃపౌష్పీయతోఽపతత్॥ (౩౦)

బద్ధాఞ్జలిపుటౌ ప్రీత్యా మోదమానముఖామ్బుజౌ।
ప్రసీదభగవన్దేవ గిరిజాప్రాణవల్లభ॥ (౩౧)

నటరాజనమస్తుభ్యం దర్శయత్వత్పదామ్బుజమ్।
ఇత్యానన్దరసోన్మగ్నౌ పులకాఞ్చితవిగ్రహౌ॥ (౩౨)

అమేయవైభవంశుద్ధం చంద్రచూడంశశంసతుః।
తయోరథమహాదేవః స్వపదాబ్జనిషేవిణోః॥ (౩౩)

వ్యాఘ్రపాదపతఞ్జల్యోః జ్ఞానదృష్టిందదౌతదా।
అథమోహస్యజననీ జగత్సంహారకారిణీ॥ (౩౪)

మాయాయవనికాముస్యా రవనీతాదయాళునా।
తతఃప్రాదురభూత్తేజ స్సహస్రార్కసమప్రభమ్॥ (౩౫)

సహస్రచన్ద్రసంకాశ మనిరూపితతాత్వికమ్।
మేరుమన్దరసంకాశం యోగిహృత్పద్మగోచరమ్॥ (౩౬)

చర్మచక్షురనిర్గ్రాహ్య న్తత్తేజస్సమజృమ్భత।
తస్యతేజోవితానస్య మధ్యేనిశ్చితవైభవమ్॥ (౩౭)

శాన్తంచిదమ్బరేరూపం శైవమావిర్బభూవహ।
విధూతజన్మపాప్మానౌ తావుభౌమునిసత్తమౌ॥ (౩౮)

ఆపాదచూడ న్తద్రూప మారేభాతేనిరీక్షితుం।
వాచామగోచరాకారే తస్మిన్నద్భుతసంసది॥ (౩౯)

చిదమ్బరసభామధ్యే శివసాయుజ్యకారిణి।
స్థాపితైకపదామ్భోజ న్నిశ్చలం వాగగోచరమ్॥ (౪౦)
తిర్యక్కుఞ్చితవామాంఘ్రి లసన్మాణిక్యనూపురమ్।
ఆపాదమస్తకమ్భూషా పునరుక్తప్రభోదయమ్॥ (౪౧)
ఊరూరుదండయుగళీ చలద్వ్యాఘ్రాజినామ్బరమ్।
ఫణామణిప్రభాహారి కటిసూత్రసముజ్జ్వలమ్॥ (౪౨)
ప్రత్యుప్తనవరత్నాఢ్య నాభికల్యాణభూషణమ్।
యజ్ఞసూత్రప్రభాశోభి శిలాఘనభుజాన్తరమ్॥ (౪౩)
కిఞ్చిదాకుఞ్చితోద్భాసి వామపాణిసరోరుహమ్।
దత్తాభయకరాబద్ధ ఫణికంకణభూషితమ్॥ (౪౪)
చలడ్డమరుదీప్తాగ్ని భూషితాన్యభుజద్వయమ్।
కాలకూటప్రభాసంగ నీలబన్ధురకన్ధరమ్॥ (౪౫)
తాటంకశంఖభూషాభ్యాం విలసత్కర్ణపాశకమ్।
అనతిస్ఫుటసమ్భూత మన్దస్మితశుచిప్రభమ్॥ (౪౬)
ప్రఫుల్లరమణీయాజ్ఞ పరిపన్థిముఖచ్ఛవి।
పార్వతీవదనామ్భోజ మధుపాయితలోచనమ్॥ (౪౭)
భ్రూవల్లరీసముద్భాసి ఫాలచన్ద్రికభాసురమ్।
గంగావన్నగమూర్ధేన్దు యుతపిఙ్గజటాభరమ్॥ (౪౮)
కపాలకృతమాలో*ర్క దత్తూరద్రోణధారకమ్।
ఆపాదమస్తకమ్భాసి సితభస్మవిలేపనమ్॥ (౪౯)
చలత్పింగజటాభార పిశఙ్గీకృతదిఙ్ముఖమ్।
మధ్యేసహస్రభానూనాం భానుబిమ్బమివోదితమ్॥ (౫౦)

ఏవమత్యద్భుతన్దివ్యం రూపమానన్దతాణ్డవమ్।
దృష్ట్వాతతశ్చతత్పార్శ్వే శివామ్పరమసున్దరీమ్॥ (౫౧)
సతటిద్ఘనసచ్ఛాయ హల్లకోజ్జ్వలకున్తలామ్।
సిన్దూరతిలకోద్భాసి ఫాలపట్టవిరాజితామ్॥ (౫౨)
సౌన్దర్యసింధులహరి సదృక్షభ్రూవిభూషితామ్।
నిశాతశమ్బరారాతి శరవారిజలోచనామ్॥ (౫౩)
తత్తద్విభూషణోద్భాసి కర్ణనాసామనోహరామ్।
ప్రవాళవిద్రుమజపా పరిపన్థిప్రభాధరామ్॥ (౫౪)
ముక్తాఫలసమచ్ఛాయ దన్తపఙ్క్తిసుశోభితామ్।
శంఖపూగలసత్కంఠ దివ్యమంగళభూషణామ్॥ (౫౫)
బాలవంశలతామిత్ర బాహుపాశోపశోభితామ్।
పాణిపద్మధృతోత్ఫుల్ల కల్హారపరిభాసురామ్॥ (౫౬)
పీనోత్తుఙ్గస్తనద్వన్ద్వ విజ్వలత్తారహారకామ్।
ఆవృత్తరుచిరాకార నతనాభిసముజ్జ్వలామ్॥ (౫౭)
నానారత్నఖలాత్కుర్వన్మేఖలాసమలఙ్కృతామ్।
కమనీయదుకూలాప్త కాఞ్చీపాదపరిష్కృతామ్॥ (౫౮)
స్మరారాదుకదళ్యాభ చారూరుస్తమ్భమండితామ్।
గారుత్మతమణిప్రఖ్య జానుమణ్డలశోభితామ్॥ (౫౯)
కాముకాహళికాకార జంఘాకాణ్డవిలాసినీమ్।
ఉత్ఫుల్లపంకజచ్ఛాయ పాదస్ఫురితనూపురామ్॥ (౬౦)
వారివాహతనుచ్ఛాయా మానన్దమధురస్మితామ్।
చిత్రభానోర్వ్యథాజ్వాలాం ప్రభామివవిభావసోః॥ (౬౧)

వాచమర్థస్య చ యథా దివసస్యేవ శర్వరీమ్।
అవినాభూతసమ్బన్ధా మిచ్ఛాజ్ఞానక్రియాత్మికామ్॥ (౬౨)
శివస్య నటరాజస్య శక్తిం పృథగివ స్థితామ్।
అంకూరయద్భిః కన్దర్ప మానసప్రతిపాదనైః॥ (౬౩)
సదస్రైర్వలితైర్స్నిగ్ధై రలసైరవలోకనైః।
అనాదినిధనం శమ్భు మన్తికస్థం మహేశ్వరమ్॥ (౬౪)
ఆనన్దపారవశ్యేన నాటయన్తీనిరన్తరమ్।
సాకూతైర్మధురైః స్మేరైః సాచీకృతవిలాసిభిః॥ (౬౫)
తదీస్రైర్మిశ్రయన్తీం స్వాన్యాలోకనవిలోకనైః।
శివకామమహాదేవీం త్రైలోక్యజననీం శివామ్॥ (౬౬)
ఆవిర్భూతాం సహేశేన జగన్మంగళహేతవే।
తాఞ్చ తత్రతపస్యన్తౌ వృషీసన్తావపశ్యతామ్॥ (౬౭)
పిపాసురివ పానీయం బుభుక్షిత ఇవాశనమ్।
నిస్స్వో నిధిమివాసంఖ్యం రుగ్ణో వైద్యమివ ప్రియమ్॥ (౬౮)
దృష్ట్వా తదద్భుతం శమ్భోస్తాత్ర తానన్దతాణ్డవమ్।
ఆనన్దాతిశయాత్కిఞ్చి దాజ్ఞాసిష్టాన్న చక్షణమ్॥ (౬౯)
తతః ప్రబుద్ధౌ సహసా దయయా పరమేష్ఠినః।
సాష్టాంగమంఘ్రిశుతయో స్తావృషీ సమ్ప్రణేమతుః॥ (౭౦)
పునస్సముత్థితౌ తత్ర మౌళిదష్టనిజాఞ్జలీ।
హర్షాశ్రుపూర్ణనయనౌ హృష్యత్పులకభూషణౌ॥ (౭౧)
వాచామగోచరే దివ్యే స్వసంవేద్యే దురోహరే।
ఆనన్దసాగరే మగ్నా వస్తుతామీశ్వరం స్తవైః॥ (౭౨)

నమోస్త్వదమనన్తాయ జగదానన్దహేతవే।
మహానటాయనాథాయ నాట్యవేదవిధాయినే॥ (౭౩)
నమఃపరావరజ్ఞాయ పరాత్పరతరాయచ।
పరమాత్మస్వరూపాయ భవాయభవహారిణే॥ (౭౪)
నమోగుణాయగుణినే నమఃకైవల్యహేతవే।
నమస్త్రిదశవన్ద్యాయ నమస్త్రిపురహారిణే॥ (౭౫)
నమోభసితభూషాయ నమశ్చన్ద్రార్ధధారిణే।
నమశ్శ్యామార్ధదేహాయ నమోనాగేన్ద్రధారిణే॥ (౭౬)
నమోమహీవాయ్వగ్ని పుష్పవత్ఖాత్మరూపిణే।
నమోవేదాన్తవేద్యాయ నమోనాదాన్తమూర్తయే॥ (౭౭)
నమోనారాయణార్చ్యాయ నమోనరకహారిణే।
నమోనారదగీతాయ నమోనన్దినుతాయతే॥ (౭౮)
నమోదభ్రసభేశాయ నమోదహరవాసినే।
నమోదక్షాధ్వరహృతే నమోదైత్యేన్ద్రహారిణే॥ (౭౯)
నమస్త్రైలోక్యనాథాయ శ్రీకణ్ఠాయనమోనమః।
నమశ్శివాయశాన్తాయ నమఃకల్యాణదాయినే॥ (౮౦)
ఇతిస్తుత్వానటేశానం దయమానవిలోచనమ్।
బద్ధాఞ్జలిపుటౌప్రీతౌ ప్రార్థయామాసతుర్మునీ॥ (౮౧)
అద్యదృష్టంసురశ్రేష్ఠ తవతాణ్డవమద్భుతమ్।
చిదమ్బరఞ్చవిశ్వేశ దర్శయేహాశుభాస్పదమ్॥ (౮౨)
కారణేశవిభోదేవ భస్మీకృతమనోభవ।
ఆనన్దాధారజగతామిదమానన్దతాణ్డవమ్॥ (౮౩)

ప్రకాశయేతి దేవాశ్చ బ్రువన్తిస్మ సమన్తతః।
ఇతి దేవైస్తువిజ్ఞప్తో నటరాజః కృపానిధిః॥ (౮౪)

స్మయమానముఖామ్భోజః పశ్యన్నద్రీన్ద్రజాముఖమ్।
అనన్తకామఫలదా దఖిలామరదుర్లభాత్॥ (౮౫)

అపవర్గప్రదాదస్మా దస్మత్తాణ్డవదర్శనాత్।
సర్వే భవన్తు సుఖిన స్సర్వే సన్తు జితైనసః॥ (౮౬)

సర్వే కృతార్థా జాయన్తాం సర్వే ముక్తా భవన్తు చ।
ఇతి కృత్వా దయామ్భోధి శ్చిత్తే సంకల్పమీశ్వరః॥ (౮౭)

తదానీం దర్శయామాస సర్వేషాన్తత్ర తాణ్డవమ్।
యద్దుర్లభఞ్చిరాత్కాలా త్తపోభిరతిదుష్కరైః॥ (౮౮)

ఓమితి స్కాన్దే పురాణే చిదమ్బరమాహాత్మ్యే ఆనన్దతాణ్డవ
ప్రశంసో నామ సప్తదశోఽధ్యాయః.

ఓం శ్రీసాంబనటేశాయ నమః.

అష్టాదశోఽధ్యాయః.

సూతః॥ చక్రపాణివిధీశాన వాసవాద్యా దివౌకసః।
త్రిసహస్రమ్మునీన్ద్రాశ్చ నారదశ్చైవ తుమ్బురుః॥ (౧)

సిద్ధవిద్యాధరాశ్చాపి యక్షగంధర్వకిన్నరాః।
ఆశానాం పతయస్సర్వే మహితానేకవిక్రమాః॥ (౨)

గణవర్యాశ్చ యే చాన్యే తత్ర తాండవకాంక్షిణః।
తే సర్వే సహ సాలబ్ధ్వా జ్ఞానదృష్టిముమాపతేః॥ (౩)

సుస్పష్టందదృశుర్దివ్యం తాండవన్తచ్చిదమ్బరే।
తద్దృష్ట్వాపరమప్రీతా జన్మజన్మసుదుర్లభమ్॥ (౪)

ఉత్ఫుల్లాననసన్దోహాః కృతాఞ్జలిపరిగ్రహాః।
వేదైర్మృదంగశంఖాది రవైర్ముఖరితేభృశమ్॥ (౫)

శంభోస్తపోధనాస్సర్వే మమజ్జుస్తాండవార్ణవే।
తదాలోకనసంతుష్టాస్తదాసర్వేగణోత్తమాః॥ (౬)

తుష్టువుస్తమ్మహాదేవం నటరాజమ్పరంశివమ్।
పరాత్పరప్రపంచేశ గఙ్గాధరహరప్రభో॥ (౭)

ఆదిధాతృశిరశ్ఛేద హేతోవిశ్వస్యధారక।
పురశాసనకామారే కాలకాలజగత్పతే॥ (౮)

ఇతిప్రకీర్యపుష్పాణి పాపనాశాయతత్పదే।
హరేత్యుచ్చైర్వదన్తశ్చ తంప్రణేముఃపునఃపునః॥ (౯)

గుహ్యానామాగమార్థానాం ప్రకాశనపరశ్శివః।
దృష్టఇత్యవశాఃప్రీత్యా యాచన్తేస్మదివౌకసః॥ (౧౦)

ననృతుఃకేచిదపరే తస్థుస్స్తబ్ధవిలోచనాః।
అన్యేప్రజహసుఃప్రీత్యా అపరేజగురుచ్చకైః॥ (౧౧)

పాపరోగజ్వరాదీనాం దేహజానాన్నిరన్తరమ్।
దివ్యౌషధంకటాక్షస్తే దేహినఃకృపయాశివ॥ (౧౨)

అపరాధసహస్రాణి కుర్వతాన్తుదినేదినే।
దయాంకుర్వితిచాస్మాకం సురాఃకేచిద్యయాచిరే॥ (౧౩)

బభ్రుకేశానిభూతాని బృహద్వక్త్రాణికోటిశః।
తున్దిలానివిరూపాణి కరణానివితేనిరే॥ (౧౪)

జ్వలద్వహ్నిశిఖాభీమా భృశన్నీలవిలోచనాః।
అతిక్లిష్టముఖాకారా దీర్ఘదంష్ట్రాబృహద్గళాః॥ (౧౫)
దహ్యమానోదరానిత్యం క్షుద్దుఃఖోత్పన్నవహ్నిభిః।
పిశాచాభూతనృత్తానాం హస్తతాళంవ్యతేనిరే॥ (౧౬)
ఇతిగాయత్సునృత్యత్సు భువనేషుముహుర్ముహుః।
లబ్ధకామేషుసర్వేషు సుఖితేషుతథాభృశమ్॥ (౧౭)
తావుభౌపుణ్యకర్మాణౌ వ్యాఘ్రపాదపతఞ్జలీ।
ఆనందాశ్రువిముఞ్చన్తౌ స్థితౌతత్రైవకేవలమ్॥ (౧౮)
తౌవిలోక్యదయాధారో భగవాన్భక్తవత్సలః।
వృణుతంవాఞ్ఛితానస్మ ద్వరానిత్యబ్రవీత్ప్రభుః॥ (౧౯)
ప్రసన్నవదనామ్భోజే ప్రపన్నార్తిహరేహరే।
గిరాగమ్భీరమధుర స్నిగ్ధయేవంప్రభాషిణి॥ (౨౦)
కింకర్తవ్యత్వసమ్మూఢౌ తావుభౌప్రీతచేతసౌ।
పరస్పరంపరంవక్త్రే పద్మాభేసమపశ్యతామ్॥ (౨౧)
పూర్వస్తయోర్మహాతేజా శ్చిరాత్పక్వతపఃఫలః।
బద్ధాఞ్జలిస్సపులకః వరంవవ్రేమహేశ్వరాత్॥ (౨౨)
భగవఞ్ఛయన్కయాకారి భవతేపూజనంపురా।
ఊరరీక్రియతాందేవ భవతాపరతోపియత్॥ (౨౩)
ఏషఏవవరంశమ్భో మమశ్రేయాన్నపశ్చిమః।
ప్రసీదమహ్యమిత్యుక్త్వా ప్రణనామనటేశ్వరమ్॥ (౨౪)
తతస్స్ఫురత్ఫణారత్న స్తత్ప్రసాదస్యగోచరః।
పునఃప్రణమ్యపరమం వవ్రేవరమనుత్తమమ్॥ (౨౫)

భగవన్ప్రాణినాఞ్చిత్తం ధ్యేయేభవతునిశ్చలమ్।
నృణాంరాగాదయఃక్లేశాః ప్రతిక్షణవిలక్షణాః॥ (౨౬)
ప్రయాన్తుసద్యోవిలయం స్మరణాత్తాణ్డవస్యతే।
నమస్తుచరణంసర్వే లోకాస్తాండవభూషణమ్॥ (౨౭)
మమమాధ్యన్దినేశ్చాపి మునీనామత్రవాసినామ్।
అలమ్భావశ్చనభవే ద్యుష్మత్తాండవదర్శనే॥ (౨౮)
అస్మిన్లోకేజనాస్సర్వే పరమానందమద్భుతమ్।
అనుభూయేహతృప్యన్తు సర్వేసన్తునిరామయాః॥ (౨౯)
నిస్తరన్తుమహాఘోరం సద్యస్సంసారసాగరమ్।
నపిబన్తుపునస్తన్యం మాతుర్దృష్ట్వైవతాండవమ్॥ (౩౦)
నశ్యన్తుఘోరపాపాని తమాంసీవారుణోదయాత్।
లభ్యన్తాంవాఞ్ఛితాస్సర్వే జనైరర్థామహత్తరాః॥ (౩౧)
తదత్రయత్కృతన్నృత్తం సర్వమంగళయాసహ।
సాక్షాద్భూయేహసర్వేషాం తజ్జాయేతసనాతనమ్॥ (౩౨)
వరఏషమస్తైవాసౌ వరేణ్యోమధురాకృతే।
ప్రసీదవరమేత్యుక్త్వా ప్రాణంసీద్భవనర్ధయే॥ (౩౩)
తతస్తథేతిదేవేన వరేదత్తేదయోత్తరమ్।
ఉత్థాయతౌమునీప్రీత్యా నృత్తలీలాంవితేనతుః॥ (౩౪)
అహోదేవస్యమహతీ దయాస్మాస్వన్యదుర్లభా।
ఇతిలోకాశ్చనన్నృతురా నన్దేనానివారితాః॥ (౩౫)
పుష్పశైలానివోత్తుఙ్గాన్ దర్శయన్తోమహీతలే।
వవర్షుఃపుష్పవర్షాణి సర్వేదేవాస్సవాసవాః॥ (౩౬)

తతోవాద్యానిసన్నేదుః భానుకంపాదిభిర్గణైః।
ఆహతాన్యాహతాస్తత్ర దేవదుందుభయోపిచ॥ (౩౭)
తత్రాన్తరేసురైస్సార్థం తౌపునర్మునిపుఙ్గవౌ।
ప్రణమ్యదండవద్భూమౌ ప్రాహష్టామ్ప్రమథేశ్వరమ్॥ (౩౮)
ప్రసీదపరమేశాన సర్వేషాన్నఃకృతేవిభో।
దివ్యమ్బరాభవతోప్రోక్త ద్దర్శయాద్యచిదమ్బరమ్॥ (౩౯)
సతద్విజ్ఞాపనంశ్రుత్వా తేషాంసదయమానసః।
చిదమ్బరన్దర్శయిష్యన్త న్నిరుక్తంజగాదసః॥ (౪౦)
శ్రీనటేశ్వరః॥ బ్రహ్మన్విష్ణోసురాస్సర్వే వ్యాఘ్రపాదపతఞ్జలీ।
శ్రుణుతోపనిషద్గీతం స్థానశ్చైతచ్చిదమ్బరమ్॥ (౪౧)
జ్ఞానమేవమమస్థాన న్తచ్చమాన్యైస్తవముచ్యతి।
ఏతజ్జానీతవిబుధాః వాక్యంలోకోపకారకమ్॥ (౪౨)
శరీరిణ్యాత్మనియథా స్థితోహంవిమలాకృతిః।
తథాప్రపఞ్చదేహేస్మి న్విహరామిచిదమ్బరే॥ (౪౩)
తస్యజ్ఞానస్యపర్యాయ శ్చిచ్ఛబ్దస్స్మర్యతేబుధైః।
చితశ్చైతస్యరూపాయా శ్చాంతరంయత్తదమ్బరమ్॥ (౪౪)
తస్మాద్భూమిహృదంతస్థం పుణ్డరీకాన్తరస్థితమ్।
దభ్రంవిపాపంగగనం చిదమ్బరమిహోచ్యతే॥ (౪౫)
తచ్ఛేదమితిజానీధ్వం యత్రాహముమయాసహ।
హరిదృష్టంయుష్మదర్థే కరోమ్యానందతాండవమ్॥ (౪౬)
అథోపదేశంవిబుధాః లబ్ధ్వాశమ్భోరనుత్తమమ్।
నిర్ణయాయపునస్తస్య ప్రణేముస్తన్నటేశ్వరమ్॥ (౪౭)

విబుధైర్వన్దితో దేవః ప్రణతార్తిహరశ్శివః।
తద్వ్యక్త్యర్థం శుభాం వాచ మాహ సంశయహారిణీమ్॥ (౪౮)
వేదాగమేషు ప్రథితా సభా కావ్యస్తి కాఞ్చనీ।
సురాసురమనుష్యాణా మలభ్యా సా చిరన్తనీ॥ (౪౯)
సా చిదమ్బరమేవేతి శబ్ద్యతే మునిపుంగవైః।
తస్మాన్మహాసభాదభ్రి సభా హ్యామసభాసభా॥ (౫౦)
చిదమ్బరస్య పర్యాయ స్తదేతద్ధి చిదమ్బరమ్।
సూతః॥ ఇతి నృత్తభువన్దేవో నిర్దిదేశ చిదమ్బరమ్॥ (౫౧)
అథ తౌ తాపసౌ దేవా మునయో గణపుఙ్గవాః।
శ్రుత్వేతి వాచమత్యన్తం గుహ్యాం శంకరభాషితామ్॥ (౫౨)
తన్నిర్దిష్టాం మహాభాగా స్తాన్తతాండవభూమికామ్।
సర్వే ప్రదక్షిణీకృత్య నమశ్చక్రుర్ముదాన్వితాః॥ (౫౩)
తతస్తామభిత స్తస్మై శ్శుద్ధైః పక్షైస్తు కాఞ్చనైః।
బధ్వా పునర్నవీచక్రు శ్శ్రియసే జగతాం సురాః॥ (౫౪)
యథా మేరుస్సమాసన్నాన్ కరోత్యాత్మసమాన్గిరీన్।
తథా స్వకీయపర్యన్త దేశాన్విబుధనిర్మితాన్॥ (౫౫)
గౌరవాదాత్మనశ్చక్రే సమానేవ చిదమ్బరమ్।
తస్మాత్తిల్వవనే తత్ర పంచక్రోశసమన్వితే॥ (౫౬)
దత్తమిష్టం హుతం వాపి సర్వం కోటిగుణమ్భవేత్।
తదారభ్య సనృత్తేశ స్తస్మిన్దివ్యే చిదమ్బరే॥ (౫౭)
ప్రకాశమానో దయయా నృణామపి దృశాం సదా।
మాధ్యన్దినఫణీన్ద్రాభ్యా ముమగ్రైశ్చ తపోధనైః॥ (౫౮)

స్తూయమానస్సమస్తైర్వా కరోత్యానన్దతాండవమ్।
దేవేశే దర్శయత్యేవం పరమానందతాండవమ్॥ (౫౯)

శ్రుత్వా తస్య పదామ్భోజ నూపురారావముత్తమమ్।
మృగాశ్చ పక్షిణస్సర్వే సమాగత్యాశుతత్క్షణాత్॥ (౬౦)

విస్మృతాహారసంచారా స్త్యక్తవైరాః పరస్పరమ్।
లబ్ధజ్ఞానాః క్రమేణైతే సర్వే స్థానస్య వైభవాత్॥ (౬౧)

అమ్బికాచరణామ్భోజ సన్నతాలోకతత్పరాః।
పతఞ్జలేశ్చిరాదాసీ త్తపసా దుష్కరేణ యత్॥ (౬౨)

అతులం సహసా ప్రాపు స్సకలం తత్తపఃఫలమ్।
పశూనాం పక్షిణాంచాపి భావన్దృష్ట్వా గణోత్తమాః॥ (౬౩)

ప్రణిపత్య పరం క్రుద్ధా నన్దీశాయ వ్యజిజ్ఞపన్।
ప్రసీద నందికేశాన శైలాందే శంకరప్రియ॥ (౬౪)

విజ్ఞాప్యమస్తి తచ్ఛ్రుత్వా సదృశం చిన్తయ ప్రభో।
నాథస్య నర్తనం యత్తు సర్వేషాం చాపి దుర్లభమ్॥ (౬౫)

దృష్టన్నారాయణేనాపి తపోభిరతిదుష్కరైః।
తదీదృశమిదం శంభో స్తాండవం సర్వజన్తుభిః॥ (౬౬)

దృశ్యమ్పశుభూవవశ్యాదై రపి నిత్యమనిర్గతైః।
ఏవం యేన వరశ్చమ్భో వృతస్తాపసమానినా॥ (౬౭)

సదురాత్మా గణద్రోహీ దండ్యోస్మాభిరతన్ద్రితైః।
విజ్ఞప్తస్తు శైలాది రేవం క్రుద్ధైర్గణోత్తమైః॥ (౬౮)

స్మయమానముఖామ్భోజః ప్రత్యువాచ గణేశ్వరాన్।
గణాశ్శృణుత భద్రం వ శ్శమ్భో రాకృతమద్భుతమ్॥ (౬౯)

కారుణ్యపారావారస్య లోకానుగ్రహకారిణః।
వ్యాఘ్రపాదపతఞ్జల్యోః ప్రీతోభూత్తపసాయతః॥ (౨౦)
తస్మాత్స్వామిస్వమూర్త్యయం యథేష్టం వినియుజ్యతామ్।
ఇతిచేతసికృత్వేశ స్తయోరేవతపస్వినోః॥ (౨౧)
అభీష్టంపూరయామాస లోకానుగ్రహకామ్యయా।
తస్మాద్బ్రహ్మాదయోదేవాః పిశాచాన్తాశ్చమానుషాః॥ (౨౨)
విప్రాద్యాశ్శ్వపచాన్తాశ్చ పశుపక్షిమృగాదయః।
సర్వేపశ్యన్తుసతతం చన్ద్రచూడస్యతాండవమ్॥ (౨౩)
సర్వేదర్శనమాత్రేణ ముచ్యన్తాంభవబన్ధనాత్।
తస్మాదీశప్రసాదస్య మాకృథ్వంప్రతిఘంగణాః॥ (౨౪)
తస్మైచాపినకర్తవ్యో రోషశ్శేషతపస్వినే।
ఇతిప్రసాదయత్యేవ గణసంఘాన్గణేశ్వరే॥ (౨౫)
అలంఘ్యశాసనేబ్రహ్మ విష్ణ్వాద్యైరపిదైవతైః।
యదాగణానాంవదనే శ్రీశభక్త్యావివర్ణతా॥ (౨౬)
నాపైతిస్మతదానన్దీ పునరేవమభాషత।
తథాపిదేవోదేవానాం బ్రహ్మాదీనామధీశ్వరః॥ (౨౭)
ఈశస్తిల్వవనేనాట్యం సావరోధస్తనోతియత్।
తస్మాద్రాజోపచారార్థం రక్షాకార్యాహిసర్వశః॥ (౨౮)
అమరత్వప్రదంయస్మా దమృతంచాపిగుప్తిమత్।
ఇత్యేవముక్త్వాగణపా నీశస్యప్రతిహారకః॥ (౨౯)
శంకరస్యగణాన్సర్వాన్ శశాససుయశాఃపతిః।
అథనన్దివచశ్శ్రుత్వా తేసర్వేగణపుఙ్గవాః॥ (౩౦)

భువనేశప్రధానంతం పునరేవేదమబ్రువన్।
సర్వోఽత్రసర్వజన్తూనాం దర్శయేద్యదితాండవమ్॥ (౮౧)
స్వతంత్రస్యవిభోఃకృత్యం కోనివారయితుంక్షమః।
ఏతావదస్మ్యాఙ్ఞాధిత్వ మత్ర హేమసభాన్తరే॥ (౮౨)
కేనవారక్ష్యతేసీమా సేవాకాలశ్చకీదృశః
ఇతితేషాంవచశ్శ్రుత్వా గణానాంగణరాట్స్వయమ్॥ (౮౩)
దిదేశతేభ్యస్సంరక్ష్యాన్ దేశాన్దేశకపుంగవః।
ఆరక్షకాన్సభాయాస్స్వ నంతరంగాన్సమంతతః॥ (౮౪)
తదనంతరకక్ష్యాయా భూతానాదిష్టరక్షణే।
అనంతరాయాఃకక్ష్యాయాః పిశాచానాదిశత్ప్రభుః॥ (౮౫)
తదనంతరకక్ష్యాయా స్తస్యాఃకాళీంస్వపార్శ్వగామ్।
పాలయిత్రీంవినిర్దిశ్య భైరవాదీంస్తతఃపరమ్॥ (౮౬)
రక్షకాన్కల్పయిత్వైవం కాలంచాకల్పయత్ప్రభుః।
తత్రపూర్వాహ్ణమధ్యాహ్నౌ సర్వేషాన్నాకవాసినామ్॥ (౮౭)
సిద్ధగన్ధర్వయక్షాణాం సాయాహ్నంసుదృశాన్నిశామ్।
చతుర్థైవంవిభజ్యైవ సేవావసరమీశితుః॥ (౮౮)
కల్పయిత్వానృణాం స్తద్వ త్సార్వకాలనిషేవణమ్।
తతఃపరంచయామిన్యాః పశ్చిమంప్రహరద్వయమ్॥ (౮౯)
స్వేచ్ఛావిహారసమయ మీశస్యారచయత్సుధీః।
అథబ్రహ్మాచవిష్ణుశ్చ విబుధాశ్చశతక్రతుః॥ (౯౦)
వ్యాఘ్రపాదోమునిశ్శ్రీమా న్సర్వేతేహృష్టచేతసః।
పతఞ్జలేమహాభాగ భవత్సంగవశాద్వయమ్॥ (౯౧)

వక్ష్యామహే మహేశస్య పరమానన్దతాండవమ్।
పరమేశదయాపాత్ర ఫణిరాజపతఞ్జలే॥ (౯౨)
ఇతి తే ప్రీతమనసః ప్రశశంసుర్ముహుర్ముహుః।
మనశ్చక్రుశ్చ తేవస్తుం సదా తత్రైవ పావనే॥ (౯౩)
తతస్తిల్వవనే తస్మిన్ సర్వే తాండవలాలసాః।
కృత్వాశ్రమాన్ప్రతిష్ఠాప్య లింగాన్యేషు యథావిధి॥ (౯౪)
త్రిసంధ్యమర్చయన్తస్తే సుగంధికుసుమాదిభిః।
న్యవసన్తాండవసుధా ధ్యాయధ్యాయమతంద్రితాః॥ (౯౫)
సూతః॥ య స్త్వేతమధ్యాయమసంగశత్రో రానందనృత్తప్రథమా
వతారమ్ । పఠేత్త్రిసంధ్యం ధుతపాశబంధో ముక్తో భవేద్యశ్చ శృణో
తి నిత్యమ్॥ (౯౬)

ఇతి శ్రీమత్స్కాన్దపురాణే చిదమ్బరమాహాత్మ్యే ఆనంద
తాండవ ప్రశంసో నామ అష్టాదశోఽధ్యాయః.

ఏకోనవింశోఽధ్యాయః.

సూతః॥ ఏతస్మిన్నంతరే బ్రహ్మా యియక్షుశ్చతురాననః।
భాగీరథ్యాస్తటం ప్రాప్య తత్రాంతర్వేదినామని॥ (౧)
దేశే విశాలాం విధివత్ శాలామకృత సానుగః।
తత్రసంభూతసంభారః పుణ్యే చాహని దీక్షితః॥ (౨)
ఆజుహావ హవిర్భాగహేతోస్సేస్త్రినధామరాన్।
ఆహూతా అపి తే ధాత్రా వాసవాద్యా దివౌకసః॥ (౩)

ఆజగ్ముర్నైవతద్యజ్ఞం హవిర్భాగేనిరాదరాః।
తతఃకిమేతదిత్యాహ సవిచార్యచతుర్ముఖః॥ (౪)

తిల్వారణ్యస్థితాన్సర్వాన్ దదర్శజ్ఞానచక్షుషా।
దేవతాహవిరాదాతు మానయేత్యథనారదమ్॥ (౫)

ప్రాహిణోత్తద్వనంబ్రహ్మా జ్ఞానార్ణవసుధాకరః।
సోఽపివేగాత్సమాగత్య నమస్కృత్యనటేశ్వరమ్॥ (౬)

సవిధేతస్యదేవస్య పరమానందనిర్భరాన్।
విలోక్యదేవాంస్తానేవ మబ్రవీన్నారదోమునిః॥ (౭)

యుష్మదాగమహేతోర్మాం ప్రాహిణోత్పద్మసంభవః।
సమాగచ్ఛతతత్రేతి ప్రణనామపునఃపునః॥ (౮)

నారదోక్తంవచశ్శ్రుత్వా సర్వేదేవాఃకృతస్మితాః।
ప్రత్యూచురేనంనృత్తేశ భక్తిభావితభావనాః॥ (౯)

ఆనన్దతాండవసుధా మాకంఠమ్పిబతాంహినః।
అపవర్గేథవాస్వర్గే హవిర్భాగేచనాదరః॥ (౧౦)

నారదోఽపినిశమ్యైవం వాక్యమేతద్దివౌకసామ్।
పిత్రేనివేదయామాస ప్రతిపాలయతేసురాన్॥ (౧౧)

లోకేశోఽపివచశ్శ్రుత్వా నారదస్యమహామతేః।
అన్విష్యామ్యహమేవేతి ప్రాపతిల్వవనంజవాత్॥ (౧౨)

ఆయాన్తందూరతోదృష్ట్వా ప్రాప్తదీక్షావిధింవిధిమ్।
గౌరవాదాశుతేప్రీతాః ప్రతిజగ్ముర్దివౌకసః॥ (౧౩)

అన్వితస్తైస్తతస్తీర్థే శివగంగాభిధానకే।
కృతస్నానవిధిర్దేవం ప్రణనామసభాపతిమ్॥ (౧౪)

తతఃప్రణమ్యదేవేశం మూలస్థాననివాసినమ్।
మునినావ్యాఘ్రపాదేన సహతస్యాశ్రమంయయౌ॥ (౧౫)
తత్రాసౌపార్శ్వయోర్దృష్ట్వా వాసవప్రముఖాన్సురాన్।
బద్ధాఞ్జలిపుటోబ్రహ్మా జగాదమధురంవచః॥ (౧౬)
అద్యాహమమరాస్సేద్రౌ యజ్ఞంకర్తుంకృతక్షణః।
యుష్మాభిర్భుజ్యతాం తత్ర హవిరగ్నౌవషట్కృతమ్॥ (౧౭)
ఇతితస్యవచశ్శ్రుత్వా బ్రహ్మణోనాకవాసినః।
కేవలన్నతమూర్ధాన స్తస్థురేవాకృతోత్తరాః॥ (౧౮)
దృష్ట్వాస్థితిమిమాంధీరాం దేవానాంపద్మసంభవః।
అజానన్నివభావజ్ఞో ప్రాహైరావతవాహనమ్॥ (౧౯)
దివాకసాంస్థితేరస్యా హేతురశ్రావినారదాత్।
తథైవదృష్టశ్చాస్మాభి స్త్వంకిమత్రకరిష్యసి॥ (౨౦)
ఇత్యుక్తోదేవదేవేన బ్రహ్మణాపద్మయోనినా।
భేత్తాగిరీణాంప్రాహేదం భీతోలోకపితామహమ్॥ (౨౧)
ప్రసీదదేవదేవేశ ప్రజాపతిపితఃప్రభో।
నాపరాధమిహాస్మాభి శ్శృణుతత్త్వంవదామ్యహమ్॥ (౨౨)
ఆనందతాండవామ్భోధా వగాధేచనిమజ్జతామ్।
స్వాధికారేతథాహారే విహారేచమనోననః॥ (౨౩)
క్షు స్త్వయ్యేవతదాహూయ నాగచ్ఛన్నమరాఇతి।
యదాదిష్టస్తుభవతా కరిష్యామోథనైవతత్॥ (౨౪)
వినయోదితమాకర్ణ్య వ్యాఘ్రపాదోబిడౌజసః।
యదాహవజ్రీతత్సత్య మితిబ్రహ్మాణమబ్రవీత్॥ (౨౫)

తథాపి సేవావసరే సేవన్తాస్తాండవేశ్వరమ్।
స్వస్వాంశేనతథాయజ్ఞే భాగాన్స్వాన్స్వాఞ్చభుఞ్జతామ్॥ (౨౬)
త్రిసహస్రమమీకిన్తు మునయః ప్రథిలౌజసః।
అనువ్రజన్తుత్వాంబ్రహ్మ న్నలఙ్కుర్వన్తుసంసదమ్॥ (౨౭)
వ్యాఘ్రపాదవచశ్శ్రుత్వా విబుధాస్సహవాసవాః।
తంప్రశస్యతథాగన్తుం యజ్ఞంధాత్రానుమేనిరే॥ (౨౮)
తతోమాధ్యందినిస్స్నైత్రై రనుగృహ్యపితామహః।
సేన్ద్రైస్సురైశ్చమునిభి స్సహశాలాంవివేశహ॥ (౨౯)

ఓం ఇతి శ్రీమత్స్కాన్దేపురాణే చిదంబరమాహాత్మ్యే బ్రహ్మతిల్వ
వనప్రాప్తిర్నామ ఏకోనవింశోధ్యాయః.

ఓం శ్రీసాంబనటేశాయనమః.

వింశోధ్యాయః.

సూతః॥ ఏతస్మిన్నంతరేరాజా సింహవర్మామహాయశాః।
తత్రతిల్వవనేకర్తు మాజగామమహాత్తపః॥ (౧)
ఋషయః॥ కస్సరాజామహాభాగ సింహవర్మేతివిశ్రుతః।
కిమర్థంచతపఃకర్తు మిహాయాత్తద్బ్రవీషినః॥ (౨)
ఇతితేషాంవచశ్శ్రుత్వా సూతఃపౌరాణికోత్తమః।
యథావత్కథయామాస సింహవర్మాశ్రితాంకథామ్॥ (3)
సూతః॥ పురామహేశోభగవాన్ సురాసురనిషేవితః।
కృత్వాచతుర్విధాంమాయాం సంహారమకరోత్ప్రభుః॥ (౪)

తదాజగదిదంభీమ మప్రజ్ఞాతమలక్షణమ్।
అనిర్దేశ్యమనిర్జ్ఞేయ మభూత్సుప్తమివాఖిలమ్॥ (౫)
తస్మిన్మహాతిసంహార సమయేపరమేశ్వరః।
రుద్రరూపధరస్సాక్షా దకరోచ్చండతాండవమ్॥ (౬)
పునస్స్వతంత్రో భగవా నిచ్ఛాశక్తిప్రచోదితః।
సంహారస్యాన్తసమయే స్వర్గంస్థాప్యస్వశక్తిషు॥ (౭)
ప్రకాశ్యచమహామాయాం తస్యామద్భుతసంసది।
నాదాదిపఞ్చతత్వాని ససర్జజగతాంప్రభుః॥ (౮)
శుద్ధమార్గంతతశ్చైవ సృష్ట్వావాచంచతుర్విధామ్।
మాతృకాయాస్తురీయాయా వర్ణానుత్పాద్యశంకరః॥ (౯)
ససర్జతేషాంప్రథమం మాత్రాత్రితయలక్షణమ్।
సర్గాదికృత్యసహితం ప్రణవంస్వప్రకాశకమ్॥ (౧౦)
తతశ్చవ్యాహృతీస్తేభ్యో గాయత్రీంలోకమాతరమ్।
తస్యాస్ససర్జభగవా న్సర్వాన్వేదానతంద్రితః॥ (౧౧)
తేభ్యస్ససర్జభగవా న్సప్తకోటిమహామనూన్।
ఉపమంత్రాస్తత స్తేభ్య స్తత్సంఖ్యాతాన్ససర్జహ॥ (౧౨)
తదన్యస్యాస్స్వమాయాయా స్తత్త్వజాతంససర్జహ।
కాలాద్యవనిపర్యన్తం చరాచరసమన్వితమ్॥ (౧౩)
తత్రస్థాన్యాత్మనస్స్వాని పుణ్యపాపానిభూతలే।
కాలక్రమేణపర్యాయా చ్ఛనైర్భోజయితుమ్పునః॥ (౧౪)
బ్రహ్మవిష్ణూసముత్పాద్య స్వాంగాదమితతేజసౌ।
సర్గపాలనకర్తారౌ శైలసాగరయోరుభౌ॥ (౧౫)

స్థాపయిత్వాతతస్సర్వం హితైషీదమువాచహ।
మహాన్తోవైదికామన్త్రా స్సర్వేయాగాయమత్కృతాః॥ (౧౬)
తేషామధ్యయనార్థాయ సృష్టాస్త్వేవద్విజాతయః।
యాగస్యాపిచసిద్ధ్యర్థం గావస్సృజిరేమయా॥ (౧౭)
హవిర్భిస్తద్భవైరేవ తైశ్చమన్త్రైర్ద్విజాతయః।
మత్ప్రీణనాయమన్త్రార్థా వగ్నౌజుహ్వతియేనరాః॥ (౧౮)
దుష్ప్రాపమన్యైస్తేస్వర్గం లభన్తేనాత్రసంశయః।
మదాగమేషుయేసక్తా శ్చర్యాయోగక్రియాపరాః॥ (౧౯)
సారూప్యాదధికాముక్తి స్తేషాంసిద్ధానసంశయః।
యేవైదికాపునర్యాగా న్నిష్కామాఃకుర్వతేద్విజాః॥ (౨౦)
త్రివిధామపివిందన్తి ముక్తిన్తేనాత్రసంశయః।
వేదాన్తనిరతాయేతు జ్ఞానినోవీతకల్మషాః॥ (౨౧)
మదాగమపరాయేచ జ్ఞానపాదేవ్యవస్థితాః।
ఉభయేపిచవిన్దన్తి సాయుజ్యమతిదుర్లభమ్॥ (౨౨)
ఉభయేషుచమార్గేషు కర్మబ్రహ్మపరేషుచ।
వేదాగమప్రసిద్ధేషు యేనతిష్ఠన్తిపాపినః॥ (౨౩)
చతుర్విధైశ్చతేదండ్యా దండైశ్శాస్త్రప్రచోదితైః।
అస్మాద్గ్రాహయితుంముక్తా శ్శాస్త్రార్థానధికారిణః॥ (౨౪)
ప్రవర్తయితుమేతాంశ్చ ధర్మాన్ స్థాపయితుంతతః।
నివర్తయితుమేవాస్మా దసతోనాధికారిణః॥ (౨౫)
ప్రవృత్తానప్యనుచితే మార్గేశాసయితుస్తథా।
అత్రరాజాహిశక్నోతి ప్రజాపాలనదీక్షితః॥ (౨౬)

రాజా దురాత్మనశ్శాస్తి రాజా కాలస్య కారణమ్।
ఏణాంకమౌళిర్భగవా నితినిశ్చిత్య చేతసా॥ (౨౭)
సర్వలోకాధిరాజ్యస్య శక్తిరిచ్ఛాన్నిరూప్య చ।
తతస్త్వాహూయ ధర్మజ్ఞో సవితుస్తనయావుభౌ॥ (౨౮)
నిగ్రహానుగ్రహాభ్యాఞ్చ ధర్మస్థాపనతత్పరౌ।
తయోరేకస్య భగవా న్దండం దత్త్వా జగత్ప్రభుః॥ (౨౯)
దక్షిణాశాపతిఞ్చక్రే త్రైలోక్యసమవర్తినమ్।
రాజ్ఞాంకకుదమన్యంచ కృత్వా ముకుటధారిణమ్॥ (౩౦)
అలంకృత్య చ భూషాభి రార్పయన్నాకినాం కరే।
నాకిన స్తమ్మహాభాగం తపనస్య తపఃఫలమ్॥ (౩౧)
శనైః ప్రాపయామాసు రగ్రస్మేరుమహీభృతః।
సమహేంద్రసభామధ్యే సమసింహాసనే స్థితః॥ (౩౨)
సశాస్తి సకలాముర్వీం సప్తసాగరసంవృతామ్।
తమారభ్య హి చత్వార స్తత్సమానపరాక్రమాః॥ (౩౩)
సదసద్వ్యక్తినిపుణా శ్శశాసుః పృథివీమిమామ్।
తేషాఞ్చ పంచమశ్శ్రీమాన్ రాజా లేఖేంద్రసంజ్ఞకః॥ (౩౪)
ఆసీద్భాగీరథీపూర పరిపన్థియశోఙ్కురః।
చిత్రజ్ఞేతస్య భూపస్య మహిష్యౌ శీలభూషణే॥ (౩౫)
ప్రథమాయాంతయో రాసీ త్సింహరూపధరస్సుతః।
అన్యస్యాశ్చ తథాఖ్యాతౌ పుణ్యలక్షణభూషణౌ॥ (౩౬)
సుమతిర్వేదవర్మేతి పుత్రావాస్తాం మహౌజసా।
తతః పితా తయోశ్శాంత స్తపః కర్తుం కృతోద్యమః॥ (౩౭)

అభిషేక్తుంసుతంజ్యేష్ఠ మాధిరాజ్యఇయేషసః।
తత స్తయోస్సుతోజ్యాయా న్సింహవర్మేతివిశ్రుతః॥ (౩౮)

పితరంప్రణిపత్యాహ వినయేనకృతాఞ్జలిః॥
యవీయసేగుణవతే తాతశుశ్రూషవేతవ॥ (౩౯)

అభిరూపాయపుత్రాయ దేహిరాజ్యశ్రియ స్త్వమామ్।
తపోవనమహంప్రాప్య తపశ్చరితుముత్సహే॥ (౪౦)

ఈదృశస్యవిరూపస్య నాధికారోఽవనేభువః।
ఏతౌ తేతనయౌతాత రాజ్యరక్షౌవిచక్షణౌ॥ (౪౧)

తస్మాదనుజ్ఞా స్తవసే దేహీతిప్రాణమత్సునః।
పితాతస్యవచశ్శ్రుత్వా తనయస్యమహామతేః॥ (౪౨)

తద్భావదర్శనాద్దుఃఖీ జగాదమధురంవచః।
జరయాపరిభూతోఽహ వ్బాలావేవతవానుజౌ॥ (౪౩)

అద్యత్వయితునిర్యాతే తపసేచతపోవనమ్।
గృహ్యేతరాజ్యమస్మాక మామిషగ్రాహిభిఃపరైః॥ (౪౪)

తస్మాచ్చతుర్విధాంసేనాం పరిగృహ్యక్రమాగతః।
పాలయత్వమిదంరాజ్య మేతదేవతప స్తవ॥ (౪౫)

పితు స్తథావిధంవాక్యం సనిశమ్యసహేతుకమ్।
ఉవాచపునరప్యేవం తపసేకృతనిశ్చయః॥ (౪౬)

తాతవిశ్వమ్భరాచక్ర ధౌరేయస్యతవప్రభో।
తపఏవమమానన్దం సుఖమాయుశ్చదాస్యతి॥ (౪౭)

తవ స్తప్తుంసదాశక్తో నైవరాజ్యమహంక్షణమ్।
తస్మాత్ప్రీతమనాదేహి తదనుజ్ఞామిహాద్యమే॥ (౪౮)

వింశో ధ్యాయః.

ఏవముక్తస్సుపుత్రేణ రాజ్యనిస్పృహచేతసా।
కేవలన్నమయామాస మూర్ధానంచింతయాకులః॥ (౪౯)

అనుజ్ఞాతఃకిలాసౌతు శమ్భుస్మరణతత్పరః।
ఏకఏవవినిర్గత్య ప్రతస్థేధరణీతలమ్॥ (౫౦)

జాహ్నవీతోయసంయుక్తే కృతస్నానోధసాగరే।
సవిధేతస్యతీరస్య వంగదేశమవాప్యసః॥ (౫౧)

అన్యేద్యుఃప్రావిశద్రాజ్యం పస్మాద్యావకనామకమ్।
తదతీత్యపునస్సోయ మాంధ్రదేశంసువిస్తృతమ్॥ (౫౨)

ప్రవిశ్యతన్నమస్కృత్య భీమనాథస్తదంతరే।
స్థానాన్యపితదన్యాని తత్రనత్వామహాయశాః॥ (౫౩)

విపులంసంపదాపూర్ణ మాంధ్రరాజ్యంవినేశసః।
శ్రీపర్వతస్తతోనత్వా తత్రభూధరనాయకమ్॥ (౫౪)

తద్గతేషుచతీర్థేషు స్నాత్వాసమ్యగతన్ద్రితః।
తతశ్చసర్వలోకేశ పార్వతీపతిభూషితమ్॥ (౫౫)

కాళహస్తిగిరిన్నత్వా నిర్గచ్ఛన్సశనైశ్శనైః।
రాతంతత్రగచ్ఛన్తం దృష్ట్వాచావధరంవనే॥ (౫౬)

రాజా॥ అహూయాత్రనిషీదేతి వాచమూచేమహీపతిః।
పినేస్మిన్కిమాశ్చర్యం పర్వతేచవనేచర॥ (౫౭)

చక్ష్వమమతత్సర్వ మితిపప్రచ్ఛతన్నృపః।
థపృష్టస్సభూపేన కిరాతోపికృతానతిః॥ (౫౮)

ఉపవిష్టస్తరోర్మూలే స్నిగ్ధచ్ఛాయభూతలే।
వృషబద్ధేషు ఖిఃపశ్వా దంగాసక్తశరాసనః॥ (౫౯)
కృంశాంగంపాదచారేణ ప్రత్యువాచమహీపతిమ్॥ (౫౯ ५)

ఇతి శ్రీమత్స్కాన్దేపురాణే చిదంబరమాహాత్మ్యే హిరణ్యవర్మకిరాత సంవాదోనామ వింశోధ్యాయః.

ఓం శ్రీసాంబనటేశాయనమః.

ఏకవింశోధ్యాయః.

కిరాతః॥ అహమస్మిన్మహాభాగ విపినేసత్వసంకులే।
శ్వభిస్సహమృగాన్వేషి సంచరామ్యద్యునాపథా॥ (౧

దృష్టమత్రమయావక్ష్యే తవేచ్ఛాయదితచ్ఛృణు।
యువాకశ్చిత్శునాసాకం చరత్యత్రాద్భుతాకృతిః॥ (౨

తటాకంచసుస్తీర్ణ మస్త్యపాత్రవనాంతరే।
తత్పయఃపీతమాత్రేణ జహాత్యేవజరాన్నృప॥ (౩

అన్యానిస్వాదుతోయాని క్లాంతిచ్ఛేదకరాణిచ।
కాంతానిపద్మకల్హారై రత్రతీర్థాన్యనేకశః॥ (౪

కిఞ్చసాధోసువిస్తీర్ణః మార్గోప్యస్తివనాంతరే।
అనిశ్చితాష్టదిగ్భాగ స్సర్వేషాంభ్రామకశ్చసః॥ (౫

అన్యస్మిన్పథివిస్తీర్ణే కోపిశాఖీప్రదృశ్యతే।
నిశ్చలాభవతిచ్ఛాయా తస్యస్నిగ్ధాశ్రమావహా॥ (౬

అలక్ష్యజనసంచారో ప్యేకోమార్గోమహామతే।

అస్తికూపోమహారాజ స్నైకస్మిన్నపివర్త్మని।
స్వచ్ఛాయామత్రపశ్యన్తో నిపతన్తిజనాఃక్షణాత్॥ (౮)
అత్రనిత్యప్రవాహాయా నద్యాస్తీరేమనోహరే।
చూతశాఖీమహానస్తి స్నిగ్ధచ్ఛాయస్సదాఫలీ॥ (౯)
మూలేతస్యపరంలింగం దృశ్యతేసతతంనృప।
కూపరూపాత్తదాసన్నా ద్బిలాన్నిర్గత్యసున్దరమ్॥ (౧౦)
కాచిన్నవామ్బుదశ్యామా కన్యాకువలయేక్షణా।
లింగంసమర్చయత్యేత ద్ద్విసంధ్యమ్పరయాముదా॥ (౧౧)
ఆరూఢతురగఃకశ్చిద్యు వాపాణౌధృతాంకుశః।
సరితంప్రవిశన్నిత్యం నిర్గచ్ఛన్నతులక్ష్యతే॥ (౧౨)
ఇత్యేతానిచదృష్టాని మయారాజన్మహావనే।
అలక్షితానిచిత్రాణి నగణ్యాంలేపరశ్శతమ్॥ (౧౩)
ఇతితస్యవచశ్శ్రుత్వా కిరాతస్యాధనూమిపః।
తల్లింగదర్శనాకాంక్షీ పునరాహవనేచరమ్॥ (౧౪)
లింగమత్రవనేప్రోక్తం చూతమూలనివాసియత్।
తద్దర్శయత్వమస్మాక ముపకారఃకృతోభవేత్॥ (౧౫)
ఇత్యుక్తస్సమహీపేన నిషాదోమాంసలోలుపః।
తతోఽతినిర్భయోహస్తే ధృతకోదణ్డసాయకః॥ (౧౬)
నిబిడోచ్ఛ్రితవృక్షేణ గత్వాకేనాపివర్త్మనా।
దర్శయామాసతల్లింగం రాజ్ఞేతస్మైమహాద్యుతిః॥ (౧౭)
సోఽపిభూపఃప్రసన్నాత్మా చూతమూలనివాసినః।
జగదానందమూలస్య సన్నిధింప్రాపశూలినః॥ (౧౮)

తతఃపరమయాభక్త్యా తం ప్రణమ్యజగద్గురుమ్।
తత్సమీపేప్రవాహిన్యాం కంపాసరితినిత్యశః॥ (౧౯)
కృతస్నానవిధిస్తస్య కుర్వన్పూజానిరంతరమ్।
లాభాయతత్ప్రసాదానాం తత్రోవాసచిరన్నృపః॥ (౨౦)
తస్యసేవారసన్మోక్తు మసహోయోసౌజనేశ్వరః।
శ్యామాకామ్బుభృతప్రాణః నివసన్ప్రీతచేతనః॥ (౨౧)
ఏకదాధృతకోదణ్డం స్థితమాత్మసమీపతః।
గుహాసంజ్ఞయాసమాహూయ నిజగాదవనేచరమ్॥ (౨౨)
దక్షిణార్ణవపర్యన్త మితోగత్వావనేచర।
స్వేచ్ఛయాతత్తదాశ్చర్యం దృష్ట్వాతద్భూమిసమ్భవమ్॥ (౨౩)
పాశ్చాత్యవారిధేస్తీరం గంతుమత్యాదరోమమ।
తస్మాద్దర్శయసర్వాంగం రమ్యంగమ్యమయత్నతః॥ (౨౪)
తస్మైవేదంసఖేకార్య మనుగన్తుమహంక్షమః।
తతస్సోపివచశ్శ్రుత్వా మహీపస్యజగాదచ॥ (౨౫)
పదమాత్రన్తునైవాత్ర గంతవ్యంకాననేప్రభో।
అస్యమధ్యగతేనాద్య దిగ్విభాగోనలభ్యతే॥ (౨౬)
ఏతస్యనైవపర్యన్తో దృష్టఃకైశ్చిదపిక్వచిత్।
అహమేవపురాగత్వా వర్త్మసంచిన్త్యకాననే॥ (౨౭)
ఆగమిష్యామితావత్త్వ మత్రతిష్ఠమహామతే।
ఇత్యుక్త్వాతమ్ప్రణమ్యాసౌ ధృతకోదండసాయకః॥ (౨౮)
వనవర్త్మవిచారార్థం త్యక్తభీతిర్వినిర్యయౌ।
ఆసాద్యసరణింసింధోః కాననాన్యపిపర్వతాన్॥ (౨౯)

ఆలోక్యశనకైఃకాలాత్ పునరాగత్యలుబ్ధకః।
ఏకాకినంమహీనాథం స్వస్యాగమనకాంక్షిణమ్॥ (౩౦)

ప్రణిపత్యవనేతస్మి న్యథాదృష్టమువాచసః।
గతోఽహంకాననేశ్రీమ న్దూరంయత్నేనదుర్గమే॥ (౩౧)

దృష్టన్నైవకిమప్యత్ర మయామార్గంవిచిన్వతా।
కిన్నుదూరేవనస్యాస్తే నదీకాచిద్విలోకితా॥ (౩౨)

తస్యాస్తీరేపివిపులే శ్రీమత్తిల్వవనంవిభో।
తన్మధ్యేఫుల్లహేమాబ్జ మ్మహత్తీర్థవరంశుభమ్॥ (౩౩)

తద్దక్షిణతటేరమ్యే వ్యాఘ్రరూపకరాంఘ్రికః।
కశ్చిదాస్తేమహాతేజా నిద్రావిష్టఇవానిశమ్॥ (౩౪)

దృష్ట్వేతస్మిన్మహాప్రాజ్ఞ నివృత్తోఽహన్తతోభియా।
ఏతానితత్రదృష్టాని త్వదాజ్ఞావశవర్తినా॥ (౩౫)

నిషాదస్యవచశ్శ్రుత్వా సింహవర్మాపితత్క్షణాత్।
ప్రీతచేతాస్సముత్థాయ తత్రగంతుంకృతోద్యమః॥ (౩౬)

వ్యాఘ్రరూపంతమేవాశు దర్శయేతివనేచరమ్।
ఉక్త్వాతద్గమనార్థాయ చూతమూలనివాసినమ్॥ (౩౭)

ప్రణిపత్యమహేశానం సహతేనవినిర్యయౌ।
కిరాతోపివనాన్తేన నృపమానీయదూరతః॥ (౩౮)

క్రమేణప్రాపయామాస రమ్యన్తిల్వవనాన్తరమ్।
సోపితత్రవనేదివ్యే తటాకస్యసమీపతః॥ (౩౯)

దదర్శతంతపస్యన్తం చిత్రార్పితమివానలమ్।
అథదృష్ట్వాంమహాభాగం భయవిహ్వలమానసః॥ (౪౦)

సమీపన్నగతస్తస్య ననివృత్తశ్చతత్క్షణమ్।
కస్త్వమిత్యత్రపృచ్ఛామి యదిశాపస్తదాస్యతి॥ (౪౧)
ఇతినిశ్చితకర్తవ్యః కేవలన్నిశ్చలస్థితః।
స్థిత్వాపైవఞ్చిరన్తత్ర విస్మయాకులమానసః॥ (౪౨)
పశ్యన్తస్యవపుశ్శాన్తం పునశ్చిన్తాపరోభవత్।
అస్యాసన్నకృతస్నాన మూర్తిరార్ద్రంచవల్కలమ్॥ (౪౩)
ఏతచ్చకించపాలాశం పలాశంచనవోచ్ఛ్రితమ్।
కుశానామ్మూర్తిరార్ద్రైవ ముఞ్చన్తిసమిధోరసాన్॥ (౪౪)
పుష్పాణ్యపచితాన్యద్య వ్యాకోచానిశనైశ్శనైః।
జటాభారోపిముక్తాభా ఞ్జలబిన్దూన్విముఞ్చతి॥ (౪౫)
తస్మాత్ప్రివృత్తమాత్రోయం సమాధిస్తుమహాత్మనా।
అద్యైవపునరప్యేష మౌనంముఞ్చేతవానవా॥ (౪౬)
కిఙ్కరోమీతిచిన్తాభి ర్డోలాయితమనాశ్చిరమ్।
వినయేనభయేనాపి ప్రాణమత్తన్తపోనిధిమ్॥ (౪౭)
ప్రణిధాయమహానన్ద మయమానన్దతాణ్డవమ్।
విరరామమహాయోగీ విశ్వవిజ్ఞానతత్పరః॥ (౪౮)
అథేన్దుమౌళిపాదాబ్జ చిన్తాసంతతసక్తయా।
విభేదంచత్రికాలస్య జానాతిస్మధియాభృశమ్॥ (౪౯)
గతస్యవర్తమానస్య కాలస్యాపిభవిష్యతః।
స్థితింవిచిన్త్యచిత్తేన చిరన్నిర్మలచేతనః॥ (౫౦)
కాలేప్రవృత్తయానేఽస్మి సూర్యవంశసముద్భవః।
మనోఽస్తుపఞ్చమశ్శ్రీమా న్నాభమేరద్యహిశానితా॥ (౫౧)

తస్యభూపస్యపుత్రాణాం త్రయాణామయమగ్రణీః।
సింహవర్మేతివిఖ్యాత స్తం విదిత్వాతపోనిధిః॥ (౫౨)

పశ్యన్పురస్థితంభీతం కృతాఞ్జలిపరిగ్రహమ్।
స్వాగతంకింతవాద్యేతి సింహవర్మాణమబ్రవీత్॥ (౫౩)

ఏవముక్తోమునీన్ద్రేణ సింహవర్మా చసాదరః।
పునఃకృత్వానతిస్తస్మై ముదంచమహతీందధౌ॥ (౫౪)

అవలమ్బ్యకరేణాథ మునిఃకమలశోభినా।
భూపమత్రనిషీదేతి సన్నివేశ్యాసనాన్తికే॥ (౫౫)

ఆగతఃకింత్వమేకాకీ దుర్గమేస్మిన్వనాన్తరే।
కారణంకథయస్వేతి తమపృచ్ఛత్తపోనిధిః॥ (౫౬)

ఓమితిస్కాన్దేపురాణే చిదమ్బరమాహాత్మ్యే హిరణ్యవర్మతిల్వ
వనప్రాప్తిర్నామ ఏకవింశోధ్యాయః.

ఓం శ్రీసాంబనటేశాయనమః.

ద్వావింశోధ్యాయః.

సింహవర్మా॥ ప్రథమోగౌడనాథస్య రాజ్ఞస్సూనురహమ్మునే।
మమద్వౌమహితౌప్రాజ్ఞా వనుజౌపుణ్యలక్షణౌ॥ (౧)

త్వత్కటాక్షేణతన్ముక్త్వా భవబన్ధంభయఙ్కరమ్।
ప్రాప్తుమీశపదామ్భోజం పరమానన్దదాయకమ్॥ (౨)

రాజ్యభారస్యదుఃఖాని త్యక్త్వాసర్వాణిచేతసా।
నిర్గతోఽహంతపఃకర్తుమేకాకీమునిపుంగవ॥ (౩)

సింహవర్మవచశ్శ్రుత్వా వ్యాఘ్రపాదో మహామునిః।
విషణ్ణో విస్మితో భూత్వా వ్యాజహార నృపాత్మజమ్॥ (౪)

వ్యాఘ్రపాదః॥ ధర్మతో రాజ్యభారస్య ధారకోసి మహామతే।
పితా చ తే జరావిష్టో నైవహ స్తుం క్షమః పరాక్॥ (౫)

ఏవం స్థితే పరిత్యజ్య సర్వన్నిస్పృహచేతసః।
తపశ్చర్యా వనాన్తే తే యుక్తన్న ప్రతిభాతి మే॥ (౬)

సింహవర్మా॥ రాజ్యన్నైవాహమర్హామి సింహరూపధరో మునే।
తస్మాద్రాజ్యేన మే వాఞ్ఛా న చ రాజ్యభరే ధునా॥ (౭)

కిన్ను నాకం గతే తాతే మమ భూమిధురన్ధరే।
అస్మద్రాజ్యస్య రక్షార్థై దక్షా నైవ మమానుజౌ॥ (౮)

తస్మాదద్య కృపాధార విశ్వక్లేశవినాశక।
కేవలమ్మమ రక్షార్థై కారుణ్యం కురు సువ్రత॥ (౯)

వ్యాఘ్రపాదో వచశ్శ్రుత్వా సదయమ్మునిపుంగవః।
ముక్తో యం సింహరూపేణ యది సద్యో నృపాత్మజః॥ (౧౦)

వసుధాం బాహువీర్యేణ సకలామ్పాలయిష్యతి।
అద్య మే సింహరూపత్వాన్ముక్తిం వాఞ్ఛా మునీశ్వర॥ (౧౧)

అద్య నాస్తి త్వనేనోక్తం వ్యక్తమేవ సుదుఃఖినా।
యది కిన్తు న శేశోయ మస్య రక్షాఙ్కరిష్యతి॥ (౧౨)

సర్వాణి శివకార్యాణి కర్తుం యోగ్యో భవేదయమ్।
విభావ్యైవం చిరంచిత్తే శివజ్ఞానైకతత్పరే॥ (౧౩)

అత్రాస్వక్షణమిత్యుక్త్వా భూపం ప్రాపత దాశ్రయమ్।
యత్రాస్తే భగవాన్ప్రీతః పతఞ్జలిమహామునిః॥ (౧౪)

సీమాదురవగాహస్య శబ్దామ్భోధేరనుత్తమః।
తత్సమీపంసమాగత్య వ్యాఘ్రపాదమునిర్ముదా॥ (౧౫)

విస్తరాదాగమంతస్మై తస్యరాజ్ఞోన్యవేదయత్।
సోఽపితత్రవచశ్శ్రుత్వా తేనసాకంకృతాఞ్జలిః॥ (౧౬)

సేవావసరమాలోక్య నటేశస్యాన్తికంయయౌ।
అథతస్మిన్గతేసద్య స్సింహవర్మామహీపతిః॥ (౧౭)

వివేశమహతీంచిన్తాం పరిశూన్యేనచేతసా।
అవిజ్ఞాతప్రవృత్తస్య సర్వగస్యనిరంతరమ్॥ (౧౮)

స్వేచ్ఛయాహ్యన్యథాకర్తుం కస్సమర్థోవిధేర్బలమ్।
అద్యదృష్టోమునీన్ద్రోఽపి గతఏవవనాన్తరమ్॥ (౧౯)

కింకరోమీతినిర్విణ్ణః ఖిద్యమానేనచేతసా।
అధ్యాసిష్టాశ్రమతరో రసహాయస్త్వథోన్నృపః॥ (౨౦)

అథతౌతాండవసుధా రససంతుష్టమానసౌ।
ఆవేదతేనరేన్ద్రస్య ఆగమేసింహవర్మణః॥ (౨౧)

నవిద్వోనటరాజోఽస్మై ప్రసీదేత్కృపయేతివా।
యావన్నివేదయిష్యావో నటేశాయతదాగమమ్॥ (౨౨)

ఇతినిశ్చిత్యతౌచిత్తే దేవదేవంప్రణేమతుః।
కరుణార్ద్రావమీస్తుత్వా కాలజ్ఞావృగ్భిరీశ్వరమ్॥ (౨౩)

వృత్తంతస్యనటేశాయ తౌవిజ్ఞాపయతాముభౌ।
మునీ॥ ప్రసీదదేవదేవేశ పార్థివఃపంచమోమనోః॥ (౨౪)

సింహవర్మాతపఃకర్తు మాయాసీదస్మదాశ్రయమ్।
దయయాతాండవంతస్మై దర్శయిత్వామహేశ్వర॥ (౨౫)
సింహత్వమపనీయైనం త్రాయస్వేతి ప్రణేమతుః।
ఏతదాకర్ణ్యభగవా నిందుమౌళిర్దయానిధిః॥ (౨౬)
ప్రోవాచమునిశార్దూలౌ ప్రౌఢగమ్భీరయాగిరా।
శ్రీమహేశ్వరః॥ జానేహమాగతంలస్య తావకంచమనీషితమ్॥ (౨౭)
తదద్యైవకరిష్యామి తస్యవామపియద్ధితమ్।
అస్మింస్తీర్థవరేరమ్యే శివగంగావరాభిధే॥ (౨౮)
సంస్నాప్యసింహవర్మాణ మాసయత్వమ్మదంలికమ్।
అతఃపరంవిచిత్రాయా మచ్ఛక్తేర్ద్రశ్యతాంగతిః॥ (౨౯)
మాధ్యన్దినిమిమతిప్రౌఢ మాదిదేశమహేశ్వరః।
తతస్సపరమఃప్రీతః పతఞ్జలిసమన్వితః॥ (౩౦)
జగామసత్వరంతస్య సమీపంసింహవర్మణః।
అత్రాన్తరేనిమిత్తాని శుభాన్యాసన్మహీక్షితః॥ (౩౧)
తానిదృష్ట్వాససంప్రీతః పశ్యన్నాస్తాగమంమునేః।
తతఃప్రసన్నమనసా తావాగత్యమునీశ్వరౌ॥ (౩౨)
ధన్యోసీతిమహాభాగం సింహవర్మాణమూహతుః।
సింహవర్మన్మహారాజ శృణుదేవదయామితః॥ (౩౩)
హరిబ్రహ్మాదిదేవానా మావయోశ్చాపిదుర్లభమ్।
ఆనందతాండవంతుభ్యం దర్శయిష్యతిశంకరః॥ (౩౪)
తత్త్వంతీర్థవరేహ్యస్మిన్ శివగంగాభిధేద్రుతమ్।
స్నాత్వాపశ్యసభాధీశ పాదాబ్జంతాండవోజ్జ్వలమ్॥ (౩౫)

దుశ్చరంతుతపఃకృత్వా యదాప్నోషితదాప్నుహి।
ఇతితద్వచనంశ్రుత్వా రాజావిస్మృతమానసః॥ (౩౬)
ప్రశస్యసత్సంగఫలం స్నాతుంతీర్థమవాతరత్।
మమజ్జశివగంగామ్భ స్యసౌసింహవపుర్నృపః॥ (౩౭)
ఉన్మమజ్జస్ఫురత్కాన్తి ర్దధౌదేహంహిరణ్మయమ్।
శివగంగామ్బుసస్తస్మా దున్మజ్జన్సమహీపతిః॥ (౩౮)
మహార్ణవజలాదుద్య ద్బాలాదిత్యఇవాబభౌ।
హిరణ్మయవపుశ్చాయం తద్దృష్ట్వామునయస్సురాః॥ (౩౯)
తతోహిరణ్యవర్మేతి నామతస్యాభిచక్రిరే। (౩౯½)

ఓమితి శ్రీస్కాన్దేపురాణే చిదంబరమాహాత్మ్యే హిరణ్యవర్మ వరలాభోనామ ద్వావింశో ధ్యాయః.

ఓం శ్రీసాంబనటేశాయనమః.

త్రయోవింశోధ్యాయః.

సూతః॥ తతోమంధ్యందినిస్తస్య మహీపస్యమహాతపాః।
ఉపదిశ్యమహామంత్ర మక్షయానందకారణమ్॥ (౧)
వేదానామపితంమృగ్యం యోగిబృన్దనిషేవితమ్।
దర్శయామాసభూపాయ దివ్యన్తత్రచిదమ్బరమ్॥ (౨)
నటేశోపితదాతస్మై కారుణ్యార్ణవచంద్రమాః।
తాండవందర్శయామాస సచ్చిదానందలక్షణమ్॥ (౩)
ఆలోక్యాక్షిసుధాసార మంగహారమనోహరమ్।
ఆనందతాండవంశమ్భో రవాఙ్మనసగోచరమ్॥ (౪)

ప్రస్విన్నసర్వావయవః ప్రస్ఫురత్పులకోత్తరః।
ప్రసృతానందసలిలః ప్రౌఢగద్గదికస్వనః॥ (౫)
ప్రణమ్య దండవద్భూమౌ దేవదేవం సభాపతిమ్।
బద్ధాఞ్జలిరథోత్థాయ స్తుత్వా స్తుతిభిరీశ్వరమ్॥ (౬)
పరమానందవివశ స్స రాజేతివ్యజిజ్ఞపత్।
ఇంద్రోపేన్ద్రాదిదుర్దర్శ మిందులేఖావతంసకమ్॥ (౭)
ఆనందతాండవమహం మద్రాక్షం త్వదనుగ్రహాత్।
తత్త్వాతీతమహానంద మయమానందతాండవమ్॥ (౮)
ఉరరీకుర్వతో యోగి ధ్యేయస్యాప్యేతదహోఃకృతే।
అవతీర్య భువం హైమీం సభామాశ్రిత్య తిష్ఠతః॥ (౯)
యాని తే శివ కార్యాణి తాని కర్తుం త్వదాజ్ఞయా।
శక్తిస్తే హి మమ బ్రహ్మన్ కైలాదేరివ శంకర॥ (౧౦)
భగవానితి విజ్ఞప్తః ప్రీతచేతా మహీభుజా।
ముంచన్నివ సుధావృష్టిం నిజగాద మహీపతిమ్॥ (౧౧)
త్వద్భక్త్యా పరితుష్టోస్మి నృపశార్దూల సువ్రత।
క్రియతే యత్త్వయా కృత్య మేతయోరేవ సర్వదా॥ (౧౨)
ప్రీతయే మే భవత్యేవ తదేతత్క్రియతామిహ।
దేవస్యాజ్ఞాంతథేత్యాశు కృత్వా శిరసి భూపతిః॥ (౧౩)
ప్రసన్నవదనో దేవం ప్రణిపత్య వినిర్యయౌ।
మునినా వ్యాఘ్రపాదేన తతో విశ్వహితైషిణా॥ (౧౪)
శ్రీమూలస్థానదేవస్య సన్నికర్ష మనీయత।
మాధ్యందినిరసౌ తస్మై దర్శయన్నత్ర తాండవమ్॥ (౧౫)

జగాదమధురంవాక్యం వినయావనతంనృపమ్।
ప్రథమంనృపశార్దూల పూజితోఽయంమయాశివః॥ (౧౬)
ఏతత్ప్రసాదలాభేన దృష్టవానస్మి తాండవమ్।
ఇత్యుక్త్వాతన్మహాలింగం మూలస్థాననికేతనమ్॥ (౧౭)
నత్వాస్వయ న్తథాభూమే ర్నమయామాసనాయకమ్।
స్వనామచిహ్నేస్థానేచ యల్లింగంస్థాపితమ్పురా॥ (౧౮)
తస్యాప్యకారయత్పూజాం సాదరేణమహీభుజా।
తతోనాగపురంసద్యః ప్రాపయిత్వాజనేశ్వరమ్॥ (౧౯)
ప్రణమయ్యచదేవేశం భాగధేయంవతంజలేః।
ఉపమన్యుప్రసూపాద ఉపసంగృహ్యపార్థివమ్॥ (౨౦)
ప్రదర్శ్యతస్యైరాజాన మేవంవత్యైవచోబ్రవీత్।
ప్రియేత్వంహిపురాయస్త్మై రుపమన్యుమజీజనః॥ (౨౧)
అయత్నలబ్ధస్సోయ స్తే సూనురద్యసమాగతః।
ఇతిప్రీత్యాదదౌతస్యై పుత్రత్వేతంమహామునిః॥ (౨౨)
ఇతిదత్తోమునీన్ద్రేణ పుత్రత్వేనరాధిపః।
సహసాజననీంప్రీతో వవందేతత్పదౌపునః॥ (౨౩)
సాధ్వీసాపిమునేర్భార్యా ఫుల్లపద్మసమానసా।
వంశచూడామణిర్దత్తో దేవేనేతితమాదదే॥ (౨౪)
అథప్రసన్నహృదయే తాభ్యాంప్రీత్యువలాలితే।
మనువంశధరేతస్మి న్వర్తమానేతదాశ్రమే॥ (౨౫)
పాతయన్నితరాంతస్మి న్దృష్టింకారుణ్యగర్భితామ్।
సమునిస్థానమాహాత్మ్య ముపదేష్టుమ్ప్రచక్రమే॥ (౨౬)

వ్యాఘ్రపాదః॥ అంబికారమణశ్శంభు రవాఙ్మనసగోచరః।
అఖండపరిపూర్ణోపి నైవకేనాపిలక్ష్యతే॥ (౨౭)
తథాపినృపశార్దూల దయయాచోదితశ్శివః।
దృశ్యోన్నృత్యతిజన్తూనాం చార్మణేనాపిచక్షుషా॥ (౨౮)
కిఞ్చముక్తిప్రదాయీని జంతూనాంచంద్రశేఖరః।
ఆదౌస్థానాన్యనేకాని భువిదివ్యానినిర్మమే॥ (౨౯)
తేష్వష్టషష్టిస్థానాని ముక్తిదాయీనిభూతలే।
ప్రథితానిమహేశస్య సదాసాన్నిధ్యహేతవః॥ (౩౦)
తేషుస్థానేషుష్ట్రత్వాహు ర్ముఖ్యానిమునయోనృప।
తేషుచాత్యంతముఖ్యాని త్రీణ్యేవాహుర్మహర్షయః॥ (౩౧)
పుండరీకపురంత్వేతత్ కాశీచకమలాలయమ్।
ఏషుస్థానేషుయేనిత్య ముషిత్వాకుర్వతేతపః॥ (౩౨)
కాలక్రమేణముచ్యన్తే తేసర్వేక్షేత్రవైభవాత్।
ఏషాంత్రయాణాంస్థానానాం కోవర్ణయతివైభవమ్॥ (౩౩)
యజ్జన్తుర్లభతేముక్తిం దర్శనాన్మరణాజ్జనేః।
తత్రాప్యస్యమహాభాగ స్థానవర్యస్యవైభవం॥ (౩౪)
సర్వాతిశాయిశ్రోతవ్యం తాపత్రయహరంసతామ్।
కదాచిన్నవయంజాతాః కమలాలయసీమని॥ (౩౫)
కాష్ఠవచ్చపరిత్యక్తం కాశ్యాన్నైవకళేబరమ్।
అత్రకేవలమాసీనా ముక్తావర్తామహేవయమ్॥ (౩౬)
సభాయాంనృత్యతశ్శంభో స్సదాపాదాబ్జదర్శనాత్।
సచముక్తోభవత్యేవ యస్తుతిల్వవనంసకృత్॥ (౩౭)

యదృచ్ఛయాసమాగత్య పశ్యత్యానందతాండవమ్।
కిముతాత్రనరోనిత్యం నివసంశ్చిస్సభాన్తికే॥ (౩౮)
ఆనన్దతాండవంపశ్యన్ నిత్యంనేష్యత్యనేహసమ్।
చిదమ్బరమిదన్త్వావ తాం కాశీవన్నైవముక్తిదమ్॥ (౩౯)
ఇతీదంయేపరిత్యజ్య కాశీంగచ్ఛన్తిమానవాః।
తేషాన్దేహవసానేపి ముక్తింనైవదదాతిసః॥ (౪౦)
చిదంబరావమానేన ప్రసీదేచ్చనశంకరః।
వసన్తశ్చాత్రమనుజా మహేశసమతేజసః॥ (౪౧)
జీవన్ముక్తాశ్చదృశ్యన్తే జగద్వ్యాపారనిష్ఠితాః।
తదీదృశన్త్వయాదృష్టం స్థానేశంకరతాండవమ్॥ (౪౨)
సర్వమంగళయాదృష్టం భవతఃకిమతఃపరమ్।
మాన్యోసిభువనైస్సర్వై రస్మాదప్యధికన్నృప॥ (౪౩)

ఇతిశ్రీమత్ స్కాన్దేపురాణే చిదమ్బరమాహాత్మ్యే వ్యాఘ్రపాద హిరణ్యవర్మసంవాదోనామ త్రయోవింశోధ్యాయః.

ఓం శ్రీసాంబనటేశాయనమః.

చతుర్వింశోధ్యాయః.

వ్యాఘ్రపాదః॥ కిఞ్చతేకథయిష్యామి స్థానస్యాస్యచవైభవమ్।
ఇతిహాసపురాణేషు శ్రూయమాణమ్పునఃపునః॥ (౧)
అస్తిశౌనకఇత్యుక్తో భృగూణామగ్రణీర్మునిః।
యముద్దిశ్యసముద్భూతా శ్రూయతేభారతీకథా॥ (౨)

సకదాచిత్పరిజ్ఞాన పరిపూర్ణంశిలాదజమ్।
పప్రచ్ఛార్థమిదన్నత్వా పర్యాయపరమేశ్వరమ్॥ (౩)
శౌనకః॥ తాండవంతనుతేశమ్భు స్సర్వమంగళయాసహ।
జగతాముపకారాయ త్రిసంధ్యమితినశ్శ్రుతమ్॥ (౪)
దివివాభువివాతత్తు పర్వతేవాజలేపివా।
వనేవోపవనేవాపి తథాపితృవనేపివా॥ (౫)
మండలేచండభానోర్వా బింబేవాశీతరోచిషః।
స్థానేష్వేతేషుధామేషు కుత్రదృశ్యేతతాండవమ్॥ (౬)
ఇతిపృష్టస్సమునినా శైలాదిశ్శంకరప్రియః।
ప్రహర్షమతులంప్రాప్య శౌనకన్తమభాషత॥ (౭)
నందీ॥ కైలాసేసర్వదాదేవ స్తాండవన్తనుతేమునే।
కేవలన్తముమాదేవీ పశ్యత్యన్యోనపశ్యతి॥ (౮)
పుణ్డరీకపురేకిన్తు భగవాననిశంశివః।
శ్రీమద్దభ్రసభామధ్యే తనోత్యానందతాండవమ్॥ (౯)
కైలాసేవిహితంయత్తు నృత్తంకాలస్యవైరిణా।
కాత్యాయన్యైకయాదృష్టం కాదాచిత్కంచతద్ద్విజః॥ (౧౦)
యత్తుహేమసభామధ్యే రచితంచన్ద్రమౌళినా।
తత్సనాతనమిత్యాహు స్సర్వదృశ్యఞ్చశౌనక॥ (౧౧)
దిదృక్షౌతవయద్యస్తి తత్రత్వంగన్తుమర్హసి।
నాపరంశివగంగాయా స్తీర్థంస్థానఞ్చిదమ్బరాత్॥ (౧౨)
తస్మాన్నాన్నావరోమంత్రో నాస్తిదేవోనటేశ్వరాత్।
తదాలోక్యాప్మహిఫల ఞ్చార్మణసైవ్యవచక్షుషః॥ (౧౩)

ఇత్యుక్తో యోగివర్యేణ శౌనకో మునిసత్తమః।
ఏతత్తిల్వవనం రాజన్ సత్వరం ప్రాప పావనమ్॥ (౧౪)
అత్ర స్నాత్వా మహాతీర్థే శివగంగాభిధానకే।
చకారదుష్కరతరం తవస్తాండవదర్శనాత్॥ (౧౫)
సంవత్సరాన్తే భగవాం స్తస్మై కారుణ్యసాగరః।
దర్శయామాస మునయే శ్రీమత్తాణ్డవమద్భుతమ్॥ (౧౬)
స దృష్ట్వా పరమానన్ద మయమానందతాణ్డవమ్।
స్వయన్ననర్తహర్షేణ పులకాఞ్చితవిగ్రహః॥ (౧౭)
ఆనన్దాశ్రుపరిక్లిన్న దృష్టిర్విరచితాఞ్జలిః।
తుష్టావఋగ్భిర్భగవాం సుత్యంసుమనసాంగణైః॥ (౧౮)
స్తుత్యం తే భగవాఞ్ఛంభు ర్దదౌ తస్మై వరద్వయమ్।
బహ్వృచామాధిపత్యంచ ఋక్శాఖాసూత్రకారితామ్॥ (౧౯)
వరద్వయఞ్చ లబ్ధ్వైవం మహేశాన్మునిపుంగవః।
ఆసిష్టాత్రాచిరేణాత్ర శాస్త్రీచర్యాఞ్చకారహి॥ (౨౦)
ఏవమస్య మహాభాగ స్థానవర్యస్య వైభవమ్।
పునర్నిర్బోధమాహాత్మ్యం పుండరీకపురస్యతు॥ (౨౧)
కదాచిజ్జైమినిమునిః కర్మకాండప్రవర్తకః।
సామ్నాంసహస్రశాఖానాం పారందృష్ట్వా మహామతిః॥ (౨౨)
ఆకర్ణ్య వైభవం శ్రీమాన్ స్థానస్యాస్య మహాద్భుతమ్।
శిష్యైస్సహ సమాగమ్య తిల్వారణ్యమిదమ్మహత్॥ (౨౩)

శీతలేశివగంగాయాం స్నాత్వాపాథసిపావనే।
దృష్ట్వాచిదమ్బరన్దివ్యం దేవంసమ్పూజ్యభక్తితః॥ (౨౪)
తురీయపాదశ్రుతిభిస్తోత్రైస్తుత్వానటేశ్వరమ్।
సంప్రాప్తసర్వకామోసౌ గాణాపత్యమవాప్తవాన్॥ (౨౫)
సామగానప్రియస్యాస్య శమ్భోరానన్దతాండవమ్।
అత్యంతవశ్యాద్భాగస్య న్నద్యాప్యాలోకతేమునిః॥ (౨౬)
సర్వేవసిష్ఠప్రముఖా మునయోనారదాదయః।
పరోక్షఫలదాయీని త్యక్త్వాస్థానానిభూతలే॥ (౨౭)
సదావసన్తిచాతుష్యే శంకరానందతాండవే।
ముక్తిదేదృష్టమాత్రేణ స్థానేఽస్మిన్మునిపుంగవాః॥ (౨౮)
అపిచాకర్ణయాస్మాక మత్రాగమనకారణమ్।
అలభ్యస్యచసంసిద్ధి మావాసాభిరతి స్తథా॥ (౨౯)
మధ్యందినేసపిత్రాహం సమాదిష్టోమహీపతే।
అత్రతిల్వమహారణ్యే కృత్వోటజమనాకులః॥ (౩౦)
తపస్యన్సతతంప్రీతో నివసన్వత్సరాన్బహూన్।
అత్రాద్భుతానివసతో మమజాతాన్యనేకశః॥ (౩౧)
చరితానినతానీహ సంఖ్యాతుంశక్నుమోవయమ్।
ఏతావన్త్యేవచాన్యాని జిజ్ఞాసాస్తేమయానృప॥ (౩౨)
ఇతఏవతపశ్చారు ఇతోవైవ్యాఘ్రపాదతా।
ఇతోహిదారస్వీకార ఇతఃపుత్రాప్తిరేవచ॥ (౩౩)
ఇతఏవమహాదేవ స్తస్మైక్షీరాబ్ధిమానయత్।
ఇతోహిదేవకీసూను ముపమన్యోరదీక్షయత్॥ (౩౪)

ఇతశ్శివాగమార్థాశ్చ సకృష్ణో బోధితస్సుఖాత్।
ఇతో హిమాలస్థానేశ పూజనాత్సర్వసిద్ధయః॥ (౩౫)
ఇతో మునీనాంసర్వేషాం సమాగమమహోత్సవః।
ఇతశ్చదృష్టో భగవా నీశభక్తః౽పతఞ్జలిః॥ (౩౬)
ఇతో విష్ణువిరించాది దుర్లభంతాండవామృతమ్।
ఆపామపాయయచ్ఛంభు రస్యతృష్ణానివర్తనమ్॥ (౩౭)
ఇతశ్చదేవశ్రీకార్య ధురీణస్యమహాత్మనః।
దర్శనంతవసంజాత మస్మాకంసింహవర్మణః॥ (౩౮)
ఇతశ్చతాండవేశస్య ప్రసాదాత్తవభూమిప।
దుర్ఘటస్యయతో జాతో దుర్ఘటశ్రేయసోన్వయః॥ (౩౯)
శ్రీమద్ధిరణ్యవర్మత్వం శివగంగాప్రభావతః।
కేనేదంవర్ణ్యతేతీర్థం శివగంగాభిధానకమ్॥ (౪౦)
అన్యానియానిసంతీహ స్థానస్యాస్యవిశాంపతే।
వైభవానినశక్నోమి వక్తుంవర్షశతైరపి॥ (౪౧)
భూమౌశ్రేష్ఠమిదంస్థానం స్థానాత్తీర్థంమహత్తరమ్।
తీర్థాచ్చిదమ్బరంశ్రేష్ఠం శ్రేష్ఠోమన్త్రశ్చిదమ్బరాత్॥ (౪౨)
మన్త్రాన్మహేశ్వరో దేవో మహాదేవోమహానటః।
దేవాశ్శ్రేష్ఠతమస్తస్య శ్రీమాంస్తాండవభూషితః॥ (౪౩)
భవామ్భోధిమహాపోతః పాదఃపద్మారుణచ్ఛవిః।
తస్యదర్శనమాత్రేణ సకృత్పాపీచముచ్యతే॥ (౪౪)
కిమ్పునస్సుకృతీక్షేత్ర వాసీనిత్యనిరీక్షకః।
సూతః॥ ఇతిమాధ్యన్దినేస్సర్వ మ్మాహాత్మ్యంహేమసంసదః॥ (౪౫)

ఆకర్ణయతిభూపేశా త్తేజో రాశిరవాతరత్।
సర్వేనిమీల్యచక్షూంషి పునరున్మీల్యయత్నతః॥ (౪౬)
కిమిదంకిమిద స్తేజ ఇత్యన్యోన్యంబభాషిరే।
అత్రాన్తరేభువోభ్యాశం రాశిరాసాద్యతేజసామ్॥ (౪౭)
వసిష్ఠోభగవానాసీ ద్రాజ్ఞఃకులపురోహితః।
తన్దృష్ట్వామునయస్సర్వే సముత్థాయససంభ్రమమ్॥ (౪౮)
సత్క్రియాఞ్చక్రిరేతస్మై వినయేనయథోచితామ్।
సచసంభావ్యతాన్సర్వా న్సువచాసై ర్యథోచితైః॥ (౪౯)
ఆనతంపాదయోర్భూప మాశీర్భిరభినంద్యచ।
వచసాపృచ్ఛ్యకుశలం మాధ్యందినిముఖాన్మునిః॥ (౫౦)
శివగంగామ్భసిస్నాత్వా సమ్ప్రవిశ్యచిదమ్బరమ్।
దదర్శతాండవంశమ్భో ర్మునావచననామచ॥ (౫౧)
ననందసజగౌమందం ముమోదచననర్తచ।
తతోనిర్గత్యసంప్రాప్య వ్యాఘ్రపాదోటజమ్మునిః॥ (౫౨)
నినాయతత్రతాహోరాత్రం విధివత్తేనపూజితః।
శ్వఃప్రభాతేసముత్థాయ కృతనిత్యక్రియస్సుధీః॥ (౫౩)
ప్రణతంప్రాహరాజానం బద్ధాఞ్జలిపుటమ్మునః।
పితాతేజరయాక్రాన్తో హన్తరాజ్యమనాయకమ్॥ (౫౪)
గృహాణతావకంరాజ్యం యవీయాంసోహిబాలిశా।
ఇతీరితముపశ్రుత్య మునినాపృథివీపతిః॥ (౫౫)
జగాదమధురాంవాణీం బాఢంభోగేష్వలాలసః।
ప్రసీదమహ్యంభగవ న్మహామత్రైవపావనే॥ (౫౬)

వసన్తిల్వవనే కాల న్నేష్యామీత్యేవనిశ్చితః।
ఆదరోఽపినభోగేషు తస్మాత్కాంక్షిద్యవీయసోః॥ (౫౭).
భూభారభరణార్థాయ కల్పయేఃకరుణానిధే।
మమతావదిమావిద్ధి పితరాఋషిదమ్పతీ॥ (౫౮)
వరివస్యన్నిహస్నేహా దనయోఃపాదపంకజమ్।
ఇతివాదినమేవైన మాహమాధ్యన్దినిర్మునిః॥ (౫౯)
అత్రవాస్తవ్యతాబుద్ధి రస్తిచేత్తవసువ్రత।
గత్వాపురన్నివర్తస్వ ససైన్యఃస్థాపయన్ప్రజాః॥ (౬౦)
ఆనన్దైమమ్ముదాదేశ మంతర్వేదిస్థితాన్మునీన్।
ఆరోప్యస్యందనస్థానే మానయస్వైతదంజసా॥ (౬౧).
ఏవంమునివరేణోక్తో రాజాధ్యాత్వాహ్యుపేత్యచ।
ప్రవిశ్యసంసదంహైమం ప్రణమ్యపరమేశ్వరమ్॥ (౬౨)
తేనాపిదేవదేవేన చోదితోనృపసత్తమః।
ఋషీణాంత్రిసహస్రాణాం సముదాయమిహానయ॥ (౬౩)
ఇత్యేవంచోద్యమానస్తు నటేశేనముహుర్ముహుః।
అనుజ్ఞాప్యనమస్కృత్య వ్యాఘ్రపాదపతఞ్జలీ॥ (౬౪)
ఆనమ్యప్రమథాన్సమ్య గాపృచ్ఛ్యసకలానృషీన్।
పురీంచికీర్షయాలోక్య పుణ్యాన్తిల్వవనేభువమ్॥ (౬౫)
పునఃపునర్నిరీక్ష్యైవ పరివృత్యచిదమ్బరమ్।
పురోధసమ్పురస్కృత్య వసిష్ఠమ్పుణ్యదర్శనమ్॥ (౬౬)
హిరణ్యవర్మానృపతిః ప్రతస్థేనగరీన్నిజామ్।
ప్రవిశ్యనగరీంసర్వా నాహూయాథబలాధిపాన్॥ (౬౭)

చతురంగవతీం సేనాం సజ్జామాదాయ సత్వరమ్।
ఆగచ్ఛత మయా సార్థ మితి సంశాస్య సాదరమ్॥ (౬౮)
సబాన్ధవస్సానుచరస్సా యుధస్సానుజో నృపః।
సకోశవాహనస్సద్య స్స్వబలస్సవినిర్యయౌ॥ (౬౯)
తతో నిర్గత్య నగరా దన్తర్వేదిగతా౯ ఋషీ౯।
ఆసాద్యానమ్య తాన్సర్వా న్నారోప్య స్యన్దనే ముసః॥ (౭౦)
దినైః కతిపయైరేవ తిల్వారణ్యం సమావిశత్।
ప్రవిశ్య తత్తిల్వవనం ప్రణనామ మహీతలే॥ (౭౧)
సమునిం సగణం దేవం సాంబికం ససుతం శివం।
తతస్తస్మిన్మహాతీర్థే సానుజస్స్వజనేశ్వరః॥ (౭౨)
సబలస్సహసామంత స్ససస్నేహహృష్టస్సబాన్ధవః।
తతస్సభాం సమాసాద్య సర్వైరేతైస్సమన్వితః॥ (౭౩)
దదర్శ తాండవం శంభో శ్చిదానందశ్చిదమ్బరమ్।
అనుభూయ తదా సాక్షా దక్షిప్రసరతస్పరమ్॥ (౭౪)
అశేషకల్మషచ్ఛేది శంభోరానందతాండవమ్।
ఆనలంభూష్ణువాగ్వృత్తి రనలంభూష్ణుదర్శనః॥ (౭౫)
అనలంభూష్ణుహృదయః సమమూర్ఛరసాకులః।
తతశ్చ తాండవాలోకా జ్జాతమోహవినిర్గమః॥ (౭౬)
నటరాజన్నమస్కృత్య నిస్ససార తతో నృపః।
తతస్సందర్శయామాస తానానీతాన్మునీశ్వరా౯॥ (౭౭)
మునయే వ్యాఘ్రపాదాయ మోదమానహృదే తదా।
తేషాన్తత్ప్రసక్తానా మ్మునీనామ్భావితాత్మనామ్॥ (౭౮)

సత్రిసాహస్రసంఖ్యానా మేకన్న్యాలోకత ప్రభుః।
తదావివర్ణవదనో విషణ్ణహృదయో నృపః॥ (౭౯)
పునః పునశ్చ గణయ న్గణనాపూరకం మునిమ్।
దుర్లభం సర్వలోకేషు నాలోకిష్టయదా తదా॥ (౮౦)
విలపత్యవనేర్నాథే తస్మిన్వాగుదజృంభత।
ప్రగల్భమధురా శ్రావ్యా వాణీ నామాశరీరిణీ॥ (౮౧)
హిరణ్యవర్మన్నేతేషు మునిష్వేకో న లక్ష్యతే।
కథన్త్విదమితి స్వాన్తే మా కృథా మహతీం శుచమ్॥ (౮౨)
శుద్ధాన్వయానామేతేషాం జ్వలత్పావకరోచిషామ్।
అహమేకస్త్రిసాహస్ర సంఖ్యాసంఖ్యాతిపూరకః॥ (౮౩)
ఇతి రాజా గిరం శ్రుత్వా రాజశేఖరవాక్సమామ్।
శోకం విసృజ్య మేనేతా న్స్వప్రేన్ద్రానీశవిగ్రహాన్॥ (౮౪)
ప్రసన్నవదనస్వాంతాః మునయస్తే మహౌజసః।
మాంధ్యందినిమ్మహాభాగం ప్రణిపత్య సమబ్రువన్॥ (౮౫)
అంతర్వేదిభువో ధాత్రా యాచితోపి మహానయః।
సర్వేవయన్మహాభాగ పునరత్ర సమాగతాః॥ (౮౬)
న ప్రాహిణోత్సమం తేన కదాప్యస్మాచ్చిదమ్బరాత్।
సచ మాంధ్యందినిస్తేషా మ్మునీనామమితౌజసామ్॥ (౮౭)
వచశ్శ్రుత్వా హసన్సన్న స్తథైవేతి వచోబ్రవీత్।
తతో హేమసభాయాశ్చ పశ్చాద్భాగే మునీశ్వరాన్॥ (౮౮)
నివేశయిత్వా సేనాఞ్చ ప్రహర్షమతులం గతః।
సేనాభిశ్చ మునీన్ద్రైశ్చ సహ సర్వజనేన చ॥ (౮౯)

ఉవాసతాండవంపశ్య ఞ్ఛమ్భో స్తత్రమహీపతిః।
సూతః॥ అధ్యాయమేతత్తుహిరణ్యవర్మ చరిత్రసంబన్ధపవిత్రశబ్దమ్।
పఠత్యజస్రంశృణుతేతథాయః పరమ్పదంశైవముపైత్యవశ్యమ్॥ ()

ఇతిశ్రీమత్ స్కాన్దేపురాణే చిదమ్బరమాహాత్మ్యే హిరణ్య
వర్మచరితన్నామ చతుర్వింశోఽధ్యాయః.

ఓం శ్రీసాంబనటేశాయనమః.

పంచవింశోఽధ్యాయః.

సూతః॥ తతస్తస్మిన్మహాభాగ శివాజ్ఞాపరిపాలకే।
చికీర్షతిమహాభాగే శ్రీకార్యాణిదినేదినే॥ (౧)
పశ్యన్సునిశితంశంభోః పరమానందతాండవమ్।
స్థితేషుతేషుసర్వేషు మునిష్వద్భుతశక్తిషు॥ (౨)
కదాచిదాగతశ్శ్రీమాన్వ్యాఘ్రపాదోమహాతపాః।
సాదరన్తాన్మునీన్పశ్య న్నిదంవచనమబ్రవీత్॥ (3)
వ్యాఘ్రపాదః॥ సత్యసంధోమహావీరో మనువంశసముద్భవః।
ఏనామేవసదాపృథ్వీం పాలయత్యేషసువ్రతః॥ (౪)
అక్షీణసంపదంకృత్వా మాత్మీయామనుజావుభౌ।
యావరాజ్యేస్థితావేతౌ పాలయేతామరిందమౌ॥ (౫)
ఇతితస్యవచశ్శ్రుత్వాతే సర్వేమునిపుంగవాః।
ప్రహర్షమతులంప్రాపుః ప్రశశంసుశ్చతమ్మునిమ్॥ (౬)
యథావిధివిధానైనం కృతవైవాహికక్రియమ్।
అభిషేకాయతస్యాథ సమయాహేమసంసదమ్॥ (౭)

దేవతాభిస్సమస్తాభి స్సర్వదిక్షునిషేవితమ్।
మణ్డపం కారయామాస స్సర్వమండనమండితమ్॥ (౮)
మనోహరాభిర్మాలాభి రథ కాఞ్చనతోరణైః।
సింహాసనేనదివ్యేన మణీదీపైర్మనోహరైః॥ (౯)
సమ్బద్ధతంతుభిఃకుంభై కలశానాంచమాలయా।
కల్యాణకలితైఃపుష్పై ర్లాజైరాజ్యైస్సమిత్కుశైః॥ (౧౦)
తస్యమధ్యమలంకృత్య మంటపస్యమనోహరమ్।
సర్వేతత్రనిశీథిన్యా మధివాసంవితేనిరే॥ (౧౧)
అన్యేద్యుఃప్రత్యుషస్యేవ యథావిహితకర్మభిః।
సుముహూర్తేమునీన్ద్రైస్తై రభిషిక్తోభవన్నృపః॥ (౧౨)
మకుటంహేమమాలాంచ దధత్ఖడ్గంజయావహమ్।
స్వముద్రయాతదాచక్రే దివసగ్రహణంప్రభుః॥ (౧౩)
అథాసౌవ్యాఘ్రపాదాయ శిరసామౌళిశోభినా।
ప్రహృష్టాయనమశ్చక్రే పితృకల్పాయసాదరమ్॥ (౧౪)
సోపిచైనంసముత్థాప్య పరిష్వజ్యపునఃపునః।
ఆశీర్వాదంచదత్వాస్మై సామ్రాజ్యపదశోభినే॥ (౧౫)
వ్యాఘ్రధ్వజందదావస్మై వరంరాజ్ఞాంసుదుర్లభమ్।
అవలమ్బ్యకరేణైనం ప్రవిశ్యాశుచిదమ్బరమ్॥ (౧౬)
పుష్పాఞ్జలింనటేశాయ కారయిత్వామహీభుజా।
నిదధేతత్పదామ్భోజ మస్యమూర్ధ్నిచిరమ్మునిః॥ (౧౭)
అథదృష్ట్వాస్యమాహాత్మ్య న్దేవైరపిసుదుర్లభమ్।
ప్రశశంసుర్మహీనాథ మధికస్తేమునీశ్వరాః॥ (౧౮)

తదనుగ్రహలాభేన రాజా సంతుష్టమానసః।
ఇతివిజ్ఞాపయామాస దేవదేవంకృతాఞ్జలిః॥ (౧౯)
అస్మద్వంశ్యైర్యథానీతి యద్ధనంసముపార్జితమ్।
తత్సర్వమధునాదేవ భవతోస్తుమహేశ్వర॥ (౨౦)
అతఃపరమ్మయావ్యత్ర నీత్యాయస్తుప్రలభ్యతే।
అంశషష్ఠోమహీదత్తత్తస్మా దంశోపిపఞ్చమః॥ (౨౧)
సైనికాశ్చమహేశాన యేచాన్యేమమవంశజాః।
అజ్ఞానాదథవామోహా ద్యదికుర్యుస్తవాప్రియమ్॥ (౨౨)
కరుణాలోకనైర్దేవ తానప్యుత్తారయప్రభో।
తతోమాధ్యంధినిశ్శ్రీమా న్ప్రహృష్టంతంజనేశ్వరమ్॥ (౨౩)
మూలస్థానంమహేశానం ప్రణమయ్యవినిర్యయౌ।
వారణేన్ద్రంసమారుహ్య తతస్తత్రమహీపతిః॥ (౨౪)
జయావహైర్మహాశంఖై ర్గీరనాలైశ్చకాహలైః।
గచ్ఛద్భిఃపురతోమందం కృతస్తోత్రైశ్చవందిభిః॥ (౨౫)
ధ్వజచ్ఛన్ననభోభాగై స్సైనికైఃపార్శ్వధావిభిః।
సేవితశ్శనకైఃకృత్వా పురస్యాస్యప్రదక్షిణమ్॥ (౨౬)
వివేశభవనంస్వీయం సర్వమంగళసంయుతమ్।
తత్రసింహాసనంచారు సమాధ్యాస్యసపైతృకమ్॥ (౨౭)
అనుజౌతౌసమాహూయ వీరకల్యాణలక్షణౌ।
రాజచిహ్నానిసర్వాణి తాభ్యాన్దత్వామహీపతిః॥ (౨౮)
హేమకుంభగతైస్తీర్థై ర్యౌవరాజ్యేభిషిచ్యతౌ।
సేనయాసహరాజానావ నుజౌమనుజాధిపౌ॥ (౨౯)

పాతుం ప్రస్థాపయామాస పితృపైతామహీమ్మహీమ్।
అథాభిషిక్తౌ తౌ ప్రీతౌ ప్రణిపత్య నటేశ్వరమ్॥ (౩౦)
జగ్మతుస్సేనయా సాకం స్వీయం రాజ్యం శనైశ్శనైః।
తతస్స వసుధానాథో వ్యాఘ్రపాదం తపోనిధిమ్॥ (౩౧)
వినయేన నమస్కృత్య మందమేవం వ్యజిజ్ఞపత్।
చిదమ్బరమిదద్దివ్యం నవీకర్తుమిహోత్సహే॥ (౩౨)
ఏతేషాం చ సమస్తానాం మునీనాం దివ్యతేజసామ్।
ఆశ్రమాణి విశాలాని చికీర్షామి సమన్తతః॥ (౩౩)
తదర్థమనుజానీహీ త్యుక్త్వా తేనాథ సమ్మతః।
విశ్వకర్మాణమాహూయ వ్యాదిదేశోభయన్నృపః॥ (౩౪)
స తథేతి ప్రతిజ్ఞాయ సర్వశాస్త్రవిశారదః।
బహుప్రపఞ్చవిలసత్పంచావరణసంయుతమ్॥ (౩౫)
ఉత్తుంగతోరణాట్టాల సాలగోపురశోభితమ్।
అనేకమంటపాకీర్ణ మాపాదమణికుట్టిమమ్॥ (౩౬)
అలక్ష్యచిత్రసోపాన మాధారోత్తమ్భితధ్వజమ్।
అష్టాపదమహాపట్ట బద్ధాట్టాలకసంయుతమ్॥ (౩౭)
మహార్ఘవజ్రఘటిత జ్వాలాజాలవిశోభితమ్।
తప్తచామీకరాలిప్త సర్వాభిత్తివిరాజితమ్॥ (౩౮)
విలసద్విద్రుమోత్కీర్ణ విటంకోట్టంకితామ్బరమ్।
వలమానమహావీచి వైడూర్యముకుటోజ్జ్వలమ్॥ (౩౯)
మహానీలస్ఫురద్వేదీ మాణిక్యస్తమ్భమణ్డితమ్।
ముక్తావిరచితోల్లోచ రోచిఃకవచితామ్బరమ్॥ (౪౦)

హరిన్మణిశిలావట్ట ఘటితాళిందవిభ్రమమ్।
అనేకాశ్చర్యనిలయమనేకాదిత్యసన్నిభమ్॥ (౪౧)

అనేకచన్ద్రప్రతిమ మవనీతలభూషణమ్।
హరిగేహాతిరస్కారి హసితేన్ద్రమహాగృహమ్॥ (౪౨)

అధరీకృతదిక్పాల భవనస్తోమవైభవమ్।
అవర్ణనీయవైచిత్ర్య మవాఙ్మనసగోచరమ్॥ (౪౩)

శ్రీమచ్ఛ కారవరమం దేవశిల్పీచిదమ్బరమ్।
అథోమునీనాంసర్వేషాం సహస్రత్రితయాత్మనామ్॥ (౪౪)

సహర్మ్యాణిమనోజ్ఞాని సశృంగాణిసమంతతః।
సశాతకుమ్భకుంభాని ససాలవలయానిచ॥ (౪౫)

ద్వారతోరణకాన్తాని సువీథీపథభాఞ్జిచ।
అనేకాశ్చర్యసంయుక్తాన్యాశ్రమాణియథాసుఖమ్॥ (౪౬)

విచిత్రాణితథాచక్రే విశ్వకర్మామహాతపాః।
తతస్సరాజాపుణ్యాయాం తిథావృక్షేధ్రువాభిధే॥ (౪౭)

మహానీయేతథాలగ్నే వాస్తుశాన్తిపురస్సరమ్।
సర్వాన్ప్రవేశయామాస వితతానాశ్రమాన్మునీన్॥ (౪౮)

అథతత్రనటేశస్య లోకానుగ్రహకారిణః।
శ్రీమన్మజ్జనపూజాద్యం సర్వమప్యుత్సవక్రమమ్॥ (౪౯)

వేదాగమప్రకారేణ సర్వలోకవివృద్ధయే।
మునిభిస్తైస్సమంరాజా శ్రీమాన్కర్తుంకృతాదరః॥ (౫౦)

వ్యక్తంపాతఞ్జలంశాస్త్రి స్థేవోత్సవవిధాయకమ్।
ఆరోప్యవారణస్కంధం తూర్యనాదపురస్సరమ్॥ (౫౧)

పురమ్ప్రదక్షిణీకృత్య సభామ్ప్రావేశయచ్ఛనైః।
తతస్తేమునయస్సర్వే తదాలోక్యధృతాదరాః॥ (౫౨)

మాసర్తుదిననక్షత్రం నిశ్చిత్యసమయోచితమ్।
తద్దృష్టవిధినాజ్ఞాత్వా తాండవేశమహోత్సవాన్॥ (౫౩)

హిరణ్యవర్మణేరాజ్ఞే సర్వమేతన్న్యవేదయన్।
నివేదితమసౌశ్రుత్వా భూపస్తైరుత్సవక్రమమ్॥ (౫౪)

యథాదృష్టస్తథాకర్తుం మనసాకృతనిశ్చయః।
జ్యేష్ఠమాసితతఃపూర్వం తత్సమాఖ్యేచవత్సరే॥ (౫౫)

ఫల్గున్యోఃపూర్వయోరాజా చంద్రచూడస్యశూలినః।
ఉత్సవంకల్పయామీతి తదాకర్తుమ్ప్రచక్రమే॥ (౫౬)

ఆగమజ్ఞైస్తపశ్శుద్ధైస్సహతైర్మునిసత్తమైః।
దేవయాగక్రియాయోగ్య త్రిగుణంనవవాసరమ్॥ (౫౭)

నటేశభ్రమణంతీర్థాత్ పూర్వేద్యుఃప్రవిధాయచ।
సమాహూయక్రమాత్సద్య స్సర్వాన్దేవసురోత్తమాన్॥ (౫౮)

సంకల్పంకారయామాస ధ్వజారోహణమగ్రతః।
తతస్సర్వేదివిషదో నిఖిలాదివ్యయోషితః॥ (౫౯)

మానవాశ్చమహీపాశ్చ మునయోదివ్యతేజసః।
గోపురాణిధ్వజంకాన్తం సత్కృతంనగరీపథమ్॥ (౬౦)

దృష్ట్వాచబహవఃస్తుత్వా ననృతుఃపరయాముదా।
భానువారాదివారాణా మ్భూషణాన్యపిసాదరమ్॥ (౬౧)

పారిబర్హాణ్యశేషాణి తుంగసింహాసనంశుభమ్।
రత్నదండంసితచ్ఛత్ర మనేకాన్వృషభధ్వజాన్॥ (౬౨)

బధ్వాచ ద్వారదేశేషు తోరణాని నిరంతరమ్।
క్షణేన తాంపురీం దివ్యాం మలఞ్చక్రుః పురాఙ్గనాః॥ (౬౩)
అమ్బికారమణో వీథీ మలంకుర్వతి మంథరమ్।
దేవాస్సద్యస్సమాసాద్య ఫుల్లపద్మసమాననాః॥ (౬౪)
తన్మయత్వాచ్చ భావానా స్తన్మయత్వేన చేతసామ్।
ఆనన్దలహరీపూర్ణా దృష్టతత్త్వా ఇవాభవన్॥ (౬౫)
ఆషాఢాఖ్యే చ తే మాసి వారిదాకులితామ్బరే।
కల్పయామాసురీశస్య జలక్రీడామహోత్సవమ్॥ (౬౬)
న్యూనాధిక్యవినాశాయ కల్పయామాసురాదరాత్।
శ్రావణే మాసి దేవస్య మఖదీక్షాపురస్సరమ్॥ (౬౭)
సహపుష్పవిమానేన పవిత్రారోపణోత్సవమ్।
యథావిధి వితేనుస్తే మునయశ్చ మహీపతిః॥ (౬౮)
శుభే భాద్రపదే మాసి సద్యస్సస్యసమృద్ధిదే।
మాసి చాశ్వయుజే హృష్టే నీలకంఠకులాకులే॥ (౬౯)
తారే చ భానుదైవత్యే సర్వలోకహితోత్సవమ్।
జగన్మాతురుమాదేవ్యా నయనానందకారణమ్॥ (౭౦)
కారుణ్యరూపిణశ్శమ్భో రష్టమీదివసోత్సవమ్।
కార్త్తికే మాసి దేవస్య పరం దీపావలీమహమ్॥ (౭౧)
మార్గశీర్షే తథా మాసి చార్ద్రాయుక్తే శుభే దినే।
తపోధనాస్తు సంభూయ సేవార్థం కృతసంవిదః॥ (౭౨)
అగస్త్యశ్చ పులస్త్యశ్చ విశ్వామిత్రః పరాశరః।
వామదేవో వసిష్ఠశ్చ జైమినిర్మునిభిర్వృతః॥ (౭౩)

భారద్వాజోభృగుశ్చైవ కణ్వః కాశ్యపఏవచ।
యేచైవాన్యేమునిశ్రేష్ఠా స్తేసర్వేతిల్వకాననమ్॥ (౭౪)

ఆవ్యాప్యశివగంగాయాం మవగాహ్యవ్యను త్తమమ్।
ప్రదక్షిణత్రయంకృత్వా నమస్కృత్యసభేశ్వరమ్॥ (౭౫)

పరమానందసందోహ సాంద్రస్వాంతాశ్చతుష్టువుః।
హరిణాకోలరూపేణ బ్రహ్మణాహంసరూపిణా॥ (౭౬)

యస్యాదన్తౌనదృశ్యేతే తన్నమామినటేశ్వరమ్।
నమస్తేవిశ్వరూపాయ నమస్తేకామవైరిణే॥ (౭౭)

నమస్తేకాలకాలాయ నమస్తేశూలపాణయే।
నమస్సృష్టిస్థితిధ్వంస కారిణేకరుణాత్మనే॥ (౭౮)

ఇతిస్తుత్వామునిశ్రేష్ఠా స్సాష్టాంగంప్రణిపత్యచ।
ఐశ్వర్యమతులంలబ్ధ్వా గచ్ఛన్తిస్మయథాగతమ్॥ (౭౯)

వ్యాఘ్రపాదః॥ తస్మాత్త్వయాద్యకర్తవ్య ముత్సవంపరమేష్ఠినః।
దివసస్యాస్యమాహాత్మ్యంవక్తుంవర్షశతైరపి॥ (౮౦)

నశక్నోమినృపశ్రేష్ఠ తస్మాత్కర్తవ్యమాదరాత్।
సూతః॥ ఇతితస్యవచశ్శ్రుత్వా త్రిసహస్రద్విజాతయః।
విజ్ఞాప్తాస్తేనభూపేన స్నానార్థస్తుసభాపతేః॥ (౮౧)

తత్సాన్నిధ్యార్థమహార్దివ్య ముద్యోతిప్రీతచేతసః।
నవతీర్థసముద్భూత స్తోయమాదాయచాదరాత్॥ (౮౨)

సమ్భూయపరయాభక్త్యా మన్త్రపూతేనవారిణా।
అభిషేకవిధిఞ్చక్రు రమలస్యసభాపతేః॥ (౮౩)

కృత్వాభిషేకంకృతమాలమాలా మాబధ్యమూర్ధ్న్యవనీసురేంద్రాః।
నైవేద్యమావేద్యనటేశ్వరాయ సమ్ప్రీణయామాసురథోపచారైః॥

ఇతిశ్రీమత్స్కాన్దేపురాణే చిదంబరమాహాత్మ్యే మహోత్సవ
విధిర్నామ పంచపంశోధ్యాయః.

ఓం శ్రీసాంబనటేశాయనమః.

షడ్వింశోధ్యాయః.

సూతః॥ పౌషమాసవిధించైవ శృణుధ్వంమునిసత్తమాః।
వక్ష్యామితద్యథావృత్తం నటేశస్యదయానిధేః॥ (౧)
ఋషయః॥ పౌషమాసేనటేశస్య పూజనంకీదృశంవిభో।
పౌషమాసస్యపూజార్థం వ్యాఘ్రపాదోమహాతపాః॥ (౨)
హిరణ్యవర్మణేరాజ్ఞే సమ్యగేతదువాచహ।
పౌషమాసస్యపూజార్థం శృణుత్వమవనీపతే॥ (౩)
పౌషాభిధానేమాసేతు పుష్యనక్షత్రసంయుతే।
దివసేశుభలగ్నేచ మహానైవేద్యమాదరాత్॥ (౪)
యేకారయన్తితేసర్వే ముక్తిమాయాన్తిశాశ్వతీమ్।
ఇతితస్యవచశ్శ్రుత్వా వ్యాఘ్రపాదస్యధీమతః॥ (౫)
రాజానివేదయామాస త్రిసహస్రద్విజన్మనః।
అన్నానిచావదాతాని కైలాససదృశానిచ॥ (౬)
భక్ష్యభోజ్యానిలేహ్యాని చోష్యాణివివిధానిచ।
రవిపాకాగ్నిపాకంచ సూపాపూపాన్యనేకశః॥ (౭)

కదలీఫలమిశ్రాణి నాళికేరఫలానిచ।
అన్యాంశ్చవివిధాన్పాకాన్ స్వరసాంశ్చన్యవేదయత్॥ (౮)
మహాన్నైవేద్యమాలోక్య సర్వేచమునిసత్తమాః।
సంతోషమతులంప్రాపురవనీపతిసత్తమే॥ (౯)
వ్యాఘ్రపాదస్తతస్తుష్టో భూపతింప్రత్యువాచహ।
అస్యంచకథయిష్యామి నటేశస్యమహోత్సవమ్॥ (౧౦)
మిథునేమాసిసంప్రాప్తే ఫల్గునీఋక్షసంయుతే।
దివసేధరణీపాల దేవాశ్చమునయస్తథా॥ (౧౧)
సిద్ధవిద్యాధరాయక్షా రాక్షసాశ్చైవమానవాః।
కిన్నరాశ్చైవయేచాన్యే సర్వేసంభూయసాదరమ్॥ (౧౨)
శ్రీమత్తిల్వవనంప్రాప్య పుండరీకసరోవరే।
స్నాత్వాగత్వాసభామధ్యే దేవదేవన్నటేశ్వరమ్॥ (౧౩)
నిర్మలంనిష్క్రియన్నిత్య న్నిష్కళన్నిష్కళంకితమ్।
మాయాతీతమ్మహాతీతం వ్యోమమనాకినీధరమ్॥ (౧౪)
చూడాశశాఙ్కజ్యోత్స్నాభి ర్ధవళీకృతదిఙ్ముఖమ్।
లలాటనయనజ్యోతి ర్జ్వాలాదగ్ధస్మరద్రుమమ్॥ (౧౫)
కరుణాసింధుకల్లోల తరంగితకటాక్షకమ్।
మందస్మితమనోహారి ముఖచన్ద్రవిరాజితమ్॥ (౧౬)
భుజగేన్ద్రఫణారత్న కిరణారుణగండకమ్।
తుహినాద్రిసుతాతుఙ్గ కుచకస్తూరికాఙ్కితమ్॥ (౧౭)
వ్యాఘ్రచర్మపరీధానం వ్యాళయజ్ఞోపవీతినమ్।
మంజుశిఞ్జానమఞ్జీర శిఞ్జితాఞ్చితదిఙ్ముఖమ్॥ (౧౮)

దృష్టమాత్రేణసర్వేషాం నిశ్శ్రేయసవిధాయినా।
ఇన్ద్రాద్రివరోధనీమన్త సిన్ధూరేణాతిరాగిణా॥ (౧౯)

దక్షేణచరణాబ్జేన తరుణామ్బుజభాసినా।
అపస్మారమధఃకృత్వా చాపరేణ భ్రమోద్యతా॥ (౨౦)

ధరణీధరయాథాని చాలయన్తంసభేశ్వరమ్।
దృష్ట్వానందాశ్రుసమ్పూర్ణా స్తుత్వానత్వాపునఃపునః॥ (౨౧)

తన్మాభవభావితాస్సర్వే గచ్ఛేయుస్స్వన్నికేతనమ్।
వ్యాఘ్రపాదః॥ తస్మాత్తత్సమయేసమ్యక్కర్తవ్యస్తుమహోత్సవః()

ఆసన్నశ్చమహీపాల తత్కాలోభావివత్సరే।
తస్మాత్త్వంపాదయాశుత్వం రథాదీనుత్సవార్థకమ్॥ (౨౩)

ఇత్యుక్తస్తేనభూపాలో వ్యాఘ్రపాదేనధీమతా।
సర్వంసమ్పాదయామాస సహసాధరణీపతిః॥ (౨౪)

అథతత్సమయేసమ్యక్సం ప్రాప్తేమునిపుఙ్గవాః॥ (౨౫)

కృత్తికాహ్వనకేఋక్షే త్రిసహస్రద్విజాతయః।
సమ్భూయసాదరాస్సర్వే ధ్వజారోహనిమిత్తకమ్॥ (౨౬)

దేవతావాహనంచక్రుః పరమేశస్యసన్నిధౌ।
విష్ణుబ్రహ్మేంద్రహుతభుగ్యమరాక్షసపాశినః॥ (౨౭)

ప్రకంపనకుబేరేశ దివానాథనిశాకరాః।
గన్ధర్వారాక్షసాయక్షా స్సిద్ధాఃకిమ్పురుషాదయః॥ (౨౮)

సర్వేసభేశసేవార్థం సమాగచ్ఛంతసత్వరమ్।
ఇతిదేవాన్సమాహూయ ధ్వజంవృషభలాఞ్ఛితమ్॥ (౨౯)

పురప్రదక్షిణీకృత్య సభేశస్యతుసన్నిధౌ।
దృథమారోపయామాసు రాగమోక్తేనవర్త్మనా॥ (౩౦)
అపరేశుదినేరాత్రౌ మర్దలంమురవంతథా।
వేణుంచపటహంవీణాం దుందుభిఝ్ఝరీస్తథా॥ (౩౧)
అనేకధ్వనిసంయుక్తం ఘోషయామాసురాదరాత్।
ఘోషేణతేనమహతా బ్రహ్మాణ్డాన్తర్విజృంభిణా॥ (౩౨)
బధిరీకృతకర్ణానాం లోకానామభవత్ప్రియమ్।
అన్యైర్ద్యురవనీదేవా దేవాశ్చఋషయస్తథా॥ (౩౩)
సన్త్రికాస్సాదరాశ్చైవ శ్రీమద్దభ్రసభాపతేః।
ఉత్సవస్యతుసేవార్థం తిల్వకారణ్యమాయయుః॥ (౩౪)
మధ్యార్జునశ్చమాయూర శ్వేతకాన్తారనాయకాః।
వేదకాననవల్మీక శ్రీమత్పఞ్చనదేశ్వరాః॥ (౩౫)
ఏకామ్బ్రాభిధానశ్చ అరుణాచలనాయకః।
యేచాన్యేచమునిశ్రేష్ఠా భూతలేసముపస్థితాః॥ (౩౬)
దేవాస్తేనటరాజస్య సేవార్థన్తుసమాయయుః।
ఏవమేవప్రకారేణ మఖరక్షావసానకమ్॥ (౩౭)
ఆగమోక్తేనవిధినా అవనీసురసత్తమాః।
మహోత్సవవిధిశ్చక్రు ర్నవమేపూర్వఫల్గునే॥ (౩౮)
రథమారోపయామాసు ర్దేవదేవన్నటేశ్వరమ్।
కపోతకోటివ్యాలమ్బి చామరైరుజ్జ్వలాకృతిమ్॥ (౩౯)
మన్దారదామనిష్యన్ద మకరందవిచిత్రితమ్।
స్థూలముక్తాఫలాళీను జ్యోత్స్నాధవళవిగ్రహమ్॥ (౪౦)

దర్పణైర్హైమకుమ్భైశ్చ విరాజితశిఖాతలమ్।
క్షౌమచేలాసముద్భూతోల్లోచనాపిహితాన్తరైః॥ (౪౧)

పవనోద్ధూయమానైశ్చ నటేశస్య మహోత్సవమ్।
ద్రష్టుస్తేవానశేషాంశ్చ ఆహ్వాననిరతైరివ॥ (౪౨)

కేతుభిస్సుటితప్రాన్తం సకలానన్దకారణమ్।
నవరత్నసముద్భూతమాలానికరభాసుభిః॥ (౪౩)

ఆఖండలధనుశ్శోభామాకుర్వాణన్నభస్థలే।
మాణిక్యగాత్రయుక్తేన మల్లికుసుమశోభినా॥ (౪౪)

చీనాంశుకప్రచ్ఛదేన పాదపీఠోపశోభినా।
సింహాసనేనదివ్యేన సదాలంకృతమధ్యమమ్॥ (౪౫)

కణ్ణకూటశిఖాబద్ధరత్నకిఙ్కిణికారవైః।
ముఖరీకృతదిగ్భాగమ్మేరుశృంగమివాపరమ్॥ (౪౬)

ఆతపత్రైరనేకైశ్చ నివారితమహాతపమ్।
అధిష్ఠానాన్తరక్షిప్తైః కృత్రిమైః ప్రతిమాగణైః॥ (౪౭)

అనేకదేవతాపూర్ణం హేమశైలమివోజ్జ్వలమ్।
రథమారోపయిత్వాశు దేవదేవన్నటేశ్వరమ్॥ (౪౮)

దేవీఞ్చవిఘ్నరాజఞ్చ ప్రత్యేకంరథయోర్ద్వయోః।
ఆరోప్యచనృపశ్రేష్ఠో వీధికాయాంశనైశ్శనైః॥ (౪౯)

ప్రదక్షిణవిధిఞ్చక్రే సర్వాలంకారసంయుతమ్।
వీథ్యాంవిరాజమానేతు శ్రీమద్దభ్రసభాపతౌ॥ (౫౦)

వీధికారమణీయాసీ దలజాల్యైరనేకశః।
మన్దవాతక్వణత్కారి కిఙ్కిణీతోరణారవైః॥ (౫౧)

ప్రాసాదాగ్రశిఖాబద్ధ క్షౌమనిర్మితకేతుభిః।
శాతకుంభమనోజ్ఞైఃకుమ్భైః రంభాస్తమ్భవిరాజితైః॥ (౫౨)

నాళికేరఫలైశ్చాపి క్రముకాణాఞ్చ మాలయా।
కృత్రిమైఃపుత్రికైశ్చైవ ప్రతిద్వారన్నివేశితైః॥ (౫౩)

దర్పణైఃపూర్ణచన్ద్రాభై శ్చామరాణాఞ్చ రాజిభిః।
నవమౌక్తికహారైశ్చ నవరత్నవిచిత్రితైః॥ (౫౪)

వితానైర్వివిధైస్స్నిగ్ధై శ్చీనాంశుకవినిర్మితైః।
అన్యైశ్చవివిధైర్దివ్యై రలఙ్కారైర్విరాజితా॥ (౫౫)

సమ్మార్గఘుష్టగీర్వాణ కోటీరతటవిద్యుతైః।
అనర్ఘ్యైరతితేజోభి ర్మాణిక్యైర్బద్ధసురీకృతా॥ (౫౬)

సముద్భాసాలమాలిస్థ మాలాకుసుమకేసరైః।
ధూసరీకృతభూభాగా వీథికాసీన్మహత్తరా॥ (౫౭)

అథపౌరజనాస్సర్వే హర్షనిర్భరమానసాః।
కేచిత్తుషారసలిలై రసిఞ్చన్బాహ్యవేదికాః॥ (౫౮)

కేచిన్నానావిధైఃపుష్పై ర్వీథికాయామవాకిరన్।
కేచిత్పాటీరసలిలైః కేచిత్కుఙ్కుమవారిభిః॥ (౫౯)

కేచిత్తీర్థజలైశ్శుద్ధై స్సించంతిస్మచవీథికామ్।
కేచిచ్చన్దనపంకేన కేచిత్కస్తూరికాభవైః॥ (౬౦)

కేచిన్మృగమదైశ్చైవ కేచిన్నిర్యాసకైస్తథా।
కేచిచ్చాగరుజమ్బూలై రలింపన్బాహ్యవేదికామ్॥ (౬౧)

మర్దళానాంనినాదేన దుందుభీనాఞ్చ ఘుష్యతామ్।
పటహానాంనినాదేన కాహళానాఞ్చనిస్వనైః॥ (౬౨)
మునీనాంసామగానేన ద్విజానాంవేదఘోషకైః।
భక్తానాఞ్జయశబ్దైశ్చతురగాణాఞ్చ హేషయా॥ (౬౩)
బృంహితేనమహేభానాం రథచక్రమహారవైః।
ప్రనృత్యద్రుద్రకన్యానా మ్మంజుమంజీరశింజితైః (౬౪)
పుష్పమాలాసముత్పాతి భృంగఝంకృతినిస్వనైః।
కోలాహలేనమహతా భువనాన్తరపూరిణా॥ (౬౫)
బధిరీకృతకర్ణాస్తు బద్ధేంద్రియచతుష్టయాః।
అవర్తన్తజనాస్సర్వే పరమానన్దనిర్భరాః॥ (౬౬)
కేచిన్నృత్తంచకుర్వన్తో హర్షబాష్పావిలేక్షణాః।
రోమాంచాంచితదేహాశ్చ పరమానన్దమూర్ఛితాః॥ (౬౭)
కేచిద్గానవిశేషైశ్చ ప్రీణయామాసురీశ్వరమ్।
ఏవంప్రదక్షిణీకృత్య శ్రీమదభ్రసభాపతిమ్॥ (౬౮)
సభాంప్రవేశయామాస భూపతిర్ద్విజసత్తమైః।
అథోత్సవేనసన్తుష్టః వ్యాఘ్రపాదోమహాతపాః॥ (౬౯)
తీర్థకర్మవిధానార్థం ప్రత్యువాచహభూపతిమ్।
అన్యచ్చకథయిష్యామి శృణుభూపసమాహితః॥ (౭౦)
ఉత్తరేనటరాజస్య తీర్థకర్మవిధింపరమ్।
యేకారయన్తిమనుజాస్తేషాం ముక్తిర్నసంశయః॥ (౭౧)
హిరణ్యవర్మా॥ కుత్రవాతత్కరిష్యామి కింవాతీర్థంమునీశ్వర।
వ్యాఘ్రపాదః॥ పుణ్డరీకపురస్యాస్య ప్రాగుదీచ్యాఞ్చవారిధౌ॥ (౭౨)

కురుష్వన్నృపతిశ్రేష్ఠ తీర్థకర్మవిధిమ్పరమ్।
తత్కాలస్నానశుద్ధోయః పాతకైశ్చప్రముచ్యతే॥ (౭౩)
అస్మిన్నర్థేపురావృత్త మాఖ్యాతంకథయామి తే।
కేనచిద్దానవేన్ద్రేణ పరాభవవిధాయినా॥ (౭౪)
వరుణోయుద్ధమకరోత్పు రాకిలశతంసమాః।
అస్మిన్కాలేసశీధిన్యాంకశ్చిద్బ్రాహ్మణసత్తమః॥ (౭౫)
స్వేచ్ఛయాతుసమాగచ్ఛ త్సమాధానాయచోభయోః।
ఆగచ్ఛన్తంతమాలోక్య తిమిరాయతలోచనః॥ (౭౬)
వరుణఃప్రాహిణోత్పాశా న్నాషసేన్ద్రమనీషయా।
తేనపాశేనసంబద్ధః పంచతామగమద్ద్విజః॥ (౭౭)
తతస్తయాసమాక్రాన్తో మహత్యాబ్రహ్మహత్యయా।
అపామ్పతిరభూత్తత్ర నిస్తేజాశ్చైవతత్క్షణాత్॥ (౭౮)
ఆక్రాన్తేతేనపాపేన వరుణేసలిలాధిపే।
సప్తాపితత్క్షణాదేవ శోషమాపుఃపయోధయః॥ (౭౯)
సముద్రశోషణాల్లోకే త్వనావృష్టిరభూత్తదా।
ఆవిరాసీన్మహాతాపో లోకానామ్పరితప్యతామ్॥ (౮౦)
తతశ్శునాసీరముఖాశ్చదేవా సంభూయసర్వేకృతసంవిధానాః।
అగత్యతిల్వావనిమధ్యభాగం సభేశ్వరంతుష్టువురాదరేణ॥ (౮౧)
నమోస్తుపీయూషమయూఖలేఖా వతంసితోత్తుంగజటాకలాప।
నమోస్తుకారుణ్యపయోధితుంగ తరఙ్గశృఙ్గారకటాక్షవీక్ష॥ (౮౨)
నమోస్తులాలాటవిలోచనోద్య త్కృశానుకీలావలిదగ్ధకామ।
నమోస్తుకుమ్భీనసరాజదీవ్య త్ఫణామణిద్యోతితగండభాగ॥ (౮౩)

నమోస్తుమందస్మితకాన్తిపూర సన్దగ్ధదైత్యత్రినివాసభూమే।
నమోస్తుదుగ్ధామ్బుధిజాతహాలా హలేనకాళీకృతకణ్ఠమూల॥ (౮౪)
నమస్తుషారాద్రిసుతాకుచాబ్జ పాటీరపంకాంకితవక్షసే తే।
నమోస్తుమాతఙ్గమహత్తరత్వక్కృతాభిరామోరుకటిప్రదేశ॥ (౮౫)
నమోస్తుకల్యాణసభాన్తరాళ వితన్యమానామితలాస్యభూమన్।
అపామ్పతేరస్యమహత్తరాఘం విమోచయాజ్ఞానభవంనటేశ॥ ()
ఇతిబ్రువాణేషుసురోత్తమేషు పురోశరీరీకిలవాగథాసీత్।
వయంసముద్రస్యతటంసమేత్యవిమోచయామోవరుణస్యపాపమ్॥()
ఇత్యేవమాకర్ణ్యసురాస్సమస్తా వాణీమథానన్తరసేనపూర్ణామ్।
యయుర్యథాస్వేషుగృహేషుపశ్చాత్కదాచిదీశఃకరుణాపయోధిః()
సమాగమంమాఘమఘేపయోధిం తత్సన్నిధానేనసముత్క ఆసీత్।
పాపైర్విముక్తోవరుణఃపయోధిః స్తోత్రైర్నమస్కారముఖైరథాన్యైః॥
సన్తోషయిత్వాతుసభాధినాథ మథావృణోద్దేవవరఞ్చకఞ్చిత్।
స్వామిన్సదాస్మిన్సమయేయదాహం సంరక్షితవ్యోస్మ్యవగాహనేన॥
యేచైవకాలేసముపాస్యమర్త్యా మజ్జన్తితేయాన్తువరప్రదంతే।
ఇత్యేవముక్తస్సలిలాధిపేన నటేశ్వరోభక్తవరప్రదాయీ॥ (౯౧)
తథేతిదత్త్వావరమంబికేశ స్తిరోదధేదభ్రసభాధినాథః।
తస్మాన్మహీపాలవరంత్వయాద్య కర్తవ్యమేతత్కిలతీర్థకర్మ॥ (౯౨)
సూతః॥ ఏవముక్తోమహీపాలో వ్యాఘ్రపాదేనధీమతా।
ఉత్తరేచైవనక్షత్రే తీర్థకర్మాగ్రమాదరాత్॥ (౯౩)
సముద్రస్యతటంసమ్యగలఙ్కృత్యమునీశ్వరాః।
తస్మిన్మభిస్సభానాథం తీర్థయాత్రామకారయన్॥ (౯౪)

తత స్తత్సమయేసర్వే తీర్థార్థంకృతసంవిదః।
దేవాశ్చమునయస్సర్వే సిద్ధవిద్యాధరాశ్చయే॥ (౯౫)
యక్షాశ్చ రాక్షసాశ్చైవ మానవాశ్చైవకిన్నరాః।
సమాగత్యపరాంరాశా సన్నురానన్దనిర్భరాః॥ (౯౬)
కేచిద్ధేమమయైశ్శృంగైః కేచిన్మాణిక్యసమ్భవైః।
కేచిత్ప్రవాళకలితైః కేచిద్గోమేధనిర్మితైః॥ (౯౭)
నానావిధైరథాన్యైశ్చ మహాధామాన్వితైస్తథా।
జలక్రీడాంమకుర్వన్త చాప్సరోభిరనేకశః॥ (౯౮)
ఏవంతీర్థవిధింకృత్వా దేవదేవన్నటేశ్వరమ్।
సభాప్రవేశయామాసు రలఙ్కారైరనిన్దితైః॥ (౯౯)
ఇతిసురగురుతుల్యైస్తిల్వకారణ్యవిప్రై స్సకలనిగమపారావారపా
రీణచి త్తైః। ఫణికులతిలకేన వ్యాఘ్రపాదేనచాపి ప్రతిదినముపచారై
రర్చితోభూన్నటేశః॥ (౧౦౦)
అధ్యాయవర్యంయఇమంపఠన్తి శృణ్వన్తినన్దన్త్యథవాలిఖన్తి।
తేషామసౌస్వర్ణసభాధినాథః సాయుజ్యమిష్టంచఫలందదాతి॥ ()
మహాపురాణంయఇదంసమాహితః పఠేత్సకృత్సోపిశివంసమాప్ను
యాత్ । క్షేత్రేన్యసేదఙ్ఘ్రిమకామతోపియో మార్గానుసారాదపి
ముక్తఏవసః॥ (౧౦౨)

ఇతి శ్రీమత్స్కాన్దేపురాణే చిదమ్బరమాహాత్మ్యే మహోత్సవ
విధిర్నామ షడ్వింశోధ్యాయః.

ఓం శివకామ సుందరీసమేత చిదమ్బరేశ్వరాయనమః.

సమాప్తోయంగ్రన్థః.